

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὡσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευ-
ράν σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐ-
ζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικούς αὐτοῖς κρουνοὺς.

Ἄπὸ τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

Γενική συνέλευση		I
Τρίτη επέτειος τῆς ὑδροσης, τῆς Θ.Ε.Ν.		5
Ἄγλ. Ζάννου	Ἐναρκτήρια ὁμιλία	5
Α.Μπέζαντ	Ἡ ἀδελφότητα ὑπάρχει	7
Ρ.Ταγκόρ	Ὁ ἅγιος	8
Κ.Εύνδα	Εἰρήνη-Ἀγάπη - Χαρά	10
Ν.Καζαντζάκη	Κάθε ἄνθρωπος εἶναι θεῖος	11
Κριναμούρι	Πέρα ἀπ' τοὺς περιορισμοὺς	12
Ἀλκιδάμαντος	Ἐλευθερία	14
Ἀριστοτέλους	Ἐλευθερία	14
Μοντεσκιέ	Ἡ σκλαβιά τῶν νέγων	14
Ρήγα	Ἐλεύθερη πίστη	15
Λακορνταίρ	Τί εἶναι ἐλευθερία	15
Γ.Δροσίνη	Ἐσὺ, ἡ ἀληθινή, ἡ ἐλεύθερη ψυχή (ποίημα)	15
Χ.Καῦζεργιγιγκ	Ἀτομικὴ αὐτονομία	16
Ρ.Ταγκόρ	Λευτεριά	16
	Ἐάν δὲν ὑπάρχει τὸ ἐγὼ (ἀπὸ τὴν "Ἀσταβάκρα Γκιτά")	16
Ν.Καζαντζάκη	Ἐλευτεριά	17
Δ.Θεοδωρίδη	Ἀερίλης (ποίημα)	17
Οὐάλτ Οὐίτμαν	Σ' ἐκεῖνον πρὸ σταυρώθηκε (ποίημα)	18
Πάλ Θόρ	Ὁ γύρος γύρω ἀπὸ τὸν κόσμον	18
Δ.Θεοδωρίδη	Μεγάλη Παρασκευὴ (ποίημα)	19
Ρ.Ταγκόρ	Τὸ καινίδι τῶν ἐποχῶν	19
Α.Μπέζαντ	Ὁ νόμος τῆς θυσίας	20
Κ.Παλαμᾶ	Εἰρήνη καὶ τιμὴ (ποίημα)	23
Ρ.Ταγκόρ	Οἱ ἀθάνατοι	23
Ν. Κ. Κ.	Παταροῦνες	24
Α. Σ. Α.	Ἦρθε ἡ "Ἄνοιξη	24
Ν. Α.	Ἄναστασις	25
Ρ.Ταγκόρ	Τὸ λουλούδι τῆς τσάμπα	26
Τάσου Βαλαδώρου	Ἡ ἀναβίωση τοῦ πνεύματος τῆς Ἀρχ.Ελλ.τέχνης	27
Ἄγλ. Ζάννου	Ὁ "Τανχούζερ" τοῦ Βάγκνερ	30
Τοῦ συγγραφέα τοῦ "μύστη"	Τὸ σκοινὶ καὶ τὸ ποτάμι	34
Καλίλ Γκιμπράν	Ἀλήθεια καὶ δόγματα	36
Ζ.Παπαντωνίου	Ἐργάτες	36
Δάο Τσέ	Εἶναι σοφία	37
Γιρηγόρη Σκοβορόντα	Αὐτογνωσία	37
Ζιναραγαντάσα	Ἡ Ἀλήθεια ὑπάρχει μέσα μας	37
Βάν ντέρ Λέου	Οἱ ἀληθινὲς ἀξίες	38
Καλ: Κουτσογιάννη	Ἡ ἔσωτερ. διδασκαλία εἰς τοὺς πλατων. διαλόγους	38
Λεόν Ντενί	Ὁ κυκλοτερὴς νόμος	41
Λεόν Ντενί	Ἡ νεότης	42
Λάμπη Λούκου	Ἐπάρχει ἐνόητα	45
Ἀναμνηστικὴ ἔκθεσις	Κώστα Πάγκαλου	47
Ἐκδόσεις "Οὐρσος"		48

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ)

ΑΘΗΝΑΙ

Υπεύθυνος Συντάξεως *Αγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26

Υπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος *Αγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται δωρεάν

*Αριθ. Δελτ. Ι4

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ Νο 3

Στις 16 Ιανουαρίου έγινε η τρίτη Γενική Συνέλευση της Θ.Ε.Ν. Η συνεδρίαση ξεκίνησε με την εκλόγουθη ομιλία της Διαχειρ. αδελφής Αγλαΐας Ζάννου.

Σήμερα έχουμε την τρίτη μας Γεν. Συνέλευση.

"Ας δοῦμε ὅλοι μας τὴν ἐργασία πού κάναμε τὸν χρόνον αὐτό. Ὅχι μονάχα τὴν ὀργανωτικὴν, τίς ἐργασίας τῶν Στοῶν κλπ. ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιαίτερον ἀτομικὴν ἐργασία πού ἔκανε ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ μᾶς. Τί διαβάσαμε, τί ἀφομοιώσαμε ἀπ' ὅ,τι διαβάσαμε, ἀπ' ὅ,τι ἀκούσαμε στὶς ὀμιλίαι τῶν Στοῶν, τί καταλάβαμε, τί σκεφθῆκαμε, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τί βάλουμε στὴν πράξιν. Μέσα στό χρόνον αὐτό τί ὠρίμασε μέσ' στὴν ψυχὴ μας; Προχωρήσαμε, ἔστω κ' ἕνα βῆμα στὸν δρόμον τῆς ζωῆς, στὸν δρόμον πού ἀδηγεῖ στό Φωτεινὸ Μονοπάτι, πού ἀργὰ ἢ γρήγορα ὅλοι μας κάποτε θά φτάσομε; Ἀπ' ὅ,τι ἐκούσαμε, ἀπ' ὅ,τι διαβάσαμε, τί νιώσαμε πραγματικῶς; Νιώσαμε τί θά πεῖ ἀδελφότητα, πῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε ἀδέλφια, ἀνεξάρτητα ποιά θρησκεία πιστεύομε, σέ ποιά φυλὴ ἀνήκομε καὶ ὅποιο χρῶμα καὶ νῆχομε; Εἴτε ἄσπροι εἴμαστε, εἴτε μαῦροι, εἴτε κίτρινοι, εἴτε ἐρυθρόδεσμοι; Τί σημασία ἔχει τὸ φόρεμα πού παίρνει ἡ ψυχὴ γιὰ τὸ ταξίδι τῆς γῆς; Τίσημασία ἔχει πού γεννιέται, σέ ποῖό τόπον, πού θά τῆς δώσει τὴν θρησκείαν, τίς ιδέαι, ὅλη τὴν κληρονομίαν τῆς πνευματικῆς του ζωῆς; Ὁ τόπος, τὸ περιβάλλον, ἡ οἰκογένεια διαμορφώνουν διαφορετικῶς τὴν κάθε ψυχὴν. Μονάχα ἡ ψυχὴ ἔχει σημασίαν καὶ τίποτα ἄλλο. Ἡ ψυχὴ πού λαχταράει νὰ βρεῖ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς, πού λαχταράει τὴν λεπτειάν τῆς, καὶ προχωρεῖ φηλα-

φητά μέσα απ' τόν σκοτεινό της λαβύρινθο για να τή βρεϊ. Στόν άγώνα της για να βρεϊ ή ψυχή τή λύτωση περνάει από πολλά σταυροδρομία, ανεβάνει πολλά σιαλοπάτια. Μά έμεϊς πού γυρεύομε τήν έσωτερική μας έλευθερία στεκόμαστε δίπλα στους αδελφούς μας πού αγωνίζονται να πάρουν τήν έξωτερική τους έλευθερία; Δίπλα σ' άλλους τούς λαούς πού σήμερα παλεύουνε για αυτή; Κι όχι μονάχα δίπλα σ' αυτούς, μά και σ' άλλους εκείνους πού σάν και μās αγωνίζονται να βροϋνε τήν έσωτερική τους έλευθερία; Ψάχνομε να δοϋμε μήπως και μεϊς, πού μιλοϋμε για όλες τīs μεγάλες θεωρίες, προσπαθοϋμε να επιβάλομε στους άλλους τīs ιδέες μας, δηλαδή τόν έαυτό μας; Και ή έπιβολή είναι μια μορφή σκλαβιάς. Κάθε άνθρωπος είναι έλευθερος να εκφράζει τή γνώμη του και ν' άκούει και τή γνώμη του άλλου. Ξέρομε ν' άκοϋμε; Ξέρομε να προσέχομε τόν άλλο; Οι περισσότεροι άνθρωποι πόσο λίγο ξέρον να προσέχουν τόν άλλο, να σέβονται τήν έλευθερία του, τήν έλευθερη έξωτερικήυση των σκέψεών του.

Νά καταλάβομε τόν άνθρωπο, έτσι όπως είναι. Μονάχα όταν καταλάβεις κάτι, μπορεϊς να τό αισθανθεϊς, να μεϊς στα βάθη του είναι του. Ό,τι μαθαίνομε έδω, ό,τι άκοϋμε, ό,τι διαβάζομε, θά ναι μονάχα φιλόδοξη άνύψωση του έγώ μας, άν δέν έχει σάν ώριμο καρπό του αυτή τή βαθειά κατανόηση του ανθρώπου. Κ' ή πραγματική κατανόηση, οδηγεί στο βίωμα τής άληθινής αδελφοσύνης, τής άληθινής έλευθερίας.

Τό βίωμα αυτό θά είναι ο ώριμος καρπός όλης τής εργασίας πού κάνομε έδω. Ή Θ. Έν. έχει για σκοπό της όχι τή διανοητική θεωρία, άλλή τήν εφαρμογή, τήν πράξη, τό βίωμα τής Αδελφότητας, και τής Έλευθερίας. Και μόνο τότε, άν γίνει αυτό βίωμα άληθινό για τόν καθένα μας, ή Θ. Έν. θά έχει πραγματοποιήσει τήν άποστολή της.

Έπειτα από τήν όμιλία ή άδ. Άγλ. Ζάννου έκανε τήν Διοικητική Λογοδοσία.

Ή Στοά Πλάτων από πέρσι εργάζεται με τό βιβλίο τής Άν. Μπέζαντ "Ή Αρχαία Σοφία" στή νέα μετάφραση του Προέδρου της άδ. Τίμου Βρατσάνου. Τό βιβλίο αυτό πρόκειται σύντομα να κυκλοφορήσει.

Ή Στοά "Αραντεϊλ" εργάστηκε με τīs παληές όμιλίες τής Προέδρου της άδ. Καλ. Κουτσογιάννη. Πρώτα τέλειωσε τή βιογραφία τής Άν. Μπέζαντ, πού είπα για αυτή στήν περσινή Γεν. Συνέλευση, μετά έγινε μια μελέτη για τήν Απόκρυφη Ζωή του ανθρώπου στόν όρατό και τόν άόρατο κόσμο, με τρεϊς όμιλίες: "Ή ζωή του ανθρώπου εις τόν Φυσικόν Κόσμον και ή σημασία του θανάτου", "Ή ζωή του ανθρώπου εις τόν Αστροφικόν Κόσμον και μετά θάνατον" και "Ή ζωή του ανθρώπου εις τόν Νοητικόν Κόσμον και μετά θάνατον" και έπειτα έπαικολούθησαν άλλες δύο όμιλίες: "Ο Πυθαγόρας και τά

Χρυσά"Επη" και "Ο Ριχάρδος Β' γίνεο". Και μετά έκαμα εγώ τρεις όμιλίες για τ' έργα του Β' γίνεο: "Ο 'Ικτάμενος 'Ολλανδός" ή τό "Καράβι-Φάντασμα", που δημοσιεύτηκε στό προηγούμενο Δελτίο μας, "Ο Τανχούζερ", που δημοσιεύεται στό τωρινό, "Ο Λόεγκριν" και "Ο Πάρσιφαλ". Μετά τίς καλοκαιρινές διακοπές έγιναν δύο όμιλίες τής άδ. Κουτσογιάννη για τόν Πλάτωνα και τό έργο του, έπειτα μία όμιλία του άδ. Ανδρέα Δεληγιάννη για τόν 'Ισλαμικό 'Εσωτερισμό και τώρα γίνεται ή όμιλία τής άδ. Κουτσογιάννη, για τήν 'Ελευθερία τής Βουλήςσεως. Κάθε όμιλία κρατά πολλές συνεδριάσεις, έπειδή γίνεται συζήτηση και έπεξεργασία.

Στή Στοά"Αν. Μπέζαντ, πρίν από τό καλοκαίρι έκαμα μία ανάλυση του τόσο άνθρωπιστικου βιβλίου τής Harriet Beecher Stowe "Η Καλύβα του Μπόρπα Τόμ" και τώρα κάνω μία σειρά από δικές μου όμιλίες Θεοσοφικής Διδασκαλίας: "Τί είναι ή Θεοσοφία", "Η Θεοσοφική Κίνηση και οι τρεις Σκοποί της", "Η ένεργεια του Τριπλου Λόγου και τό έπταδικό σύστημα" και θα ακολουθήσουν άλλες έντεκα όμιλίες.

'Η Στοά Δημόκριτος από πέρσι έργάζεται μέ τό Γνωστικιστικό βιβλίο "Πίστις-Σοφία" κατά μετάφραση του Προέδρου τής Στοας άδ. Λεωνίδα Πολυμεροπούλου.

'Ολες αυτές οι εργασίες των Στοών γίνονται μέ μεγάλο ζήλο χάρη στην αγάπη και των Προέδρων τους και των μελών που τίς παρακολουθούν. 'Ιδιαίτερο ένδιαφέρον έχουν οι συζητήσεις που γίνονται σ' όλες τίς Στοές, αλλά, όπως είπαμε και πέρσι, τίς πιο ζωντανές συζητήσεις και τήν πιο έλευθερη ανταλλαγή ιδεών ανάμεσα σ' όλα τά μέλη τήν εφαρμόζει ή Στοά 'Αραντεϊλ. Κι αυτό χάρη στη θερμή αγάπη τής Προέδρου της.

Δυστυχώς όμως ή Δανειστική Βιβλιοθήκη δέν έχει τήν 'Ιδια έπιτυχία που έχουν οι συνεδριάσεις των Στοών και δέν εκπληρώνει όπως θ' ήθελε τόν προορισμό της. Λίγα άπ' τά μέλη είναι εκείνα που ένδιαφέρονται νά άντλήσουν άπ' τή σοφία των βιβλίων κ' έτσι λίγα βιβλία έχουμε δανείσει. 'Ισως έπειδή τά μέλη είναι πολύ άπασχολημένα μέ δικές τους ιδιαίτερες έργασίες, άρκοϋνται στίς όμιλίες των Στοών. Μά εκείνος που έχει ζωντανό ένδιαφέρον, θέλει νά μάθει, νά έρευνήσει, νά καταλάβει, και δέν άρκεϊται στίς όμιλίες, αλλά διψά νά άντλήσει άπ' τά βιβλία τήν πείρα και τή σοφία των αιώνων.

Οι εκδόσεις μας φέτος πλουτίστηκαν μέ τό τόσο ένδιαφέρον βιβλίο τής αδελφής μας Καλ. Κουτσογιάννη "Θεοσοφικά 'Όμιλίες" σειρά Α'. 'Όσοι παρακολούθησαν τίς όμιλίες αυτές στη Στοά"Αραντεϊλ και όσοι ήδη διάβασαν τό βιβλίο αυτό έδειξαν θερμά τήν ικανοποίησή τους. Σύντομα θα έπακολουθήσει ή σειρά Β'.

•Επίσης, όπως είπα πμό πριν, γρηγορα θά κυκλοφορήσει καί τό βιβλίο τής "Αν.Μπέζαντ," "Η Αρχαία Σοφία" στήν ώραία μετάφραση τοῦ ἀδελφοῦ μας Τίμου Βρατσάνου.

•Ενώ ὅμως, ὅπως είπα πάρα πάνω, τά μέλη δέν ἔχουν ἰδιαίτερη δίψα γιά μελέτη τῶν βιβλίων τής βιβλιοθήκης μας, δείχνουν ἰδιαίτερα ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά τό Περιοδικό μας Δελτίο, πού τώρα τελευταῖα, ὅπως εἶδατε, πήρε τ' ὄνομα Πελεκαν. Τό πούλι αὐτό συμβολίζει τή θυσία καί τήν προσφορά. Καί τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἡ προσφορά πού δίνει ἡ Θ. Ἐν. σ' ἐκείνους πού θέλουν νά πλατύνουν τόν πνευματικό τους ὀρίζοντα. Ὅπως είπα καί πέρσι, ἡ λογοτεχνία τῶν λαῶν μᾶς φέρνει κοντά τους, μᾶς κάνει νά τούς νιώσουμε πμό πολύ. Τά ἴδια συναισθήματα, οἱ ἴδιες λαχτάρες δο- νοῦν τήν κάθε ἀνθρώπινη ψυχή σ' ὅποια χώρα κι ἂν ζεῖ. Ἐρχόμα- στε πμό κοντά στοῦς λαούς γνωρίζοντας τίς θρησκείες καί τή φι- λοσοφία τους. Καί τό Περιοδικό μας κάνει ἰδιαίτερη προσπάθεια γι' αὐτό, δημοσιεύοντας ἀποσπάσματα ἀπό ἱερά βιβλία διαφόρων λα- ῶν καί σχετικές μελέτες. Ὅσοι διαβάζουν τό Περιοδικό μας ἔχουν ἐκφράσει τήν ἱκανοποίησή τους, μέ λόγια γεμάτα ἐνθουσιασμό. Ἐ- ξαιρετική ἐντύπωση ἔκανε ἡ ώραία ἐμφάνιση τοῦ τελευταίου τεύ- χους μέ τήν τόσο καλλιτεχνική εἰκόνα πού στολίζει τό ἐξώφυλλο καί πού εἶναι ἔργο τής Λουίζας Μοντεσάντου, καθώς καί μέ τήν ἐπιμελημένη ἐκτύπωση, πού ἔγινε χάρη στόν ζῆλο τοῦ ἀδελφοῦ μας Νίκου Παναγόπουλου. Τόν περσινό χειμώνα τό Περιοδικό εἶχε 32 σελίδες κι ἂν πμό τεῦχος πού κυκλοφόρησε τήν περσινή ἂνοιξη, πλουτίστηκε μ' ἄλλες δώδεκα.

•Ὁλη αὐτή ἡ προσπάθεια βέβαια ἡπαιτεῖ καί ὑλικές θυσίες . Ὅπως εἶπαμε καί πέρσι, κάθε προσφορά, καί πνευματική καί ὑλι- κή, καθώς καί κάθε εἶδους τεχνική βοήθεια, γίνεται μέ χαρά δε- κτή. Εἶπαμε πώς ὁ σκοπός πού ἔχει βάλει ἡ Θ. Ἐν. εἶναι ἡ προσ- φορά, ὁποιαδήποτε προσφορά. Καί Προσφορά θά πεῖ Ἀγάπη.

•Ἡ οἰκονομική κατάσταση πηγαίνει κι αὐτή πολύ καλῶ, χάρη στόν ζῆλο καί τίς προσπάθειες τής ἀγαπητῆς Ταμίου ἀδ. Ἀντελας Παλαμάρα καί στήν πρόθυμη καί τακτική καταβολή τῶν συνδρομῶν ἀπό τά μέλη. Ἐύχαρι στοῦμε θεομά τίς ἀδελφές Νίτσα Εὐνδα καί Μα- ρία Στρέγγλου γιά τίς τόσο πολύτιμες δωρεές τους.

•Ἐπειτα ἡ ἀδ. Ἀγλ. Ζάννου διάβασε τόν οἰκονομικό ἄπολογοι - σμό τοῦ 1961 καί τόν προϋπολογισμό τοῦ 1962.

ΛΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1961

I. I. 61 Ὑπόλοιπον προηγούμε- νης χρήσεως 2.247	Γεν. Ἐξοδα Βιβλιοθήκη	δρ. I.521
Εἰσπράξεις ἐκ συν- δρομῶν & δωρ. μελῶν 6.870	Ἐκτύπωσης Θεοσ. βιβλίων, δελτ., κλπ.	" 6.110
Δωρεά Μ. I. Στρέγγλου I.000	Ταμεῖον: Ὑπολ. 3 I. 12.6 I	" 2.486

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 1962

Είσοδοί:		Πληρωμαί:	
'Από συνδρομάς	δρ. 8.000	Γεν. Έξοδα	δρ. 3.000
" έκτάκτους είσο-		Βιβλιοθήκη	" 1.500
φοράς, δωρεάς κλπ.	" 4.000	Εκτύπωσης Θεοσ.	
		Δελτίων κλπ.	" 7.500
	<u>12.000</u>		<u>12.000</u>

Στό τέλος, έπειτα από είσήγηση τής άδ. Ζάννου για τό θέμα του Θεοσοφικού έμβλήματος, συζητήθηκε τό θέμα αυτό άπ' όλες τίς πλευρές, έγινε ψηφοφορία και άποφασίστηκε ή αντικατάσταση του έμβλήματος τής Θ. Έν. μέ 25 φήφους υπέρ τής αλλαγής και 3 λευκές.

ΤΡΙΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ Θ. ΕΝ.

Στίς 6 Φεβρουαρίου ή Θεοσ. Ένωση γιόρτασε τήν τρίτη επέτειο τής Ύδρουσής της μέσα σέ άτμόσφαιρα θερμής έγκαρδιότηας. Έγιναν όμιλίες και διαβάστηκαν άποσπάσματα από διαλεχτά βιβλία. Η άδ. Διαχειρ. Άγλ. Ζάννου έκανε όμιλία μέ κύριο θέμα τήν Έλευθερία. Μίλησε και ό άδ. Κώστας Εύνδας. Ο τίτλος τής όμιλίας του ήταν "Ειρήνη-Άγάπη-Χαρά". Η άδ. Εύη Ορυστάιν διάβασε άποσπασμα από τής Μπέζαντ τήν "Αρχαία Σοφία", πού τώρα τελευταία κυκλοφόρησε σέ ώραία μετάφραση του άδελφού μας Τίμου Βρατσάνου, ό άδ. Δημήτρης Θεοδωρίδης, μύθο του Ταγκόρ "Ο Άγιος" από τά "Φρουτομαζώματα", ή άδ. Μαρία Οίκονόμου, άποσπασμα από τόν πρόλογο του "Τελευταίου Πειρασμού" του Καζαντζάκη και τέλος ή άδ. Άγλαΐα Ζάννου, άποσπασμα από τό "Ποιός φέρνει τήν Άλήθεια" του Κρισναμούρτι.

Δημοσιεύομε παρακάτω τίς όμιλίες και τά άποσπάσματα μέ τή σειρά πού άκουστήσαν.

Α' ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΟΜΙΛΙΑ

Σήμερα κλείνουν τρία χρόνια από τότε πού ιδούθηκε ή Θεοσοφική Ένωση.

Ο άνθρωπος πρέπει πάντα νά παίρνει τόν δρόμο τό δικό του. Ποτέ τόν έρόμο του άλλου. Γιατί ό δικός του ό δρόμος είναι ό δρόμος τής συνείδησής του, ό δρόμος πού φωτίζεται από τή φλόγα πού καίει μέσ στην καρδιά του. Τή φλόγα πού ή Πίστη τήν άνάβει. Η ζωντανή Πίστη τής καρδιάς φωτισμένη από τή Γνώση του νου.

Κ' έτσι μερικοί από μάς, πού πιστέψαμε στην Άδελφότητα, δηλαδή στην Άγάπη, άποφασίσαμε νά τραβήξουμε τόν δικό μας τό δρόμο. Όλοι μαζί, ένωμένοι, μέ τόν κοινό μας Σκοπό, θέλοντας νά εργαστοΰμε για τή Θεοσοφική Ίδέα για τήν καθάρη Θεοσοφική Ίδέα, τραβήξαμε σ' αυτόν τόν δρόμο τής ανεξαρτησίας. Κ' έτσι γεννήθηκε ή Θεοσοφική μας Ένωση.

Ὁ δρόμος τῆς Ἐλευθερίας εἶναι ἡ καθαρὴ ἀτομικὴ Φλόγα πού λάμπει μὲς στὴν φυγὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού δὲν τρεμοσβύνει, δὲν θολώνει ἀπὸ καμμιά ξένη ἐπιβολή. Μονάχα ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κρατᾷει καθαρὴ τὴ Φλόγα τῆς Καρδιάς του, τῆς Καρδιάς πού φωτίζεται ἀπ' τὸν ἄσπιλο Νοῦ. Μονάχα τότε μπορεῖ πραγματικῶς νὰ δημιουργήσῃ καὶ νὰ σκορπίσῃ τὸ φῶς αὐτὸ καὶ στοὺς ἀδελφούς του.

Μὰ ἔραγε εἴμαστε ἀληθινὰ ἐλεύθεροι; Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρῶτα ποθοῦμε τὴν ἐξωτερικὴν μας ἐλευθερίαν καὶ ἔπειτα τὴν ἔσω - τερικὴν. Ὅλοι ἀγωνιζόμαστε γι' αὐτὴ καὶ λαχταροῦμε νὰ βροῦμε τὴν ἀληθινὴν μας Λύτρωση. Μὰ τάχα ποιὸς ἀπὸ μᾶς τὴν ἔχει βρεῖ; Ὅλοι μας σέβνομε τίς βαρειές μας ἀλυσίδες. Τὰ πάθη μας, οἱ ἀνικανοποίητες λαχτάρες μας, οἱ ἀπληστίες μας, οἱ φόβοι μας, οἱ φιλοδοξίες μας, οἱ προσκολλήσεις μας, οἱ δογματισμοὶ μας, οἱ προκαταλήψεις μας, πόσες καὶ πόσες ἀμέτρητες ἀλυσίδες. Μᾶς δένουν τὰ πόδια καὶ δὲν μποροῦμε νὰ περπατήσομε κιῶρες ὡρες μὲ κομμένη τὴν ἄνσάν, μὲ τὴν καρδιά σφιγμένη ἀπ' τὴν ἐγώνισμα, πέφτομε στὶς βαθεῖες λακοῦβες τοῦ δρόμου. Μὰ μέσα ἀπ' τὰ δάκρυά μας, κοιτᾷμε μὲ λαχτάρα προστά μας, πίσω ἀπ' τὰ σύννεφα πού σκεπάζουν τὸ Βουνὸ μας, τ' ὄραμα τὸ θεῖνόν. Ὁ Ἐλευθερία, Λύτρωση ἐσύ, πού μέσα ἀπ' τὴν σιλαβιά μας ἐσένα ψάχνομε νὰ βροῦμε. Οἱ ἀλυσίδες μᾶς ξεσκίζουνε τίς σάρκες καὶ στὸν ἀγῶνα μας γιὰ νὰ τίς σπάσομε, μὴν πετάξομε τὴν μιά, νὰ καὶ ἄλλη, καινούργια ἀλυσίδα καὶ πάλι μᾶς σιλαβώνει. Μὰ ὁ κάθε ἄνθρωπος πρέπει μονάχος του νὰ γίνῃ ὁ λυτρωτὴς τοῦ ἑαυτοῦ του. Καὶ μόνο ὁ ἐλεύθερος μπορεῖ τοὺς ἄλλους νὰ λυτρώσῃ. Μὰ γιὰ κεῖνον πού παλεύει ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα ἢ γὰρ ἡ γρηγορα νὰ βρεῖ τὴ λεπτειὰ του, γιὰτί ἔχει μέσα του τὴν φλόγα πού καὶ τὸ σίδηρο τὸ λιώνει. Μ' ἄλοῖμονο σ' αὐτόν πού δὲν ἔχει τὴν ἱερὴ τὴ Φλόγα, καὶ τὴν νωθρότητα, τὴν ἀδράνεια, τὸν κρατᾷ ἀλυσοδεμένο. Δὲν ἔχει οὔτε τὴ δύναμη καὶ οὔτε κἀν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ λυτρωθεῖ. Καὶ τὸ σίδηρο γίνεταί ὄλοένα καὶ πιὸ βαρύν.

Μὰ τί θὰ πεῖ ἐλευθερία; Τί νόημα ἔχει ἡ λέξη αὐτὴ πού ἡλεκτρίζει καὶ δονεῖ τὴν κάθε ἀνθρώπινη φυγή; Μόσοι δῶσαν καὶ δίνουσι τὴν ζωὴν τους ὀλοκαύτωμα γι' αὐτὴ.

Ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού μπορεῖ μόνος του νὰ ὀρίσῃ τὴν ζωὴν του, μόνος του ν' ἀποφασίσῃ γιὰ τίς πράξεις του, νὰ χεῖ ἐλευθερὴν βούλησιν, ἐλευθερὴν σκέψιν, ἐλευθερὴν δράσιν. Μὰ πάλι ἐλευθερία δὲν θὰ πεῖ νὰ κάνομε ὅ,τι μᾶς ἀρέσῃ σὲ βάρος τοῦ ἄλλου. Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἰσσορροπία καὶ ἡ ἀρμονία ἀνάμεσα στὸ ἐγὼ καὶ στὸ ἐσύ. Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀνεμπόδιστη πορεία πού ὀδηγεῖ στὴν Ἐξέλιξιν, στὴν Λύτρωσιν, στὴν Ὀλοκλήρωσιν. Στὴν Ὀλοκλήρωσιν ἐκεῖνη πού τὸ κάθε τί πού ζεῖ εἶναι ἀρμονικῶς συμφασμένο μὲ ὅλα τ' ἄλλα γύρω του. Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ἀγάπη, πού βρῖσκεταί ἔξω ἀπὸ κάθε περιορισμό, ἀπὸ κάθε προσκόλλησιν καὶ κτητικὴν κτήσιν. Ἐλευθερία εἶναι καὶ ὁ καθαρὸς Νοῦς πού

κι αυτός δέν περιορίζεται, δέν επηρεάζεται από έξωτερικά κί-
νητρα και δέν έξυπηρετεί τήν έγωϊστική επίθυμία.

'Αλλά πόσα και πόσα σκαλοπάτια ἔχομε ν' άνεβοῦμε ὡς πού νά
φτάσoμε σ' αὐτή τήν ἀληθινή 'Ελευθερία. Σήμερα, ὡπως εἶπα και
πάρα πάνω, ὅλοι εἴμαστε σκλάβοι τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ μας. Κι
ὁ σκλάβος πάντα θέλει και τούς ἄλλους νά σκλαβώσει. Πάντα θέ-
λει νά ἐπιβάλλει τόν ἑαυτό του στους ἄλλους. Ὁ αὐταρχικός ἄν-
θρωπος εἶναι ἐκεῖνος πού νιώθει τή δικιά του τή σκλαβιά, τή
δικιά του ἐνδόμυχη ἀδυναμία και ποθεῖ, ξεγελώντας τόν ἴδιο
τόν ἑαυτό του νά πιστέψει πῶς εἶναι δυνατός καταπιέζοντας
τούς ἄλλους. Κ' ἐκεῖνος πού θυμώνει τό ἴδιο εἶναι. Αυστυχισμέ-
νοι ἄνθρωποι πού πονοῦνε στά βάθη τῆς ψυχῆς τους και δέν βλέ-
πουνε πῶς ὁ θυμός δέν εἶναι παρά τό ξέσπασμα τῆς ἴδιας τους
ἀδυναμίας. Ἀδύναμος εἶναι αὐτός πού θυμώνει, γιατί θέλει νά
ἐπιβληθεῖ στόν ἄλλο, δηλαδή νά σκλαβώσει τήν ἐλεύθερη βούλη-
σή του και βλέπει πῶς δέν μπορεῖ. Θυμώνει κ' ἐκεῖνος πού φο-
βᾶται μή σκλαβωθεῖ κ' ἐπαναστατεῖ. Κι ἀδυναμία θά πεῖ σκλαβιά.
'Ελεύθερος ὁ ἀληθινά δυνατός ἄνθρωπος πού δέν θέλει νά ἐπι-
βληθεῖ σέ κανένα κι ἐτάραχος βλέπει τίς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων
και μέ τή στοργική του κατανόηση ξέρει νά τίς συγχωρεῖ.

'Όλοι οἱ σκλαβωμένοι τή Λεφτεριά γυρεύουνε. Τήν ἐλεύθερη,
άνεμπόδιστη κορεία τῆς ἄτομικῆς Ζωῆς, πού μέσα ἀπ' τόν περι-
ορισμό της, τή σκλαβιά τῆς ὕλης, ποθεῖ νά φτάσει στήν ἐλεύθε-
ρη ἐκδήλωσή της, νά φτάσει στήν Ὀλοκλήρωσή της, στήν Ἐνωσή της
μέ τήν Παγκόσμια τή Ζωή.

'Η μικρή βροχοσταλίδα νά γίνει ὁ ἀπέραντος, ἐλεύθερος Ὁ-
κεανός.

'Αγλ. Ζάννου

Β' Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙ

'Ο βαθμός τῆς ἐξέλιξης γιά κάθε ὄν, ἀνθρώπινο ἢ ὄχι, ἐξαρ-
τιέται οὐσιαστικά ἀπ' αὐτό πού μποροῦμε νά τό ποῦμε ἡλικία
του. Μερικοί ἄρχισαν νά ταξιδεύουνε μέσα στό χρόνο πολύ ἄρ-
γότερα ἀπό ἄλλους. Καί μόλο πού οἱ δυναμικότητες ὅλων εἶναι
οἱ ἴδιες, ὑπάρχουνε μερικοί πού τίς ἔχουν ἀναπτύξει περισσό-
τερο ἀπ' τούς ἄλλους, γιατί εἶχανε περισσότερον καιρό ἀπό τούς
νεώτερους ἀδελφούς τους. Τό νά κατηγοροῦμε τίς παιδικές ψυχές
πού μᾶς τριγυρίζουν και νά τίς περιφρονοῦμε, γιατί δέν εἶναι
ἀκόμα τόσο ἐξελιγμένες ὡς εἴμαστε ἑμεῖς, εἶναι τό ἴδιο μέ τό
νά κατηγοροῦμε και νά περιφρονοῦμε τό σπόρο γιατί δέν εἶν'
ἀκόμα λουλούδι, τό μπουμπούκι γιατί δέν εἶν' ἀκόμα καρπός, τό
παιδί γιατί ἀκόμα δέν εἶναι ἄντρας. Δέν κατηγοροῦμε τούς ἑαυ-
τούς μας γιατί δέν εἴμαστε ἀκόμα ὅμοιοι μέ τούς θεούς. Ξέ-
ρουμε καλά πῶς μέ τόν καιρό θά σθάσουμε ὅλοι στό σημεῖο πού

βρίσκονται οι μεγαλύτεροι άδελφοί μας. Γιατί λοιπόν να κατη-
γορήσουμε τις νεώτερες ψυχές επειδή δεν είναι άκρμα όμοιες μ'
έμας; Ο όρος "άδελφότητα" περιέχει μέσα του την ταυτότητα της
φυλής και τη διαφορά στην ανάπτυξη. Για τουτο αυτός ο όρος
αντιπροσωπεύει μέ άκριβεια τό δεσμό που ένώνει όλα τά δημι-
ουργήματα του κόσμου, δηλαδή την ταυτότητα της ουσιαστικής ζω-
ής και τις διαφορές βαθμού που υπάρχουν στην εκδήλωσή της .
Είμαστε όλοι ένα στην καταγωγή, ένα στη μέθοδο της εξέλιξής
μας, ένα στό σκοπό μας, κ' οι διαφορές μας στην ηλικία και στό
ανάστημα μόνο να μάς βοηθήσουν μπορούνε στό να σχηματίσουμε
μεταξύ μας τρυφερότατους και έσωτερικότατους δεσμούς. Το κα-
θετί που ο άνθρωπος είν' έτοιμος να κάνει για τόν όμοσπλαχνο
άδελφό του, που τόν αγαπάει καλύτερα κι άπ' τόν ίδιο τόν έαυ-
τό του, έχει χρέος να τό κάνει και για τόν καθένα άπ' αυτούς
που μοιράζονται μαζί του τή ζωή τή Μία. Τούς ανθρώπους τούς
χωρίζουν άπό τις καρδιές των άδελφών τους οι διαφορές τάξης,
φυλής, πατρίδας. Ένεϊνον όμως πούχει τή σοφία την άληθινή, ή
άγάπη τόν άνυφώνει παραπάνω άπό τούτες τις τιποτένιες δια-
φορές. Αυτός βλέπει πώς όλοι οι άνθρωποι παίρνουνε τή ζωή τους
άπ' τήν ίδια τήν πηγή, και θεωρεί πώς όλοι άνήκουνε στην ίδια
τήν οίκογένειά του.

...Τό να ζει κανείς τήν άδελφότητα, άς είναι και σε μικρό μό-
νο βαθμό, καθαρίζει τήν καρδιά και εξαγνίζει τήν όραση. Με τό
να ζούμε στην έντέλεια τήν άδελφότητα καθαρίζουμε τό κάθε
μόλυσμα της χωριστικότητας και κάνουμε ν' άχτινοβολήσει μέσα
μας, ήπως ανάμεσα άπό καθαρότατο κρύσταλλο, τό άγνό φώς
του Έαυτού.

"Ας μήν ξεχνάμε ποτέ πώς ή άδελφότητα ύ π ά ρ χ ε ι, όσο
κι έν ο άνθρωπος δεν τήνε ξέρει ή τήν άρνιέται. Η άγνοια ή
άνθρώπινη δεν έπηρεάζει τούς νόμους της φύσης και δεν μπο-
ρεί να κάνει ν' αλλάξει ούτε για μία τρίχα τήν άδιάκρητη κι ά-
συγκράτητη πορεία της. Οι νόμοι της κατατσακίζουν τό κάθε τί
που δεν είναι σ' άρμονία μαζί της. Γι' αυτό κανένα έθνος δεν
μπορεί να υπάρξει έν προσβάλλει τήν άδελφότητα, κανέναν πο-
λιτισμό δε μπορεί νάχει διάκριση, έν είναι χτισμένος σε θε-
μέλια αντίθετα. Έρέπει λοιπόν να έναρμονίσουμε μ' αυτές τις
ζωές μας, έν θέλουμε να μή χαθούμε κ' έμεϊς και τά έργα μας.

Α.Μπέζαντ. Από τήν "Αρχαία Σοφία", μετάφρ. Τ.Τ. Βρατσάνου
(Βλ. κεφ. Γ': Το βουδδικό και τό νιρβανικό πεδίο σελ. 144-145).

Γ' Ο ΑΓΙΟΣ

"Μεγάλε μου άφέντη", λέει ο παλατιανός παπάς στό βασιλιά
του, καμμιά φορά δεν καταδέχτηκε ο Άγιος Ναρόταμ να διαβεϊ
τήν πόρτα του μεγάλου σου βασιλικού ναού. Στην άκρη κάθεται

τοῦ δρόμου, κάτω ἀπ' τῶν δέντρων τῆ σκιά καί μέ φαλμούς καί ὕμνους προσκυνάει ὅλη τήν ὥρα τῆ χάρη τοῦ Θεοῦ. Ψυχή προσκυνητῆ καμμιά δέν τόν ζυγώνει τό ναό σου." Ὅλοι μαζεύονται γύρω του. Μοιάζουν τίς μέλισσες πού περιφρονώντας τῆ χρυσή τῆ στάμνα μέ τό μέλι, στριμώχνονται μέ βοητό ὅλες μαζί γύρω ἀπό τό λευκό λωτό".

Ἀκούγοντας αὐτά ὁ βασιληᾶς πειράχτηκε βαθειά καί μέ κρυφό θυμό μέσ στήν καρδιά ξεκίνησε νά πάει στό μέρος ὅπου κατοῦσαν ὁ Ναρόταμ πάνω στά χόρτα.

"Ἄγιο πατέρα μου, τόν ρώτησε, γιατί δέν ἔρχεσαι στό ναό μου τό βασιλικό, μέ τό χρυσό του τροῦλλο, κεῖ νά κηρύξεις τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μὰ κάθεσαι στά γώματα τοῦ δρόμου;"

"Κάθομαι ἐδῶ, τοῦ λέει τότες ὁ Ναρόταμ, γιατί ὁ Θεός δέν ἔμπορεῖ νά βρεῖσεται κεῖ πού σύ θεμέλιωσες τό βασιλικό ναό σου".

Τότες ὁ βασιληᾶς σουφρώνοντας τά φρύδια του τοῦ λέει:

"Αὐτά τά λές, φτωχέ Ναρόταμ, γιατί δέν ἔξερες, δέν ἔμπορεῖς νά φανταστεῖς τά πόσα ξόδεφα γιά νά κτίσω αὐτό τό ξακουσμένο στό ντουλιά ἀριστοῦργημα. Μονάχα γιά τό χτίσιμο πήγαν εἴκοσι ἑκατομμύρια χρυσά φλουριά. Σ' αὐτό δέν μπαίνουνε τά πόσα ξόδεφα γιά τίς μεγάλες τίς θρησκευτικές γιορτές τῆς ἀφιέρωσης εἰς τό Θεό".

"Πῶς, πῶς, τό ξέρω, ἐπάντησε τότες ὁ Ναρόταμ. Θυμᾶμαι ἦταν ἡ χρονιά τῆς πυρκαγιᾶς πού ἐξεσπίτωσε χιλιάδες οἰκογένειες. Τζάμπα πηγαίνανε τά παρακάλια τους ἔξω ἀπ' τίς πόρτες τίς κλειστές τοῦ παλατιοῦ σου γιά μιά κάποια μικρή βοήθεια.

Τότε εἶπε ὁ Θεός: "Τό σπίτι μου δέν χτίστηκε ἀνόμα. Θέ νά τό κτίσει ὁ φτωχός πού δέ μπορεῖ, σκεπή δέν ἔχει γιά νά φιλοξενήσει ἄλλους φτωχοῦς". Καί τότε ὁ ἴδιος ὁ Θεός πήγε καί κάθισε κάτω ἀπ' τά δέντρα τοῦ μεγάλου δρόμου μαζί μέ ὄλους τούς ἄλλους τούς φτωχοῦς καί ἄστεγους.

Γι' αὐτό, τρανέ μου βασιληᾶ, μένει ὁ ναός σου ἄδειος ἀπό προσκηνυτές. Εἶναι μιᾶ σακουνοφόουσα χρυσή, γεμάτη μοναχά ἀπ' τούς ἀτμούς τῆς περηφάνειας σου".

Μάνιασε τότε ὁ βασιληᾶς ἀπό θυμό καί εἶπε:

"Ναρόταμ, νά ξεκουμπιστεῖς ἀπ' τό βασίλειό μου ἀμέσως τοῦ τῆ στιγμῆ".

Κι ὁ Ἅγιος ὁ Ναρόταμ τοῦ ἀπάντησε:

"Ναί." Ὅπως ἐρίζεις, βασιληᾶ τρανέ. Στεῖλε καί μένα κεῖ ὅπου ἐξόρισες καί τό Θεό μου".

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἀπό τά "Φρουτομαζώματα"

Δ' ΕΙΡΗΝΗ - ΑΓΑΠΗ - ΧΑΡΑ

Είναι τρεις λέξεις ἀρρήκτως συνδεδεμένες και συνυφασμένες με την ζωήν του ὑγιούς ἀνθρώπου.

Εἰς τήν εἰρηνικήν ψυχὴν ὑπάρχει πάντοτε ἀγάπη και ἡ ἀγαπῶσα ψυχὴ χαίρεται.

Ὁ νοῦς, εὐρισκόμενος εἰς σῶμα εἰρηνικόν και χαρούμενον, πάντοτε εἰρηνικά και χαρούμενα προσφέρει. Ἡ εἰρήνη, ὅταν ὑπάρχει εἰς τό ἄτομον, ἐκτός τῆς ἀγάπης και τῆς χαρᾶς, προσφέρει τό πολυτιμότερον εἰς τόν ἄνθρωπον, τήν ὑγείαν.

Ἡ χαρά εἶναι κάτι πού ἀπορρέει ἀπό τό βαθύ ἐσωτερικόν εἶναι μας.

Ἡ πραγματική χαρά εἶναι ἐντός μας. Καί αὐτή ἡ ὑπέροχος αἰσθησις μᾶς βοηθεῖ νά ἔχωμεν δύναμιν πρὸς ἴσιν και ὑγείαν.

Ἡ χαρά εἶναι κάτι πού ὁ καθένας μας διαφοροτρόπως αἰσθάνεται. Χαρά σ' ἐνεῖνον πού αἰσθάνεται τήν χαράν τῆς ἀλληλεγγύης και τῆς θράσεως πρὸς βοήθειαν τοῦ πλησίον και χαίρεται ὄχι διὰ τήν δικήν του χαράν, ἀλλά διὰ τήν χαράν τοῦ ἄλλου. Αὐτή εἶναι ἡ βαθύτερα πραγματική και ἡ πλέον ἐξυψωτική ἀπό ὅλας τὰς χαράς.

Ἡ εἰρήνη και ἡ ἀγάπη προσεγγίζουν τό θεῖον και τό θεῖον εἶναι ἀγάπη και εἰρήνη.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον και ἡ εἰρήνευσις τῶν τεταραγμένων εἶναι ἔργον θεάρεστον, διότι ἡ ταραχή εἶναι ἡ τέφρα ἡ καλύπτουσα τόν θεῖον σπινθῆρα τόν εὐρισκόμενον ἐντός μας και, εἰς ἀντικατάστασιν τῆς ἀγάπης και τῆς χαρᾶς, ἡ τεταραγμένη ψυχὴ, εὐρισκομένη εἰς δυσαρμονίαν, γεμίζει με τὰς τοξίνας τῆς κατηφείας, τῆς κακίας, τοῦ μίσους. Τό ἄστικόν μας σῶμα, βεβαρμένον με τοιοῦτου εἶδους συναισθήματα, ἀσθενεῖ, ὅποτε αὐτομάτως και τό φυσικόν μας σῶμα ἀσθενεῖ πραγματικά.

Τό θεῖον ὁλόκληρον εἶναι φῶς εἰρήνης, χαρᾶς και ἀγαλλιάσεως. Πνεῦμα ὁ Θεός, πνεῦμα χαρᾶς, ἀγαλλιάσεως.

Ἡ ὑγεία ὑπάρχει ἐντός ἡμῶν ἐφ' ὅσον εἴμεθα τέλειον θεϊκόν ὁμοίωμα, ὅταν ὁμως τήν κουράζωμεν και τήν πνίγωμεν μέ κακά συναισθήματα, δημιουργοῦμεν τήν πραγματικήν ἐσθένειαν, τόν πόνον.

Ὅταν ἡ χαρά ὑπάρξῃ πραγματική και τήν αἰσθανθῶμεν ἐντός τοῦ θλίβοντος πόνου, ἐπέρχεται ἴσσις, διότι χαίρομεθα και μεταβάλλομεν εἰς χαράν τόν ἀβάστακτον πόνον, ὁ ὁποῖος γίνεται αἰθέριος και ἀνέρχεται εἰς τοὺς αἰθέρας τοῦ θεοῦ Πατρός. Ὁ πόνος, ὅταν προσφερθῇ εἰς τόν θεῖον Ἰησοῦν, ὅταν ἀποτεθῇ εἰς

τούς πόδας Του, παύει, αντιπαθίσταται μέ τήν ήρεμίαν, τήν γαλήνην τής ψυχής και μέ τό χαμόγελο τής καρδιάς.

Ο άνθρωπος πρέπει νά μοιράζεται τήν χαράν. Σκορπίζοντας τήν χαράν τήν πολλαπλασιάζει. Είναι ήπως τό άνθος που σκορπά τήν ερωδιάν του και εις όποιον περάσει δίπλα του τήν προσφέρει άνευ ανταλλάγματος. "Εστω και άν μαρανθή και πέσουντά φύλλα του προώρως, αρκεϊ που έδωσε τό άρωμα και έχαροποίησε τούς τόσους διαβάτας. Τά άνθη τά θεραπευτικά, άνθη πραγματικής ωραιότητας, που χαροποιούν τά πάντα, είναι ή μουσική που ίατρεύει, τρέφει και μεγαλώνει τήν ψυχήν μας, είναι πάντοτε φως κάλλους, ειρήνης και χαράς. Υπάρχει και ή μουσική του πόνου, των δακρύων, αλλά και αυτή ή μουσική ώμορφάνει τόν πόνον και τά δάκρυα, οι φθόγγοι όμιλούν εις τάς ψυχάς των πονεμένων και τούς δίδουν δύναμιν διά νά βαστάσουν τόν σταυρόν των.

Η μουσική είναι θεία άρμονία, ή άρμονία άγάπη και ή άγάπη είναι τό πών έν παντί. Μακάριοι οι πιστεύοντες, οι προς τήν θείαν όδόν βαδίζοντες έν ειρήνη και έν χαρά, οι ακολουθούντες τήν μεγάλην λεωφόρον τής ανόδου που οδηγεί εις τόν μετασχηματισμόν τής ανθρωπίνης εις θείαν όντότητα προς βελτίωσιν και άνύψωσιν των άπίστων και άμαρτωλών υπάρξεων.

Αδελφοί μου, τά πάντα έν ειρήνη και χαρά.

Κώστας Εύνδας

Ε' ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΟΣ

Κάθε άνθρωπος είναι Θεάνθρωπος, σάρκα και πνέμα νά γιατί τό μυστήριο του Χριστου δεν είναι μοναχά μυστήριο μιας όρισμένης θρησκείας. Είναι πανανθρώπινο· σε κάθε άνθρωπο ξεσπάει ή πάλη Θεου κι ανθρώπου και συνάμα ή λαχτάρα τής φιλιωσης. Τίς περισσότερες φορές ή πάλη αυτή είναι ασύνειδη, βαστάει λίγο, δεν άντέχει μια άδύνατη ψυχή ν' άντιστέκεται καιρό πολύ στη σάρκα. Βαραίνει, γίνεται κι αυτή σάρκα κι ό άγώνας παίρνει τέλος. Μά στους υπεύθυνους ανθρώπους, που έχουν μερόνυχτα κερρωμένα τά μάτια τους στό ανώτατο χρέος, ή πάλη άνάμεσα στη σάρκα και στό πνέμα ξεσπάει χωρίς έλεος και μπορεί νά βαστάξει ως τό θάνατο.

Πάλη άνάμεσα στη σάρκα και στό πνέμα, άνταρσία κι αντίσταση, φιλιωση κι υποταγή, και τέλος, ανώτατος σκοπός τής πάλης, ή ένωση μέ τό Θεό, νά ό άνήφορος που πήρε ό Χριστός και μας καλεϊ νά πάρουμε κι έμεϊς ακολουθώντας τά αίματωμένα του άχνάρια.

Πώς νά κινήσουμε κι έμεϊς για τήν ανώτατη αυτή κορφή, όπου, πρωτότοκος υιός τής σωτηρίας, έφτασε ό Χριστός, νά τό ανώτατο χρέος του άγωνιζόμενου ανθρώπου.

Ἄνάγκη λοιπόν γιά νά μπορούμε νά τόν ἀκολουθήσουμε, βαθιά νά ξέρουμε τόν ἀγώνα του, πῶς νίκησε τίς ἀνθισμένες παγίδες τῆς γῆς, πῶς θυσίασε τίς μεγάλες καί τίς μικρές χαρές τοῦ ἀνθρώπου κι ἀνέβηκε ἀπό θυσία σέ θυσία, ἀπό ἄθλο σέ ἄθλο, στήν κορφή τῆς ἄθλησης, στό Σταυρό.

Ν.Καζαντζάκης. Ἐπί τόν πρόλογο τοῦ "Τελευταίου Πειρασμοῦ".

ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ

Τά ζωντανά νερά πού τρέχουνε κάτω ἀπ' τή γέφυρα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης οἱ ἄνθρωποι θέλουνε νά δοῦνε, γιά νά κολυμπήσουν μέσα στό ρεῦμα τους καί νά φτάσουν στόν ἀπέραντο Ὠκεανό. Ἄλλὰ αὐτό πού σᾶς ἀπασχολεῖ ἐσᾶς ὅλη τήν ὥρα εἶναι νά μάθετε νά ἐρμηνεύετε. Δέν βρῆκατε μόνοι σας τήν Ἀλήθεια, εἶστε ἀλυσσοδεμένοι, κι ὅμως προσπαθεῖτε νά λυτρώσετε τούς ἄλλους. Πῶς θά τό κατορθώσετε; Πῶς θ' ἀνακαλύψετε τί εἶναι ἀληθινό, τί εἶναι φεύτικο, τί θά πεῖ Παγκόσμιος Ἐκπαιδευτής, τί θά πεῖ πραγματικότητα, ἔν δέν ἀφήσετε νά τρέξουν τά μουχλιασμένα ἀκούνητα νερά, γιά νά μπορέσουν τώρα ὀλοκάθαρα νά καθρεφτίσουν τήν Ἀλήθεια;

Πάντα σέ τούτη τή ζωή, ἴσως καί στίς περασμένες τίς ζωές, ἓνα πράγμα εἶχα ἐπιθυμῆσαι: νά ξεφύγω, νά φτάσω πέρα ἀπ' τόν πόνο, ἀπ' τούς περιορισμούς, ν' ἀνακαλύψω τόν Διδάσκαλό μου, τόν Πολυγαπημένο μου, πού εἶναι κι ὁ δικός σας Διδάσκαλος κι ὁ Πολυγαπημένος, Ἐκεῖνος πού ὑπάρχει μέσα στόν κάθε ἄνθρωπο, μέσα στό κάθε πετραδάκι, καί στό μικρό τό χορταράκι, πού μέ τά πόδια μας πατοῦμε. Ἡ ἐπιθυμία μου, ἡ δυνατή μου ἡ λαχτάρα ἦταν μ' αὐτόν νά ἐνωθῶ, ἔτσι πού νά μή νιώθω πιά ποτέ πῶς εἶμαι χωρισμένος, πῶς εἶμαι μιά διαφορετική ὄντοτητα, ἓνα ξεχωριστό ἐγώ. Κι ὅταν κατόρθωσα αὐτό τό ἐγώ γιά πάντα νά τό καταστρέψω, τότε μονάχα μπόρεσα μέ τόν Πολυγαπημένο μου νά ἐνωθῶ. Κ' ἐπειδή τόν βρῆκα τόν Πολυγαπημένο μου, βρῆκα τήν Ἀλήθεια μου, θέλω καί σέ σᾶς νά τά χαρίσω.

Εἶμαι σάν τό λουλούδι πού μυρώνει τόν πρωϊνόν ἀέρα. Δέν νοιάζεται γιά τό ποιός δίπλα του περνᾷ. Σκορπᾷ τό μοσχοβόλημά του γιά νά τό ἀναπνεύσουνε κ' ἐκεῖνοι πού εἶν' εὐτυχησμένοι κ' ἐκεῖνοι πού εἶν' δυστυχησμένοι. Ἄλλά κι αὐτοί πού εἶναι ἱκανοποιημένοι, πού δέν ἔχουν οὔτε ἐπιθυμίες οὔτε δυνατές λαχτάρες, πού δέν νιώθουν οὔτε τόσο δά τήν ἀπόλαυση τῆς εὐωδίας, δίπλα ἀπ' τό λουλούδι ὀλότελα ἀδιάφοροι θέ νά περάσουν. Μπορεῖτε νά τούς ἀναγκάσετε νά σταματήσουν καί ν' ἀναπνεύσουνε τόν μυρωμένο ἀέρα; Αὐτό πού σᾶς ἀπασχολεῖ ἐσᾶς εἶναι νά μάθετε πῶς θά τούς πείσετε. Γιατί νά τούς πείσετε; Δέν θά πείσετε παρᾷ μονάχα ἐκεῖνους πού φάχνουνε πραγματικά. Κ' ἐπειδή ἐμφιβόλλετε γιά ἐκεῖνο πού ἀναζητᾶτε, γι' αὐτό δέν ἀναζητᾶτε ἀληθινά.

Σας φτάνει ή μικρή σας γνώση,σας φτάνουν οι μικρές σας αθθεντίες. Θέλετε αυτές οι αθθεντίες νά μιλήσουν κι άπ' τις άμφιβολίες νά σας σώσουν.

Άλλά ήν φανταστείτε πώς κάποιος είναι σέ θέση νά σας πει πώς είμαι ό Παγκόσμιος Έμπαιδευτής,τί θά σας ώφελήσει αυτό και σέ τί θά αλλάξει τήν Άλήθεια;Ήως θά ρθει ή κατανόηση μέσ στην καρδιά σας κ' ή γνώση στό νοϋ σας; Άν άπό αθθεντία έξαρτιέστε,χτίζετε στην ήμμο κ' ένα κύμα πόνου θά ρθει νά σαρώσει τά θεμέλιά σας.Μ' ήν χτίσετε τό οικόδομημά σας πάνω στό βράχο τής δικιής σας πείρας,τής δικιής σας κατανόησης,του δικου σας πόνου,άν είστε ίκανοί νά χτίσετε τό σπίτι σας πάνω σ' αυτά,πέτρα πάνω σέ πέτρα,πέρα πάνω σέ πέρα,τότε μονάχα θά μπορέσετε νά πείσετε τούς άλλους.

...Ψάχνετε κάποιον νά σας πει ποιά είναι ή Άλήθεια,τήν ώρα πού ή Άλήθεια βρίσκεται μέσα σέ σας.Μέσα στην καρδιά σας,μέσα στην πείρα σας,θά βρείτε τήν Άλήθεια,τό μόνο πού άξιζει.Μονάχα αυτή θά γλυκάνει τις πίκρες σας,θά φωτίσει τούς πόνους σας και γι' αυτό σας τά λέω αυτά...Έλπίζω πώς μιλήσα καθαρά.Έκείνοι πού θέλουν νά καταλάβουν θά καταλάβουν.Οι καρδιές πού παραπατούνε και ψάχνουνε μέσ στό σκοτάδι,πού ποθούν νά βροϋνε τήν Άλήθεια,θά τή βροϋνε.

...Όταν καταλάβετε τήν πραγματικότητα αυτής τής Έλευθερίας κι αυτής τής Εϋδαιμονίας,θά λύτρωθείτε άπ' τον Ξαυτό σας άπ' όλες τις ματαιότητες,τις μικρές ευχαριστήσεις,τις πίκρες και τούς πόνους.Κ' έπειδή έφτασα στην Απολύτρωση,θά θελα νά τή βρείτε κ' έσείς.

Μά είναι ή χρηστο νά μέ ρωτάτε ποιός είναι ό Πολυαγαπημένος.Τί ώφελει μιá εξήγηση;Δέν θά Τόν καταλάβετε παρά μονάχα όταν Τόν δείτε μέσα στό κάθε χορταράκι,στό κάθε ζωο,στόν κάθε άνθρωπο πού κονεϊ,στό κάθε τι πού ζει.

...Έτσι, φίλοι μου,τό μόνο πράγμα πού άξιζει είναι νά καταντήσετε τά ζωντανά νερά πού σβύνουν τή δίψα των ανθρώπων πού βρισκονται μέσα στόν κόσμο.Και τό νερό πού θά σβύσει τή δίψα τους,πού θά καθαρίσει τις καρδιές τους και τό πνεϋμα τους είναι:νά βροϋνε μοναχοί τους τήν Άλήθεια και νά βάλουνε μέσα στις καρδιές τους και μέσα στό πνεϋμα τους τήν Έλευθερία και τήν Εϋδαιμονία.

Κρισναμούρτι. Άπό τό "Ποιός φέρνει τήν Άλήθεια" (1927)
Μετάφρ. Άγλ. Ζάννου

Ἡ φετινὴ μας ἡ γιορτὴ γιὰ τὴν Ἱδρυση τῆς Θ.Ε.Ν. ἀρχισε καὶ τέλειωσε μὲ σκέψεις γιὰ τὴν ἐλευθερίαν. Τὸ περιοδικὸ μας δελτίο τῆς Ἄνοιξης τοῦ 1962, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοῦ τῆ σελίδα, προσθέτει μερικὲς ἄλλες σκέψεις γιὰ τὸ ἀναφαίρετο αὐτὸ δικαίωμα καὶ ὑπέριστατο χρεὸς τοῦ ἀνθρώπου, σκέψεις παρμένες ἀπὸ βιβλία πού ἀντιπροσωπεύουνε διαφόρους λαοὺς τῆς γῆς καὶ διαφόρες ἐποχές.

Λ Ε Φ Τ Ε Ρ Ι Α Κ Α Ι Σ Κ Λ Α Β Ι Α

Α' Ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔκανε ἐλεύθερους, καὶ νά δέν ἔκαμε σκλάβο ἡ φύση.

Ἄλκιδάμας (I)

Β' Ἡ δουλεῖα εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴ φύση, γιὰτὶ μονάχα ἀνθρώπινοι νόμοι κάνουν ἄλλους δούλους καὶ ἄλλους ἐλεύθερους.

Στὴ φύση δέν ὑπάρχει καμμιά τέτοια διαφορὰ, πού εἶναι ἀδικη καὶ ἀποτελέσμα βίας.

Ἄριστοτέλης

Γ' Η ΣΚΛΑΒΙΑ ΤΩΝ ΝΕΓΡΩΝ

(Τὸ ΙΗ' αἰῶνα ἡ πλειονότης τῆς κοινῆς γνώμης εὐνοοῦσα τὸ ἐμπόριο τῶν νέγων σκλάβων, ἔπυρσθη τὴν εὐημερίαν τους οἱ ἀποικιακὲς ἐταιρίαι. Ἐδῶ ὁ Μοντεσκιέ κερώνεται πὺς εἶναι μὲ τὸ μέρος τῶν ὁπαδῶν τῆς δουλείας. Καὶ παρουσιάζει μιὰ εἰρωνικὴ ἢ συννηγορίαν τους).

Νά τί θάλεγα ἂν εἶχα νά ὑποστηρίξω πὺς ἔχουμε τὸ δικαίωμα νά κάνουμε σκλάβους τοὺς νέγρους.

Οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, μιὰ καὶ ξεπαστρέφανε τοὺς λαοὺς τῆς Ἀμερικῆς (2), βρεθῆκανε στὴν ἀνάγκη νά κάνουνε σκλάβους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς, γιὰ νά τοὺς βάλουνε νά ξεχερσώσουνε τὴν τὴν καὶ τὴν γῆ.

Ἡ ζάχαρη θά παραῆταν ἀκριβὴ ἂν δέν εἶχαμε σκλάβους νά καλλιεργήσουνε τὸ φυτὸ πού τὴ βγάζει.

Αὐτοὶ πὺς λέμε εἶναι μαῦροι ἀπὸ τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια καὶ εἶναι τόσο πλακουτσή ἢ μύτη τους πού δέ μπορεῖ κανένας νά τοὺς λυπηθεῖ.

(I) Πρῆτορας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς λόγους του, στὸ "Μεσσηνιακὸ", συμβουλεύει τοὺς Λακεδαιμόνιους νά κλείσουν εἰρήνη καὶ ν' ἀφήσουν ἐλεύθερους τοὺς Μεσσηνίους. Ἐκεῖ λέει: "ἐλευθέρους ἀφῆκε πάντας ὁ Θεός, οὐδένα δούλον ἢ φύσις πεποίηκεν".

(2) Ὅπως ἔς ποῦμε τοὺς Ἰνκας, λαὸ τοῦ Περου, πού τὸν ξεπαστρέφανε οἱ κατὰχτητές οἱ Ἰσπανοί.

Δέ μπορεῖ νά τό χωρέσει ὁ νοῦς μας πώς ὁ Θεός, πού εἶναι ὄν πολὺ σοφό, ἔβαλε ψυχὴ, καί μάλιστα καλή ψυχὴ, σέ κορμὶ κατάρμαρο.

Τὴν κρίση μας γιὰ τό χρώμα τοῦ πετσιοῦ μποροῦμε νά τή βασίσουμε στήν κρίση γιὰ τό χρώμα τῶν μαλλιῶν. Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ καλύτεροι φιλόσοφοι τοῦ κόσμου, δίνανε στῶν μαλλιῶν τό χρώμα τήση σημασία ὥστε θανατώνανε ἄλους τοὺς κοκκινότεροι - χηδες πού τοὺς πέφτανε στά χέρια.

Ἀπόδειξη πώς οἱ νέγροι κουκούτσι μυαλό δέν ἔχουνε εἶναι πώς μεγαλύτερη ἀξία δίνουνε σ' ἓνα γιορντάνι ἀπό χάν - τρες παρά στό χρυσάφι, πού γιὰ τόσο σπουδαῖο τόχουνε τὰ πολιτισμένα ἔθνη.

Εἶναι ἀδύνατο νά παραδεχτοῦμε πώς οἱ νέγροι εἶναι ἄνθρωποι. Γιατί ἂν τοὺς παραδεχτοῦμε γι' ἀνθρώπους, θ' ἀρχίσει ὁ κόσμος νά πιστεύει γιὰ μᾶς πώς δέν εἴμαστε χριστιανοί.

Οἱ μικρόμυαλοι μεγαλοποιοῦνε τὴν ἀδικία πού γίνεται σὰς Ἀφρικάνους. Γιατί ἂν ἦταν ἡ ἀδικία τήση ὅση λένε, δέ θά βάνανε τάχα στό νοῦ τους οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, πού κάνουνε ὁ ἓνας μέ τόν ἄλλονε τόσες ἀνώφελες συμφωνίες, νά κάνουνε μιὰ γενική συμφωνία γιὰ τό ἔλεος καί γιὰ τή συμπόνια;

Μοντεσκιέ (Montesquieu 1689-1755). Ἀπό τό ἔργο του "Τό πνεῦμα τῶν νόμων" (L'Esprit des Loix, 1748), βιβλ. ΙΕ' κεφ. ε' Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου.

Δ' Στήν πίστη του ὁ καθένας
ἐλεύθερος νά ζῆ.

Ρήγας Βελεστινλής. Ἀπό τό "Θαύριο".

Ε' Ἡ ἐλευθερία εἶναι τό δικαίωμα νά κάνεις ὅ, τι δέν βλάπτει τόν ἄλλον.

Λακορνταίρ (Lacordaire 1802-1862).

ΨΕΥ Η ΑΛΗΘΙΝΗ, Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΨΥΧΗ

Ἐσύ, ἡ ἀληθινή, ἡ ἐλεύθερη
Ψυχὴ, στό ἐπίγειο πέρασμά σου
Μέ τοῦ κορμιοῦ τὰ ξεπλανέματα
Κάνεις τό οὐράνιο χάρισμά σου.

Φεύγεις - ξεθρόνιαστη βασίλισσα,
Τοῦ νοῦ τὰ φωτερά παλάτια,
Κι' ἀπό τό φέμ' ἄλυσοδέγεσαι
Σκλάβρα σέ χεῖλια καί σέ μάτια.

Γ. Δροσίνης. Ἀπό τὰ "Φωτερά Σκοτάδια".

Ζ' ΑΤΟΜΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

'Από τώρα και μπρός ο καθένας πρέπει να θελήσει να γίνει ο λυτρωτής του εαυτού του.

Ο καθένας πρέπει μόνος του πάντα να βρίσκει το δρόμο του, όπως κανένας δε μπορεί ν' αναλάβει ν' αναπνέει για λογαριασμό του άλλου. Κανένας πνευματικός ηγέτης δεν έχει τη δύναμη να κάνει για τους άλλους τίποτα παραπάνω από το να προσχεδιάσει και να επιταχύνει την πορεία της προσωπικής τους αναζήτησης. Όποιος γύρευε κάτι παραπάνω να κάνει, υποδείχνοντας μεθόδους που να μπορούν όλοι να τις μεταχειριστούνε και προλέγοντας αποτελέσματα καθορισμένα, υποδούλωσε αντί να λεπτρώσει. Και κείνο που πάνω απ' όλα χρειάζεται η εποχή μας, εποχή κρίσης αποφασιστικής, είναι ν' αυξηθεί η ατομική αυτονομία.

Χέρμαν Κάϋσερλινγκ (Hermann Kayserling 'Από τό βιβλίο του "Ο κόσμος που γεννιέται". Μετάφρ. Μαρ. Οικονόμου.

Η' ΛΕΥΤΕΡΙΑ

Στά δίπλα της γητειάς μπλεγμένος βρίσκομαι κι όμως δειλιάζει η καρδιά μου σαν δοκιμάζω να τ'άσπασω.

Ξέρω καλά πώς τη λευτεριά μου θέλω, μά στ' αλήθεια ντρέπouμαι ακόμη και να έλπιζω πώς θά την αποκτήσω.

Σίγουρος είμαι πόσο αξίζεις, Λευτεριά, πώς σύ είσαι η καλύτερή μου φίλη, κι όμως δε μου κάνει καρδιά να πετάξω τ'αγαλιωτερά στολίδια από την κάμαρά μου.

Τό σάβανο που μέ σκεπάζει είναι καμωμένο από σκόνη και θάνατο. Τό μισώ μά πάνω του κολλώ μ' αγάπη.

Πολλά είναι τ'αχρή μου, μεγάλες οι αποτυχίες μου, μυστικά μέ βαρύνει η ντροπή μου, κι όμως σαν έρχεται η στιγμή να ζητήσω κάτι για τό καλό μου τρέμω από φόβο μήν τύχει κι η προσευχή μου γίνει είσ ακουστή.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. 'Από τό "Γκιταντζάλι".
Λεύτερη απόδοση Δημήτρη Θεοδώριδη.

Θ:

Σαν δεν υπάρχει τό εγώ, υπάρχει λευτεριά
και σαν υπάρχει τό εγώ, έκει'ναι κ' η σκλαβιά.
Ξέρε το και τίποτα μήν παίρνεις στη ζωή
και τίποτα ποτέ μήν αποφεύγεις.

'Από την "Ασταβάρια Γκιτά" (βενταντικό αντίβιτικόν κείμενο). Μετάφρ. Μαρ. Οικονόμου.

ΕΛΕΥΤΕΡΙΑ

- I' Κακόμοιροι άνθρωποι... Πια σμένοι στα δίχτυα τῆς σάρ-
κας μάχονται νά ξεδιχτίσουν, νά σωθοῦν- καί
πέφτουν σέ δίχτυα πιό πυκνά, στά δίχτυα τοῦ νοῦ,
Κι' αὐτό τό λένε σωτηρία.
'Αλλάζουν φυλακή- δέν εἶναι πιά οἱ τοῖχοι ἀπό πέτρες
κι ἐσβέστες καί σίδερα, παρὰ ἀπό ἐλπίδες κι ὄνει-
ρατα· ἀλλάζουν φυλακή,
Κι αὐτό τό λένε ἐλευτερία.
N. Καζαντζάκης. 'Από τήν τραγωδία "Βούδας" (Μέρ. Α').
- ΙΑ' Νά, στό μικρό ἐτοῦτο ἄλωνι τῆς γῆς, ἄς λάμψει
ἀδέρφια, ἡ ἀρετή τοῦ ἀνθρώπου. Νά γλιτώσουμε
ἀπό τό θάνατο δέ μποροῦμε, νά γλιτώσουμε ἀπό
τό φόβο-μποροῦμε, ἀδέρφια, κάντε τήν ἀνάγκη
ἐλευτερία.
N. Καζαντζάκης. 'Από τήν τραγωδία "Βούδας" (Μέρ. Γ').

* * *

Α Π Ρ Ι Λ Η Σ

'Αδέρφια,
ξέχειλα πλημμυρίστε τίς καρδιές σας
ἀπό χαρές καινούργιες.
Τή μάνα μας τῆ Γῆ κοιτάχτε
πού πάλι ξύπνησε γεμάτη κέφια.
Ἦρθε ὁ 'Απρίλης.
Μέ τό σφουγγάρι τῆς χαρᾶς
σβῆστε τίς λύπες τίς παλιές,
τίς περασμένες σας χαρές,
κάθε παλιό.
'Ο θάνατος μέ θάνατο πατήθηκε.
Ζῆστε τό σῆμερα γεμάτα.
'Ολόγυμνοι καί καθαροί βουτήχτε
μές στά ποτάμια τῆς χαρᾶς τῆς ἀνοιξης.
Πραγματικότητες χειροπιαστές ὀλόγυρά σας
εἰν' ἡ χαρά κ' ἡ θάλασσα τῆς ὀλοκαινούργης Ζωῆς.
Βουτήχτε δίχως φόβο στά βαθειά τοῦ Τώρα,
ἔχοντας τῆ χαρά τῆς ἀνοιξης μέσ στήν καρδιά.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

Σ' ΕΚΕΙΝΟΝ Η ΟΥ ΣΤΑΥΡΩΘΗΚΕ

Τό πνεῦμα μου, μέ τό δικό σου ἐνάνεται, ἀγαπητέ ἀδελφέ.
Μή νιάζεσαι γιατί πολλοί πού τ' ὄνομά σου διαλαλοῦν
δέ σέ καταλαβαίνουν.

Ἐγώ τό ὄνομά σου δέ διατυμπάνισα, μά σέ καταλαβαίνω.
Σέ σχεδιάζω μέ χαρά, ὡ σύντροφέ μου, γιά νά σε χαιρετήσω,
καί γιά νά χαιρετήσω ὄλους αὐτούς πού εἶναι μαζί σου,
καί πρῖν καί μετά, κι ὅσους ἀκόμα θάρθουν

Γιά νά ἐργαστοῦμε ἅλοι μαζί, ὁ ἕνας κοντά στόν ἄλλον τό ἴδιο
φορτίο παραδίδοντας καί τήν κληρονομιά τήν ἴδια.

Ἐμεῖς ὁ μικρός ἀριθμός τῶν συνομοίων, στοῦς καιροῦς
ἐδιάφοροι κι' ἐδιάφοροι στίς χῆρες,

Ἐμεῖς πού ἀγκαλιάζομε ὄλες τίς ἡπεύρους, ὄλες τίς κάστες
καί ὄλες τίς ἰδεολογίες παραδεχόμεστε,

Ἐμεῖς οἱ σπλαχνικοί, πού διακρίνομε, κομμένοι στά κοινά
μέτρα τοῦ ἀνθρώπου,

Ἰού ἀμύλητοι πηγαίνομε μέσ στην κατακραυγή καί στοῦς
ἐπαίνους, φίλοι μέ τούς ἐπικριτές μας, ὅπως τό ἴδιο
καί μ' αὐτούς πού μᾶς ἐπικροτοῦν.

Τίς φωνασκίες ἀκοῦμε καί τό σαματᾶ, παντοῦ διαιρέσεις,
φθόνοι, ἐγκλήματα μᾶς φτάνουν,

Καί κάνουν κύβλο γύρω μας ἀκαταμάχητο γιά νά μᾶς
κλείσουν σύντροφέ μου,

Κι' ὄμως ἔμεῖς πηγαίνομε δίχως σταματημό ἐλεύθερα σ' ὄλη
τή γῆ μ' ὄλες μας τίς αἰσθήσεις, ὡσότου βάλουμε στό
χρόνο καί στίς ἐποχές τήν ἀνεξίτηλη σφραγίδα μας,

Καί ξεδιφάσαμε κερνώντας ἐποχές καί χρόνο, ὡσότου ἔντροες
καί γυναῖτες κάθε ράτσας, ἀπ' αὐτούς πού θάρθουν,
ἀποδεξοῦν πῶς εἶναι ἀδελφοί καί φίλοι ὅπως ἔμεῖς.

Οὐάιτ ὅβιτμαν (Walt Whitman, 1819-1892).

Μετάφρ. Ρίτας Μπούμη Παπᾶ.

Ο ΓΥΡΘΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ἄν τά κορίτσια ὄλου τοῦ κόσμου δίνανε τό χέρι στή θάλασσα
γύρω-γύρω θά μποροῦσαν νά σύρουν ἕνα γύρω.

Γιοφύρι ὠραῖο θά κάναν μέ τίς βάρκες τους πάνω στή θάλασσα
ἄν ὄλα τ' ἀγόρια τοῦ κόσμου ναυτικοί ἦσαν.

Καί θά μποροῦσες νά κάνεις τό γύρω τοῦ κόσμου ἄν οἱ ἄνθρωποι
ὄλου τοῦ κόσμου δίνανε τό χέρι.

Πῶλ Φόρ (Paul Fort) Μετάφρ. Ἄρη Δικταίου.

Μ Ε Γ Α Λ Η Π Α Ρ Α Σ Κ Ε Υ Η

Στά λιβάδια τοῦ Κάρου χαρά.
Τά κλωνιά τῶν ἀσφόμελων
μ' ἀσπρλούλουδα γέμισαν.

Γιὰ τό θάνατο του Αὐρωτῆ μας,
μέσ καί πάνω στή γῆ μας
ἀναπτήκαν χιλιάδες καρδιά κεχριμπάρια.

Μυρουδιά λιβανιοῦ στόν ἀγέρα γλυκιά
καί παντοῦ τῆς λαμπάδας τό φῶς τό θολό.
Στό νωπό νιοσκαιμένο μνημούρι
σιγοτρέμει τό φῶς καντηλιοῦ,
τοῦ καλοῦ τοῦ λαδιοῦ προσφορά.

Κάθε χέρι πιστοῦ Χριστιανοῦ
φῶς λαμπάδας κρατεῖ.

Πανηγύρι στόν Ἄδη
μέ καρδιά, μ' ὄλοπράσινα κλώνια, μέ βάρια,
οἱ φυχές, τῆς Θυσίας τήν ψυχὴ Του τήν ἕγια
ὑποδέχονται σήμερα.

Τό σταυρό τοῦ μαρτύριου
μέ τ' ἀγκάθινο στέφανο μόνο,
τό κουβούκλι χωρίς τόν Χριστό,
στολισμένο μέ τ' ἄνθια τῆς ἀνοιξης
οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ λιτανεύουν στούς δρόμους.

Τούς δικούς του νεκρούς,
συγγενεῖς ἢ καί φίλους, θυμᾶται καθέννας
καί ἀναμμένη λαμπάδα κρατεῖ.

Ἔχουν Πάσχα οἱ νεκροὶ
πιό κωρίς ἀπό μᾶς,
εἶναι πιό βιαστικοί.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

Κάθε χρόνο τό πειχνίδι τῶν ἐποχῶν τοῦ βγάνει τή μάσκα τοῦ
Παρακείμενα καί παρουσιάζεται τό πρόσωπο τῆς Ἄνοιξης μ' ὅλη
τὴν ἀφορμιά.

Ἐπιπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἄπό τόν πρόλογο τοῦ δραματικοῦ ἔρ-
γου " Ὁ κύκλος τῆς ἀνοιξης ". Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου. -

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ

Ἡ μελέτη τοῦ νόμου τῆς θυσίας εἶναι ἡ φυσική συνέχεια τῆς μελέτης τοῦ καρμικοῦ νόμου, καί ὅπως ἔλεγε ἕνας Διδάσκαλος, εἶναι τόσο ἀνάγκη νά ξέρει ὁ κόσμος τόν ἕνα νόμο ὅσο καί τόν ἄλλον. Ὁ Λόγος ἐκδηλώθηκε μέ μιᾶ πρᾶξη θεληματικῆς θυσίας γιά νά δημιουργηθῆ τό σύμπαν καί χάρη σ' αὐτή τῆ θυσία τό Σύμπαν ἐξακολοθεῖ νά ὑπάρχει καί χάρη σ' αὐτή τῆ θυσία ὁ ἄνθρωπος φτάνει στήν τελειότητα (I). Αὐτός εἶναι ὁ λόγος πού κάθε θερησκεία πού στηρίζεται στήν Ἀρχαία Σοφία ἔχει βασική διδασκαλία τῆς τῆ θυσία καί πού στό νόμο τῆς θυσίας ἔχουνε τή ρίζα τῆς μερικῆς ἀπό τίς βαθύτερες ἀλήθειες τοῦ ἀποκριψισμοῦ.

Ἄν θελήσουμε νά καταλάβουμε, ἄς εἶναι κι ὄχι πλέρια, ποιᾶ εἶναι ἡ φύση τῆς θυσίας τοῦ Λόγου, θ' ἀποφύγουμε τό γενικότατο λάθος πού μέν κάνει νά νομίζουμε πῶς ἡ θυσία εἶναι κάτι οὐσιαστικά ὀδυνηρό, ἐνῶ ἡ οὐσία τῆς θυσίας εἶναι ἡ θεληματική καί χαρωπή διάχυση τῆς ζωῆς γιά νά μπορέσουνε κι οἱ ἄλλοι νά πάρουνε τό μέρος τους ἀπ' αὐτήν. Ὁ πόνος ἔρχεται μόνο ἄν ὑπάρχει μέσα στό ὄν πού θυσιάζεται διχόνοια ἀρμάρεσα στήν ἀνώτερη φύση του, πού χαρά τῆς εἶναι τό νά δίνει, καί στήν κατώτερη φύση του, πού χαρά τῆς εἶναι τό ν' ἀρπάξει καί νά κατέχει. Μόνο αὐτή ἡ διχόνοια βάζει μέσα στή θυσία τό στοιχεῖο τοῦ πόνου, καί στήν ὑψίστη τελειότητα, σ' ὅλο Λόγο, καρμικά διχόνοια δε' μπορεῖ νά ὑπάρχει. Ὁ Μοναδικός εἶναι ἡ τέλεια ἀρμονία τοῦ ὄντος, εἶναι σύνθεση ἀπό ἄπειρες μελωδικές συμφωνίες, ἔπου ἡ Ζωή, ἡ Σοφία καί ἡ Μακαριότητα, εἶναι ἀναμιγμένες στό μοναδικό τόνο τῆς Ὑπαρξης.

Γιά νά ἐκδηλωθῆ ὁ Λόγος, ἐπιβάλλει θεληματικά ἕνα ὄριο στήν ἀπεριόριστη ζωή Του. Αὐτόν τόν περιορισμό τόν λένε: "Ἡ Θυσία Του". Συμβολικά, μέσα στόν ὕμνο ἀπό φῶς ἄπειρο, πού τό κέντρο του εἶναι παντοῦ καί ἡ περιφέρειά του πουθενά, ξεπετιέται μιᾶ ἀπέραντη σφαίρα γεμάτη ζωντανό φῶς, ἕνας Λόγος, καί ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς τῆς σφαίρας εἶναι ἡ θέλιση Του νά ἀυτοπεριορισθῆ γιά νά γίνεи ἡ ἐκδήλωσή Του. Εἶναι τό πέπλο (2) πού μ' αὐτό περιτυλίγεται γιά νά μπορέσει νά σηματοποιῆ στό ἔξωτερικό του ἕνα Σύμπαν.

(I). Ὁ Ἰνδουιστής θά θυμηθῆ τά πρῶτα λόγια τῆς Μπριχανταρα-νικοπανισιάντ, πού κηρύττουνε ὅτι ἡ αὐγή τοῦ Σύμπαντος γεννιέται ἀπό μιᾶ θυσία. Ὁ Ζωροαστρικός θά θυμηθῆ ὅτι ὁ Ἀχούρα Μάσδα προέρχεται κι αὐτός ἀπό μιᾶ πρᾶξη θυσίας. Τέλος ὁ Χριστιανός θά σκεφθῆ τόν Ἄρνό (τό σύμβολο τοῦ Λόγου), πού θυσιάστηκε ἀπό τήν ἀρχή τοῦ κόσμου.

(2). Αὐτός εἶναι ὁ ἀυτοπεριορισμός τοῦ Λόγου, ἡ Μάγια του, ἡ ἀρχή τοῦ περιορισμοῦ πού μ' αὐτήν γεννήθηκαν ὅλες οἱ μορφές.

Τό Σύμπαν, πού γι αυτό έγινε ή θυσία, δέν υπάρχει κόσμα.
 'Η μελλοντική του υπαρχη βρίσκεται μόνο μέσα στή σκέψη τοῦ
 Λόγου. Σ' Αὐτόν χρωσάει τό Σύμπαν τή σύλληψή του, σ' Αὐτόν δέ
 χρωσάει τήν πολλαπλή ζωή του. 'Η διαφορετικότητα δέ θά μπο-
 ροῦσε νά γίνει μέσα στοῦ "ἄδρατο Βράχμαν" παρά μόνο μέ τή θε-
 ληματική θυσία τοῦ Θεϊκοῦ ὄντος, πού ἀνάγκασε τόν ἑαυτό Του
 νά πάρει μορφή γιά νά ἐκπορευτοῦν ἀπ' αὐτήν οἱ μυριάδες οἱ
 μορφές πού καθιεμιᾶ τους εἶναι προικισμένη μέ μιά σπείθα ἀπό
 τήν ἴδια τή Ζωή Του, τή σπείθα πού δίνει στίς μορφές τή δυ-
 νατότητα νά ἐξελιχθοῦν ὡσαμε τήν τέλεια εἰκόνα Του.

"Ἐχει εἰπωθῆ: "Κόσμα εἶναι ή θυσία πού γεννᾶ ἅλα τά ὄντα
 καί ζωή τούς δίνει (I). Κι αυτό τό πέρασμα ἀπό τήν τέλεια ἀ-
 νάπαφη τῆς αὐτοῦπαρχης στήν ἐνεργητικότητα πάντα ἀναγνωρί-
 στηκε πώς εἶναι ή θυσία τοῦ Λόγου. 'Η θυσία αὐτή ἐξακολου-
 θεῖ ὅσο κρατάει ἕνα Σύμπαν, γιατί ή ζωή τοῦ Λόγου εἶναι τό
 μοναδικό στήριγμα κάθε χωριστῆς ζωῆς. Αὐτός ὁ ἴδιος περιο-
 ρίζει τή Ζωή Του μέσα στήν καθιεμιᾶ ἀπό τίς μυριάδες τίς μορ-
 φές πού γεννάει, καί ὑποφέρει ὅλους τούς περιορισμούς πού
 περιορίζουνε τήν κάθε μορφή. Ἀπό τήν κάθε μορφή θά μποροῦ-
 σε νά ξεπεταχτῆ σ' ὅποια στιγμή καί νάναί ὁ ἄπειρος ὁ Κύρι-
 ος πού γεμίζει τό Σύμπαν μέ τή Δόξα Του. Κι ὅμως μέ τεράστια
 ὑπομονή καί μέ ἀργή κλιμακωτή ἀνάπτυξη μπορεῖ ν' ἀναπτυχτῆ,
 ή κάθε μορφή ὡσαμε νά γίνει ἕνα μ' Ἐκεῖνον, διατηρώντας ἀπει-
 ραχτο τό νῆμα τῆς ἀτομικῆς τῆς μνήμης. "Ἐτσι ή διάχυση αὐτή
 τῆς Ζωῆς τοῦ Λόγου μέσα στίς μορφές εἶναι ἕνα μέρος ἀπό τήν
 ἀρχική θυσία, πού μέσα σ' αὐτή ὑπάρχει ή χαρά τοῦ Ὑπέροχα τοῦ
 Πατέρα, πού στέλνει τά παιδιᾶ του στόν κόσμον μέ χωριστές μορ-
 φές ζωῆ γιά νά μπορέσει ή καθιεμιᾶ ἀπ' αὐτές τίς μορφές νά
 ἐξελιχτῆ σέ μιάν ἀκατάστρεφτη ταυτότητα καί νά δώσει τό δικό
 της τόνο, ἕναρμονισμένο μ' ὅλους τούς ἄλλους τόνους, νά κά-
 νει δυνατότερον τόν αἰώνιον ὕμνον τῆς Μκακροῖτητας τῆς Διανόη-
 σης καί τῆς Ζωῆς.

Αὐτό μᾶς παρουσιάζει τήν οὐσιαστική φύση τῆς θυσίας, ὅ-
 ποια κι ἔν εἶναι τά ἔλλα στοιχεῖα πού ἦρθαν ἔπειτα νά κρέ-
 φουνε αὐτήν τή βασική γνώση.

Θυσία εἶναι ή θεληματική διάχυση τῆς θεϊκῆς ζωῆς πού
 διασκορπίζεται γιά νά πάρουν τό μέρος τους ἀπ' αὐτήν καί ἔλ-
 λα ὄντα, γιά νά δώσει υπαρχη καί σέ ἔλλα ὄντα καί νά τά συγ-

 'Η Ζωή του παρουσιάζεται σάν Πνεῦμα" ή Μάγια του σάν "Υλη".
 Καί τά δύο αὐτά εἶναι ἐξεχώριστα ὅσο κρατάει ή Ἐκδήλωση.

(I). Κύτταξε Μπαγκαβάντ Γκιτά Η' 3 (Μετάφρ. Τίμου Βρατσάνου
 σελ. 50). Κόσμα θά πεῖ σανσκριτικά "πράξη" (Προσθήκη τοῦ Μετάφρ.).

κρατήσει σ' αὐτήν τήν ὑπαρξή ὥσαμε νά γίνουν ἀνεξάρτητα. Μέσα στή δράση, μέσα στή δύναμη τοῦ ὄντος πού ἐνεργεῖ, ὑπάρχει πάντοτε ἡ χαρά. Τό πούλι μέ χαρά στέλνει τούς λαρυγγισμούς του στόν ἀγέρα καί ἡ ἀπόλαψή τοῦ τραγουδιοῦ του τό κάνει νέ τρεμουλιάζει ὁλόκληρο. Ὁ ζωγράφος βρίσκει τή χαρά του μέσα στή δημιουργική πράξη τῆς μεγαλοφυΐας του, μέσα στό ὅτι ἔδω σε στήν ἰδέα του μορφή. Τέλος ἡ οὐσιαστική ἐνέργεια τῆς θεϊκῆς Ζωῆς μόνο μέ τό νά δίνει μπορεῖ νά ἐκδηλωθῇ ἀφοῦ δέν ὑπάρχει τίποτα παραπάνω ἀπ' αὐτήν ἀπ' ὅπου νά μπορεῖ νά πάρει. "Δν ἡ θεϊκή Ζωή χρειάζεται νά εἶναι ἐνεργητική μέ κάποιον τρόπο - καί κάθε ἐκδηλωμένη ζωή εἶναι κίνηση ἐνεργητική - πρέπει ἀναγκαστικά νά σκορπίζει τόν ἑαυτό της. Γι' αὐτό ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει τό πνεῦμα εἶναι τό νά δίνει, γιατί πνεῦμα εἶναι ἡ θεϊκή Ζωή πού ἡ δράση της βρίσκεται μέσα σέ κάθε μορφή.

Ἄπ' τήν ἔλλη τή μεριά ἡ οὐσιαστική ἐνεργητικότητα τῆς ὕλης εἶναι τό νά παίρνει. Ἡ ὕλη ὀργανώθηκε σέ μορφές μέ τό νά πάρει ζωική ἐπίδραση. Οἱ μορφές διατηροῦνται γιατί ἔξακολουθοῦν νά παίρνουνε τούτη τήν ἐπίδραση. Μόλις αὐτή ἡ ἐπίδραση πάψει, οἱ μορφές γίνονται σκόνη. Τήν κάθε ἐνεργητικότητα τῆς ὕλης τήνε χαρακτηρίζει ἡ δεκτικότητα. Μέ τό νά δέχεται ἡ ὕλη μπορεῖ νά διατηρεῖ τή μορφή της. Γι' αὐτό ἡ ὕλη πάντα ἀρπάζει, προσκολλιέται καί μπορεῖ νά συγκρατεῖ. Ἡ ὑπόσταση καί ἡ διατήρηση κάθε μορφῆς ἔξαρτιέται ἀπό τή δύναμη πού ἔχει νά παίρνει καί νά διατηρεῖ. Ζητάει λοιπόν νά τραβήξει μέσα της τό κάθε τι πού μπορεῖ νά τραβήξει καί μέ δυσαρέσκεια παραχωρεῖ τό κάθε τι πού εἶναι μέρος της. Τό ν' ἀρπάζει καί νά διατηρεῖ εἶναι χαρά της καί τό νά δίνει εἶναι γιά τήν ὕλη θάνατος.

Τώρα εἶναι εὐκόλο νά ἰδοῦμε πῶς ἐσχηματίστηκε ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ θυσία φέρνει πόνο. Ἐνῶ γιά τή θεϊκή Ζωή ἀπόλαψή εἶναι τό νά δίνει, ἐκδηλώνοντας μ' αὐτό τήν ἐνεργητικότητά της, ἐνῶ ἡ θεϊκή Ζωή ἐνσωματωμένη σέ μιά μορφή δέ νοιάζεται βλέποντας τή μορφή νά χάνεται, γιατί ξέρει πῶς ἡ μορφή εἶναι μόνον περαστική ἔκφρασή της καί τό μέσο τῆς χωριστῆς ἔκφρασῆς της, ἡ μορφή ἀντίθετα, νοιώθοντας νά τῆς φεύγουν οἱ ζωικές δυνάμεις της κραυγάζει ἀπ' τήν ἀγωνία καί ζητάει νά ἐκδηλώσει τή δράση της συγκρατώντας τή ζωή καί γι' αὐτό ἀντιστέκεται στή διάχυσή της. Ἡ θυσία ἡ λεγοστεύει τίς ζωικές ἐνεργειες, πού ἡ μορφή τίς θέλει δικές της, ἡ τίς ἔξαντλεῖ ὁλότελα ἀφροντας τή μορφή νά χαθῇ. Στόν κατώτερο κόσμο αὐτή εἶναι ἡ μοναδική γνωστή ἔκφραση τῆς θυσίας, καί ἡ μορφή βλέποντας τόν ἐαυτό της νά σέρνεται στό μαρτύριο κραυγάζει ἀπό φόβο καί ἀγωνία. Μοῦ λοιπόν ὑπάρχει τό ἐκπληκτικό μέσα στό ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τυφλωμένος ἀπό τή μορφή, ἔχει ταυτίσει τή θυσία περισσότερο μέ τή μορφή, πού βρίσκεται σέ ἀγωνία, παρά μέ τήν ἐλέφ -

τερη ζωή, πού δίνεται τραγουδώντας χαρούμενα κοντά στον ού-
 ρανό. "Νάμε Θεέ μου, ήρθα νά κάνω τό θέλημά σου κ' είμ' εἴτυ -
 χισμένη πού τό κάνω". Ἄκομα περισσότερο δέν ὑπάρχει κάτι
 εκπληκτικό μέσα στό ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μόλο πού ξέρουνε συνει-
 δητά πώς ὑπάρχει μέσα τους μιὰ ἀνώτερη καί μιὰ κατώτερη φύ-
 ση, ταυτίζουνε τήν αὐτοσυνείδησή τους περισσότερο μέ τήν πρώ-
 τη παρά μέ τή δεύτερη, νιώθουνε τίς ἀγωνίες τῆς κατώτερης φύ-
 σης τους, τῆς μορφῆς, σάν δικές τους ἀγωνίες, νιώθουνε πώς αὐ-
 τοί οἱ ἴδιοι δέχονται τά βάσανα μέ ὑπομονετική ὑποταγή σέ
 μιὰ ἀνώτερη θέληση καί θεωροῦνε πώς θυσία εἶναι ἡ εὐλαβική
 καί ὑπομονετική παραδοχή τοῦ πόνου. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἀντί νά
 ταυτίζει τόν ἑαυτό του μέ τή ζωή τότε μερθεύει μέ τή μορ-
 φή, δέ μπορεῖ νά βγάλει ἀπό τή θυσία τό στοιχεῖο "πόνου". Ὁ-
 μως σ' ἕνα ὄν ἑναρμονισμένο στήν ἐντέλεια δέ μπορεῖ νά ὑπάρ-
 χει πόνος, ἀφοῦ γι' αὐτό τό ὄν ἡ μορφή εἶναι μόνο ἕνας τέλει-
 ος φορέας τῆς ζωῆς, πού τότε παίρνει καί τόν ἀφίνει μέ τήν
 ἴδια εὐκολία. Ὁ πόνος παύει ὅταν παύει ὁ ἀγώνας. Γιαυτό ὁ
 πόνος προέρχεται ἀπό τά τραντάγματα καί τίς προστριβές πού
 δημιουργοῦν οἱ ἐνταγωνιστικές κινήσεις καί γιαυτό ὅπου ἡ
 φύση ἐργάζεται μέ τέλεια ἁρμονία λείπουν οἱ ὄροι πού γεν-
 νοῦν τόν πόνο.

Ἀφοῦ λοιπόν ὁ νόμος τῆς θυσίας εἶναι νόμος τῆς ἐξέλι-
 ξης τῆς ζωῆς μέσα στό Σύμπαν, εἶναι φυσικό τό ὅτι κάθε σκα-
 λοπάτι τῆς ἐξέλιξης ξεπερνιέται μέ τή θυσία: Ἡ ζωή φεύγει
 ἀπό μιὰ μορφή γιά νά ξαναγεννηθῇ μέσα σέ μιὰ μορφή ἀνώτερη,
 ἐνῶ ἡ μορφή πού εἶχε πρῶτα μέσα τῆς τῆς ζωῆς πεθαίνει. Ἐκεῖ-
 νοι πού ἡ ματιά τους σταματᾷ στίς φθαρτές μορφές βλέπου-
 νε τή φύση σάν ἀπέραντο ἄστεφυλάκιο. Ὅσοι ὁμως βλέπουνε
 τήν ἀθάνατη ψυχή νά φεύγει γιά νά ἐμφυχώσει νέες, ἀνώτερες
 μορφές, ἀκοῦνε σέ κάθε στιγμή τόν ὕμνο τό χαρούμενο τῆς ζω-
 ῆς πού ξαναγεννιέται.

Λ. Μπέζαντ. Ἀπό τήν "Ἀρχαία Σοφία" (κεφ. I : Ὁ νόμος τῆς
 θυσίας σελ. 220-226). Μετάφρ. Τ.Τ. Βρατσάνου.

Ε Ι Ρ Η Ν Η Κ Α Ι Τ Ι Μ Η

Καί εἰρήνη καί τιμή σέ κείνους πού ἤρθαν
 λυτρωτῆδες καί πέσανε σφαχτάρια
 καί μέ κορμιά στοιχίωσαν ἀντρειωμένα
 τό γιοφύρι πού ἀργά θά μᾶς περάση
 στή νέα τήν πλάση.

Κ. Παλαμᾶς 'Από τήν "Ἡρωική τριλογία".

ΟΙ ΑΘΑΝΑΤΟΙ

" Ἐκεῖνοι πού μέ τό θάνατο γίνανε ἀθάνατοι στείλανε τό
 μήνυμά τους μέ τά δροσερά τά φύλλα τῆς ἀνοιξίης. Αὐτό τό μή-

νυμα μᾶς λείει: Ποτέ δέν εἶχαμε ἀμφιβολία γιά τό δρόμο. Ποτέ δέ ὑπολογίσαμε τό τί θά μᾶς ἐκόστιζε. Ὁρμήσαμε, ἀνθίσαμε... Ἄν εἶχαμε μείνει καθισμένοι, ποῦ θά ἦταν ἡ Ἄνοιξη;

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἀπό τήν πράξ. Ἀ' τοῦ δραματικοῦ τοῦ ἔργου "Ὁ κύκλος τῆς Ἄνοιξης". Μετάφρ. Μ. Οἰκονόμου.

Εἰσαγωγιές

"Ἄς ξαναμιλήσουμε σήμερα γιά τίς παπαροῦνες." Ἄς τίς σκεφτοῦμε, ἄς σταθοῦμε μπροστά τους μέ περισυλλογή, μέ σεβασμό. Ἄς κνττάξουμε τό χρώμα τους, πού θυμίζει τό αἶμα καί τή φωτιά. Τό αἶμα, ὅταν χύνεται, καί μάλιστα μέ θεληματική θυσία, γίνεται φωτιά ἐξαγνισμοῦ. Ἔτσι ἡ παπαρούνα, πού ἔχει τό χρώμα τό κόκκινο σάν τό αἶμα, γίνεται κόκκινη σάν τή φωτιά, ὅταν πέφτει ἀπάνω της ὁ ἥλιος. Ἄς σκύψουμε πάνω στήν παπαρούνα γιά νά δοῦμε ἀποτυπωμένο φανερά στῆς καρδιάς της τά βάρη τό Σταυρό, τόν ὀλόμαυρο κι ὅμως ὀλόλαμπρο. Τό Σταυρό, τό σέβασμα τῆς Οἰκουμένης, τήν ἀληθινή φύση τοῦ ἀνθρώπου. Τό Σταυρό, ἀπόσπο, καθολικό, ἄχρωμο, κενό, ἔτοιμο νά δεχτεῖ τό πλήρωμα. Τό Σταυρό πού γίνεται ὀλοφάνερος μέσα στό κόκκινο αἶμα, πού ὅταν χύνεται γίνεται φωτιά, λύτρωση τοῦ κόσμου.

N. K. K.

Ἡ ΘΘΕ Ἡ ἈΝΟΙΞΗ

Ἡ ΘΘ' ἡ Ἄνοιξη μέ τήν ἐγκαλιὰ γεμάτη φῶς. Ἡ ΘΘ' ἡ οὐρανογέννητη Κόρη ν' ἐγκαλιᾶσει τή Μάνα Γῆς. Γιά νά ὀμορφοστολίσει μέ τοῦ Ἡλίου τό χρυσάφι καί τά πεταρῶδια γιαιλούς καί στεργιές. Γιά νά γιορτάσουν τῆς χαρᾶς τῆς θεϊκῆς τό ξεχειλίσιμα ὡς καί τά φύκια καί τά κοράλια καί νά χαροῦν τή φωτοπλημμύρα τῆς εὐλογίας τοῦ Πατέρα Οὐρανοῦ, ἀδερρωμένα μέ τά κύματα τῆς θάλασσας καί μέ τά φάρια τῆς. Ἀδερρωμένα μέ τά μέταλλα πού κρύβονται στά ἔγκατα τῆς γῆς. Ἀδερρωμένα μέ τά λούλουδα τῶν κάμπων καί τούς ἀνθούς τῶν δέντρων, μέ τά στάχια καί τ' ἀμπέλια, μέ τά πουλιά καί τίς μέλισσες καί τίς πεταλοῦδες.

Ἡ ΘΘε ἡ ὀλόφωτη τῆς πλάσης ἰέρεια μέ τή λαμπάδα της ἀναμένη ἀπ' τήν ἱερῆστη φλόγα τ' οὐρανοῦ ν' ἀνάψει τά σβησμένα καντήλια τῆς μεγάλης ἐκκλησιᾶς γιά τό μεγάλο τόν ὄρθρο καί γιά τή μεγάλη δοξολογία καί γιά τή μεγάλη λειτουργία τῆς ἀναγέννησης

Ἡ ΘΘε τό ξύπνημα καί τό κάλεσμα, ἡ Ἀνάσταση καί ἡ Ζωή.

"Ἄς χαιρετήσουμε εὐλαβικά τό φῶς πού νικάει τό σκοτάδι. Τό φῶς πού ρεχεται νά διασταυρωθεῖ μέ τό φῶς." Ἄς λάμψει σ' ὅλων μας τίς καρδιές ὁ χαιρετισμός πρὸς τό φῶς, ἡ ἀπάντησή μας στό κάλεσμα του. Ἄς λαμπροφορέσει κάθε ψυχή γιά τόν ὄρθρο καί τή δοξολογία καί τή λειτουργία τῆς μεγάλης μέρας τοῦ Σταυροῦ, γιά τόν ἀναστάσιμο ἀνθό τοῦ Σταυροῦ. Γιά νά δεχτεῖ ὡς τά τρισαβάθια τῆς τίς χρυσῆς ἄχτιδες πού σκορπάει τοῦ Σταυροῦ τό Ρόδο τό Ἀμέραντο.

A. Σ. Α.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἄναστασις φυχῶν σπεύρεται ὑπὸ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἀγωνιζομένου καὶ θυσιαζομένου χάριν ἑνὸς ὑπερατομικοῦ ἰδανικοῦ.

Ἄναστασις φυχῶν ἐνυπάρχει ἐν σπέρματι εἰς τὴν ἐθελουσίαν προσφορᾶν τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ σύνολον.

Ἄναστάσεως τύπον ἐμφαίνει πᾶς ἐλευθέως ἀναλαμβανόμενος ἠρωϊκὸς ἀγών, οἷον δὴ ποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ λάβαρον τούτου, διότι πάντοτε ἀποτυπῶνται εἰς αὐτὸ ἀποκρούφως ὁ Σταυρὸς, τοῦ ὀποιοῦ αἰ διατεμνόμεναι γραμμαί συνδέουσι προεκτεινόμεναι τὰς Ἄνατολάς μετὰ τῶν Δυσμῶν, τὸν Βορρᾶν μετὰ τοῦ Νότου, τὸ Ζενοίθ μετὰ τοῦ Ναδίρ.

Ἄναστάσεως τύπον ἐμφαίνει πᾶσα ἐλευθέως προσφερομένη μαρτυρικὴ θυσία, οἷον δὴ ποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ βωμὸς ἐπὶ τοῦ ὀποιοῦ αὕτη τελεῖται, διότι πᾶς βωμὸς ἐφ' οὗ τελεῖται θυσία βᾶθρον ἀποβαίνει ἐπὶ τοῦ ὀποιοῦ στηρίζεται μυστικῶς ὁ Σταυρὸς, ὁ ἀποτελῶν σχηματοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς ἵνα εἰκονίσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀνυφουμένην δυνάμει τοῦ νόμου τῆς θυσίας ἀπὸ τοῦ μερινοῦ εἰς τὸ καθολικόν, ἀπὸ τοῦ ἐπουσιῶδους εἰς τὸ οὐσιῶδες, ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ εἰς τὸ νοητόν, ἀπὸ τοῦ προσκαίρου εἰς τὸ αἰώνιον, ἀπὸ τοῦ πεπερασμένου εἰς τὸ ἄπειρον, ἀπὸ τοῦ σχετιοῦ εἰς τὸ ἠπόλυτον.

Ἄναστασιν νεκρῶν καλεῖ ἕκαστον ἡμῶν ἡ αἰωνία Ζωὴ νᾶ ἐπιτελέσῃ ἐν ἑαυτῷ πρὸς τὰ ἔσω στρεφόμενος, ἵνα ἐξελεθῶν ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ ἠποσπάσας ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὸ σουδάριον ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἴδῃ τὰ αἰώνια ρεῖθρα τῆς ζωῆς Πηγῆς, τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα τῆς ἀναστατικῆς καὶ μυριανθοῦς βλαστήσεως τοῦ θουρανίου φωτός, εἰσορμῶντα καὶ πλημμυρίζοντα τοῦ ἔσωτερου αὐτοῦ κόσμου τὰς ἀβύσσους καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκχυνόμενα πρὸς γεφύρωσιν παντός χάσματος.

Ἄναστασιν νεκρῶν καλεῖ ἕκαστον ἡμῶν ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ φύσις, ἡ ἐνιαία τοῦ σύμπαντος φύσις, νᾶ ἐπιτελέσῃ ἐν ἑαυτῷ ἀνακινῶν τὴν τέφραν τοῦ παρελθόντος τὴν ἀμαυράν, τὴν νεκράν, ἵνα ἀναπηδήσῃ ἡ Ζῶσα ὠλόξ ἀπὸ τοῦ κεκρυμμένου σπινθηρος καὶ ἵνα ἡ ὑπέροχος αὐτῆς λάμψις καταυγάζουσα τὸν ἔσωτερον κόσμον καταστήσῃ τὸ ἔσωτερον ὄμμα ἱκανόν νᾶ ἴδῃ τὴν θεϊάν Ἄναστασιν συνπελουμένην ἀνά πᾶσαν τῆς αἰωνιότητος στιγμήν καὶ ἐν παντί σημεῖω τοῦ ἀπειρου.

Ἄναστασιν νεκρῶν καλεῖ ἕκαστον ἡμῶν νᾶ ἐπιτελέσῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ ἐν τῇ σκοτίᾳ φαῖνον, νᾶ ἀναγνωρίσῃ εἰς πάντα συνειδητόν σκοπὸν τοῦ ἀτόμου ἐνυπάρχοντα τὸν ὑπερσυνειδητόν σκοπὸν τοῦ συνόλου τῶν ἐξελισσομένων ὄντων ἀπὸ τοῦ ἀπειροελαχίστου μέχρι τοῦ ἀπειρομεγέθους, νᾶ ἀνακαλύψῃ διὰ μέσου καὶ πέραν τοῦ χωρισμοῦ τὴν ἕνωσιν, διὰ μέσου καὶ

πέραν τῆς πλάνης τὴν ἀλήθειαν, διὰ μέσου καὶ πέραν τοῦ θανάτου τὴν ζωὴν, πορευόμενος τὴν μεγάλην ἔσω πορείαν, βαδίζων εἰς τὴν παναρχαίαν ΠΕΡΑΝ ΘΑΘΝ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν μυστικὴν Ἑλευσίνα, πρὸς τὸ ἕδωτον τῆς φυγῆς, ἐνθα θά ἴδῃ τὴν θαυμασίαν Ἑλευσιν τοῦ Θεοῦ Νυμφίου, θά ἐξαρθῆ εἰς τὴν μακαρίαν ἐποπτείαν τῆς Παρουσίας τοῦ ἐν ἡμῖν Χριστοῦ, ὅστις ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

N. A.

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΤΣΑΜΙΑ

"Ἄς ποῦμε, ἔτσι στ' ἄστεϊα, ὅτι γινόμευα ἓνα λουλουδάκι τῆς τσάμπα, πῶς μεγάλωνα σ' ἓνα φηλό κλωνί σ' ἐκεῖνο τὸ δέντρο καὶ πῶς μέ τὸν ἀγέρα, ὅλο γέλια, κουνιόμευα καὶ χόρευα πάνω στά φρεσκανοιγμένα φύλλα. θά μ' ἀναγνώριζες, μητέρα;

Θά φώναζες "Μικρούλη μου ποῦ εἶσαι;" Ἐγώ ὅμως μέσα μου θά γελοῦσα καὶ δέν θά ἔβγαζα τσιμουδιά.

Θά ἔνοιγα στά κρυφά τὰ πέταλά μου κι ἀπό κεῖ πάνω θά σέ παραμόνευα νά κάνεις τίς δουλειές σου.

"Ὅταν μετὰ τὸ μπάνιο σου, ἀκόμα μέ τὰ ριγμένα στούς ὤμους σου βρεγμένα μαλλιά, θά πήγαινες στή σκιά τοῦ δέντρου τῆς τσάμπα, στήν ἀβλίτσα ὅπου κάνεις τὴν προσευχή σου, θά ἔνοιωθες τὸ μοσχομύρισμα τοῦ λουλουδιοῦ, μὰ ποτές δέν θά φανταζόσουνα ὅτι ἐρχότανε ἀπό μένα. Ὑστερα, ὅταν μετὰ τὸ γιόμα θά καθόσουνα δίπλα στό παράθυρο γιά νά διαβάσεις τὴ Ραμαγιάνα καὶ ἡ σκιά τοῦ δέντρου θά ἔπεφτε στά μαλλιά σου καὶ στήν ποδιά σου, ἐγώ θά ἔριχνα τὴ μικρή μου σκιά πάνω στό σημεῖο ποῦ θά διάβαζες.

Μὰ σύ ποῦ νά φανταστεῖς πῶς ἦταν τοῦ παιδιοῦ σου ἡ σκιά;

Τὸ βραδάκι ὅταν θά πήγαινες μέ τὸ λυχνάρι ἀναμένο στόν σταῦλο μέ τίς ἀγγελάδες, ἐγώ τὸ τε θά πηδοῦσα ἄξαφνα στή γῆ πάλι καὶ θά γινόμευα ἄλλη μιά φορὰ τὸ μικρὸ σου καὶ θά σέ παρακαλοῦσα νά μοῦ πεῖς ἓνα παραμῦθι. "Ποῦ ἦσουνα κακό παιδί;" θά μέ ρωτοῦσες σύ, μὰ ἐγώ θ' ἀπαντοῦσα "Ἰοτές δέν θά στό μαρτυρήσω μάνα".

Αὐτά θά λέγαμε σύ κι ἐγώ τότες.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἀπό τὸ "Μισόγιομο φεγγάρι"

Ἀεύτερη ἀπόδοσις Δημ. Θεοδωρίδη.

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Α΄ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ε ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Όλη η αρχαία όμορφιά, όλο τό τεράστιο απόθεμα τοῦ πνεύ -
ματος τῆς αρχαίας Ἑλλάδας, δέ χάθηκε. Μετουσιώνεται καί ξα -
ναγ εννιέται στό μεσαίωνα μέ τά ξυλόγλυπτα, τά γλυπτά σέ πα -
ρομάραρο καί τά βιτωά πυ. Καί αρχίζει τήν έξόρησή του, ὁ
"Άγγελος μέ τήν πύρινη ρομφαία του γιά νά διαλύσει τά σκο -
τάδια καί νά φέρει τήν Ἑῶ τῆς νέας πνευματικῆς ἐποχῆς, πού
αρχίζει μέ τήν Ἀναγέννηση. Αρχίζει ἀπό τόν Μποτιτσέλλι μέ
τίς θλιμένες μαντόνες του καί τίς ἀέρινες νύμφες του, πού κι -
νοῦνται στόν παραδεισένιο χώρο τῆς φαντασίας τοῦ καλλιτέχνη
μέ μιᾶ έξώκοσμη ἀρμονία καί χάρη. Ὁ Μποτιτσέλλι καί οἱ Ἴτα -
λοί τῆς Βενετσιάνικης Σχολῆς εἶναι οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ,
πού ἐρωτεύονται τίς θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι οἱ προφή -
τες πού ἀναγγέλουν τό φῶς πού ἔρχεται μέ τόν ἀρχάγγελο Ρα -
φαήλ, τόν ἄγγελο τοῦ φωτός, πού εὐαγγελίζεται τήν ἔλευση τοῦ
Μεσσία, τοῦ μεγάλου Λεονάρδο ντά Βίντσι. Ὁ Ραφαήλ ἔχει φτά -
σει στήν τελειότητα μέ τή Μπέλ Ζαρντινιέρ. Ἐνα ὑπερκόσμι ο
φῶς βγαίνει ἀπό τήν πάναγη σάρκα τῆς παρθένας καί τοῦ βρέ -
φους καί ἡ μορφή τῆς ἔχει μιᾶ θεία σεμνότητα καί συγκρατάβα -
ση. Εἶναι ἔτοιμη νά σ' ἀγαπήσει. Μέ τή Μπέλ Ζαρντινιέρ αἰσθῆ -
νεσαι τή γήινη πνευματική τελειότητα πού ὀλοένα ἀνεβάζει τόν
ἀνθρωπο ἀπό τή γῆ στά οὐράνια.

Δίπλα ἔχουν βάλει στό Λοῦβρο τά ἔργα τοῦ Μεσσία (τοῦ ντά
Βίντσι). Αρχίζεις μέ τό σύμπλεγμα Ἁγία Ἄννα-Ἰαρθένος - Ἰ -
ησοῦς. Μιᾶ Τριάδα ἁγία. Αὐτή εἶναι ἡ τριαδική μονάδα πού ἀ -
ναβλύζει τά τῆς χάριτος ρεῖθρα, ἀρδεύουσα ἀπασαν τήν φύσιν ἑ -
εροκρυφῶς πρὸς ζωογονίαν". Ἡ Ἁγία Ἄννα, ἀρρενωπή πρεσβύτια
σα μέ αἰνιγματική όμορφιά, λίγο ὄρθια, γέρνει πρὸς τήν Παρθέ -
να, πού σὺβει καί βαστᾶ τό μικρούλη Ἰησοῦ κι αὐτός κρατᾶ μέ
χάρη ἓνα ἀρνάκι. Εἶναι μιᾶ ρόδα τό πνευματικό ἀκίνητο, γιάτι
ἡ Παρθένα ἀντανανκᾶ τό αἰνίγμα τῆς ἀρρενωμάνας τῆς καί πῆλυ -
ση τή δίνει ὁ μικρός Χριστός, πού γεμάτος, κατά τό Εὐαγγέλιο,
ἀγνή σοφία προσβλέπει πρὸς τή γαγια του. "Ἐτσι σ' αὐτή τῆ ρό -
δα, ἡ ἀρρενωπή ὁμορφάδα τῆς Ἄννας μετουσιώνεται στή θηλυκιά
ἀρμονία τῆς Παρθένας, γιά νά ἐκφραστεῖ μέ πληρότητα τό νῆ -
πιο Ἰησοῦς, πού συγκεντρώνει καί τίς τρεῖς μορφές σέ μιᾶ
θεία τελειότητα ἐκφρασης. Καί στίς τρεῖς μορφές τοῦ συμπλέγ -
ματος ἡ Ἰδία τελειότερη μορφή κυριαρχεῖ. Ἀπ' αὐτές τίς τρεῖς
μορφές τό ἔμπειρο μάτι μπορεῖ καί διακρίνει καθαρότατα τῆ

μορφή τῶν μορφῶν, πού ἀποτελεῖ τήν ἐνάδα στήν ἀνόμοια ἐκφραση τοῦ συμπλέγματος." Ἔτσι ὁ μάγος καί μύστης ζωγράφος ξέρει νά φυλάει τά μυστικά καί νά μνεῖ ἐκείνους πού μοροῦν νά μποῦν στό ἄδυτο ἱερό τῆς θείας του τέχνης.

Πλάϊ σ' αὐτόν τόν πίνακα βρίσκειται ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής καί πάρα πέρα ἡ Μόνα Λίτσα Τζοκόνπι. Οἱ δύο μορφές εἶναι σχεδόν ὅμοιες, ἀλλά ἔχουν τεράστια διαφορά στό μέσα τῆς ἐκφρασης καί στήν οὐσία τους. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης εἶναι σχεδόν θηλυκός, ἀλλά μέσα ἀπ' αὐτή τή θηλυκότητα βγαίνει μιὰ τελειότερη ἀρρενική μορφή καί ἡ πρόθεση τοῦ μύστη εἶναι νά δώσει τό ἀρρενικό στοιχεῖο ἕχι τῆς ὑλικῆς φύσης, ἀλλά τοῦ γένους μιᾶς πρωταρχικῆς πνευματικῆς κατάστασης τῆς "πεπτωκυίας φύσεως" πού τήν ἐξαγνίζει ἡ καθαρτική δύναμη τῆς ἀγάπης τῆς Ἁγίας Τριάδας.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ἔτσι ὅπως τόν βλέπομε, μᾶς δίνει ἕνα αἶνιγμα καί θά τό πάρει δίπλα του ἡ Μόνα Λίτσα, πού ἐκφράζει τή ζωή τῆς φύσης ὅχι σάν λειτουργία μηχανική, ἀλλά σάν λειτουργία μιᾶς ὀργανικῆς ὄντότητας. Τό αἶνιγμα τοῦτο ἡ Μόνα Λίτσα, σάν ἄλλη πραγματική Σφίγγα, μᾶς τό θέτει ἀδυσώπητα. "Ἡ θά τό λύσουμε ἐπὶ τόκου καί τότε, σάν τόν Οἰδίποδα, θά φύγομε νικητές καί "κεκαθαυμένοι", σοφοί καί προστατευόμενοι τῶν θεῶν, ἢ δέν θά καταλάβομε τίποτα καί θά φύγομε ἀπό κοντά της καταντασιασμένοι, ἐνόητοι, θνητοί, γεμάτοι ἐθλιότητα καί ἀσυνειδησία. Ἡ Μόνα Λίτσα μᾶς δίνει τό κλειδί τῆς συνθετικῆς ὀργανικῆς φύσης. Εἶναι μιᾶς ἀρρενική καί θυλυκή, ἐκφράζει τό FEMOΞ στήν πληρότητά του, πού ἀπ' αὐτό παράγονται τά φύλα, ἀρρενικό καί θηλυκό στή γήινη σφαίρα. Μίσω ὅμως ἀπό τό ἱερό ἄδυτο τῆς Μόνας Λίτσα Σφίγγας, ἡ Ἴσιδα σηκώνει τόν πέπλο της καί βλέπομε καθαρά, ὀλοζώντανη, ὅχι πιά τήν "ἀρρενοθήλεια" μορφή τῆς Μόνας Λίττας, ἀλλά τήν παγκόσμια μορφή τῆς μεγάλης Μάνας, τήν "Κουροτροφο Παρθένο", τήν τροφή καί τόν οὐράνιο ἄρο, τήν πηγή πού ἀπ' αὐτή "ἀναβλύζει ὁ πολύροτος ποταμός". Ἡ Μόνα Λίτσα εἶναι ἀδυσώπητη σάν τήν ἀρχαία Σφίγγα. "Ἡ θά φύγεις ἀνόητος καί φυσικά ἀξίζεις τόν θάνατο, τόν πνευματικό θάνατο, πού ἀποτελεῖ μόνιμη κατάσταση τῆς ἀνόητης καί ἀσυνειδητης ζωῆς, ἢ θά ἐννοήσεις τό κρυμμένο μυστήριο καί ἀξίζεις νά κατέχεις τά σιήπτρα τοῦ πνεύματος.

"Ὅλη ἡ ἀρχαία τέχνη εἶναι μεταφυσική. Στή ρωμαϊκή ἐποχή, ξεπέφτει καί γίνεται ἀνθρώπινη μέ τήν κατώτερη ἐννοια αὐτῆς τῆς λέξης. Ξαναγίνεται μεταφυσική στό Βυζάντιο καί στό δυτικό μεσαίωνα. Καί στήν πληρότητά της φτάνει στήν Ἀναγέννηση μέ τούς προφήτες καί τούς ἀγγέλους της." Ὅταν βλέπομε αὐτά τά ἔργα μέ τά ἀτέλεστα ἀνθρώπινα μάτια μας, τότε, φυσικά, δέν τά ἐννοοῦμε, καί ἴσως μᾶς φαίνονται καί ἀναχρονισμένα. Γιατί αὐτά τά ἔργα δέν ἔχουν σκοπό νά ἐκφράσουν τίς ἀτέλειες καί

τίς κακομοιριές τῆς ἀνθρώπινης θνητῆς ὑπαρξῆς, πού τόσο πολύ μᾶς εἶναι γνωστή. ἔχουν βαθύτερο. καί μᾶς μνήσκουν στά κάλλη τῶν θείων ἀρετῶν καί δυναμειῶν, πού δέν τίς ξέρουμε καί πού ποθοῦμε νά τίς μάθουμε, νά τίς ἴδοῦμε.

Οἱ τρεῖς Χάριτες, ἡ Ἀγλαΐα, ἡ Θάλεια καί ἡ Εὐφροσύνη, βρῆσκουν τήν ἔκφρασή τους στόν Μποτιτσέλλι, πού τίς περιγράφει μέ τό κάλλος τους καί μέ τίς πνευματικές ἀρετές τους. Τό μυστήριό τῆς ἀγνότητος, τῆς παρθενίας, τῆς ὠραιότητος, ἡ ἀρετῆ τῆς εὐσπλαχνίας καί τῆς θυσίας ἐκφράζονται τέλεια στόν ὄραμα Ἄντζελικο. Μέσα στήν Καπέλλα Λιάβε Νικολάι, στό Βατικανό, μᾶς ζωγραφίζει τή ζωή, τήν ἐλεημοσύνη, τή δόξα, καί τό θάνατο τῶν δύο διακόνων, τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καί τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Παίρνουν ἀπό τά χέρια, ὁ ἕνας τοῦ Πέτρου καί ὁ ἄλλος τοῦ Παύλου, τά χρίσματα τῆς διακονίας. Κ' ἔπειτα καί οἱ δύο κἀνουν ἐλεημοσύνες καί ζοῦν μέσα στούς φτωχοῦς. Ἐἴω ἐκφράζεται τέλεια ἡ ἀγνότητα καί ἡ εὐσπλαχνία καί τέλος ὑπάρχει ἡ θυσία καί ὁ ἐξαγνισμός μέ τό μαρτύριο τῶν δύο διακόνων, πού ὁ ἕνας ἀποκεφαλίζεται καί ὁ ἄλλος λιθοβολεῖται. Πίσω ἐπ' ὄλα αὐτά τά δραματικά γεγονότα κυριαρχεῖ γαλήνια, ὀλύμπια, ἡ μορφή τῶν ἁγίων, γιᾶ νά μᾶς δαίξει τί σημαίνει μόνιμη κατάσταση τῆς τελειότητος. Μέσα ἀπ' αὐτή τήν οὐράνια κατάσταση βλέπεις πῶς ὁ θάνατος τῶν μαρτύρων εἶναι μιᾶ κατάσταση ἀνώτερης ζωῆς, πιο ὁμορφῆς, πιο τέλειας καί πιο πραγματικῆς, ὅπου βασιλεύει ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ καί ἡ τελειότητα καί τό κάλλος τῆς Παρθένας μᾶνας του.

Ὁ Ραφαήλ μᾶς ἀνεβάζει, σάν ἄλλος ἄγγελος τοῦ φωτός, στήν πρωταρχική πηγῆ τοῦ φωτός, στόν οὐράνιο Παρνασσό, ὅπου ἡ Μνημοσύνη καί οἱ Μοῦσες μέ τό μουσική Ἀπόλλωνα χορεύουν τόν οὐράνιο χορό τῆς ἀρμονίας τῶν κόσμων καί τῆς κοσμοποιίας μέ τό φῶς. Ὁ Κορρέτζιο μᾶς μεταφέρει στά πνευματικά Τέμπη καί μᾶς μυεῖ στό Διονυσιακό ἔργια, ὅπου κυριαρχεῖ ὅμως ὁ Ἀπόλλωνας Ἥλιος μέ τήν Ἥω καί τίς ἡλιάδες παρθένες. καί τέλος ὁ Λεονάρντο νά Βίντσι, σά νέος Μεσσίας τῆς τέχνης, σάν ἱεροφάντης τῶν "θείων καί φρικτῶν μυστηρίων", μᾶς εἰσάγει στά ἔδουτα τοῦ ναοῦ. Περιβᾶμε τό καταπέτασμα τῶν Ἁγίων καί ἀτενίζουμε τήν πνευματική Κιβωτό, πού χρυσώνεται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, ἐννοοῦμε τά Χερουβείμ μέ τήν πύρινη ρομφαία καί μετέχουμε στήν ἀπρόφερτη ἐξουργία τοῦ Ἀρχιερέα γιᾶ νά φτάσουμε στήν κατάσταση τοῦ πνεύματος πού εἶναι πέρα ἀπό κάθε θνητή καί περαστική μορφή, πού εἶναι ἐμέτοχη τῶν παθῶν, τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Πού εἶναι ἡ μοναδική ἀέναος καί "ἀεί δρωσα ζωή".

Τάσος Βαλαδῶρος

Β' Θ Ε Α Τ Ρ Ο

Ο "ΤΑΝΧΟΥΞΕΡ" ΤΟΥ ΒΑΓΚΝΕΡ

Μέσα στό ἔργο αὐτό ὁ Βάγκνερ φανερῶνει τόν ἀγῶνα τοῦ κακοῦ καί τοῦ καλοῦ, τόν ἀγῶνα τῆς σκλαβιάς τῆς πυκνῆς ὕλης μέ τή λεφτεριά τοῦ Πνεύματος.

Στή βαθειά σπηλιά τοῦ βουνοῦ τῆς Ἀφροδίτης ἔχει πάει ὁ Ἰππότης Τανχούξερ. Ἡ ἴδια ἡ θεά Ἀφροδίτη τόν κρατᾷ στήν ἀγκαλιά της ἐφτά ὀλόκληρα χρόνια καί τοῦ χαρίζει ὅλη τή χαρά τοῦ ἔρωτα. Μά μέσα στή χαρά αὐτή ὁ Τανχούξερ ἀρχίζει νά νιώθει τή σκλαβιά του. Νιώθει πῶς αὐτή δέν εἶναι ἡ ἀληθινή χαρά. Σάν τόν μεθύσμένο πού γελά καί τραγουδᾷ πίνοντας τό δυνατό γλυκό κρασί. Τό κρασί πού δίνει τῆς Γῆς τήν ἡδονή. Μά πού εἶναι ἡ ἄλλη, ἡ λείψτερη χαρά, ἡ χαρά τῶν ἠλιόλουστων βουνοκορφῶν, ἡ χαρά τοῦ ὀλοκάθαρου ἀέρα; Ἡ χαρά πού μονάχα τό λυτρωμένο Πνεῦμα μπορεῖ νά δώσει; Μέσα στά δυνατά τ' ἀρώματα, στίς ῥοδι-νες ἀναθυμιάσεις, στή μισοσιότεινη σπηλιά, ὁ Τανχούξερ ἀρχίζει ν' ἀναπολεῖ τίς πράσινες ὀλιανιχτες πεδιάδες, τόν ἠλιοφώτιστο οὐρανό.

"Τί σκέπτεσαι ἀγαπημένε;" τόν ρωτᾷ ἡ Ἀφροδίτη. "Ἀκούω ἀπό μακριά τίς καμπάνες πού χτυποῦν". "Σῆνω, τόν ἔρωτα τραγουδᾷ".

Τοῦ κένου ἡ θεά, γεμάτη πάθος καί θυμῷ πού κάποιος τόλμησε ν' ἀντισταθεῖ στό θέλημα της, προσπαθεῖ νά τόν τραβήξει πάλι κοντᾷ της. Γιά μιᾷ στιγμή αὐτός λιποφυχεῖ καί ναρκωμένος μέσ στήν ἀγκαλιά της γέρνει, μά ξαφνικά πετιέται ὀρθός. "Ὅχι, φωνάζει, ὄχι. Τή λεφτεριά μου θέλω. Κι ἄς εἶναι μέ τόν πόνο νά τήν ἔχω. Εἶμαι θνητός καί θέλω μέ θνητούς νά ζήσω. Τούς ἀγῶνες λαχταρῶ τῆς γῆς κι ἄς εἶναι νά πονέσω. Κι ὅπου καί νά πάω, γιά σέ να ἕμνος φλογερούς θά τραγουδῶ. Ὡ σὺ, θεά τῆς ὁμορφιάς, τοῦ ἔρωτα θεά. Μά πρέπει, πρέπει τῆς γῆς τούς ἀγῶνες καί πάλι νά βρῶ κι ἄς εἶναι νά χαθῶ". Κι αὐτή τόν καταριέται μέ ὄλους τούς θνητούς μαζί. Μά τότε αὐτός ὀρθώνεται, "Μαρία" φωνάζει. Τήν Παναγιά καλεῖ. Ὁ κεραυνός βροντοκοπᾷ. Ὅλα χάνονται, θεά καί νόμφοι καί σειρήνες. Ἡ μισοσιότεινη σπηλιά ἔξαφνίστηκε.

Καί νά τώρα μιᾷ πράσινη καί γελαστή πεδιάδα. Ἐνας βοσκός στά χόρτα ξαπλωμένος τραγουδᾷ. Κι ὁ Τανχούξερ, κοιτώντας τόν γαλάζιο οὐρανό θαρρεῖ πῶς ὀνειρεύεται. Μά τί εἶναι αὐτό πού ἀκούει τώρα; Ποιοί νᾶναι αὐτοί πού μπρός του, μακριά γραμμῆ, ἀγάλια περπατοῦνε φέλοντας; Εἶναι οἱ προσκυνητές πού πᾶν στή Ρώμη, συγχώρεση νά πάρουν. Καί τό τραγούδι τους, μαζί μέ τό τραγούδι τοῦ βοσκοῦ, τόν κάνει νά θυμηθεῖ. Ὡ χαρά, χαρά, λείψτερος καί πάλι εἶμαι". Μά τώρα ἀκούγονται οἱ τρομπέτες τῶν κνηγῶν καί βλέπει νά περνᾷ ὁ φεουδάρχης μέ τούς βαρῶνους του

καί τούς ιππότες ποιητές πού ἦσαν παλιοί του φίλοι κι ἄγωνιστές μαζί του στά ποιήματα καί στά τραγούδια. "Γιατί σέ χάσαμε τόσον καιρό; Ποῦ εἶχες πάει; "Κι ὁ Βόλφραμ, ὁ καλός του φίλος καί στους ἄγωνες ὁ πιό δυνατός ἀντίπαλός του, ἦρθε κοντά του λέγοντας: "Ἐλα μαζί μας πάλι". Μά ὁ Τανχόυζερ δισταάζει. "Ἐλα μαζί μας πάλι. Ἡ Ἐλισάβετ (ἡ ἀνεφιά τοῦ φεουδάρχη) σέ προσμένει. Σάν ἔφυγες παρηγοριά δέν μπόρεσε νά βρεῖ". Στ' ὄνομά της ὁ Τανχόυζερ ἐνίωσε τήν καρδιά του νά σιριγτᾷ κ' ἕνα χαμόγελο τό σκοτεινό του πρόσωπο φωτίζει. "Ὡνά ἡ ἀπρόσμενη ἐλπίδα, νά ἡ χαρά". Κοντά της κοντά της θά πάω".

Καί τώρα στοῦ πύργου τίς ἀνοιχτές τίς αἴθουσες, ποῦ ναι γεμάτες κόσμος, ἡ Ἐλισάβετ μπαίνει μέ πρόσωπο πού λάμπει ἀπό χαρά κι ἀγάπη καί μ' ἀπλωμένα χέρια τόν καλωσορίζει. Ἐδῶ ἐρχόταν κι ἔλλοτε καί μέ τούς φίλους του ἀγωνιζόταν στά τραγούδια, καί τό τραγούδι του μέσ στήν καρδιά της τήν ἀγάπη ξύπνησε. Ἐδῶ, ὡ ἐδῶ καί πάλι εἶναι, καί τό καλωσόρισμα τοῦ τραγουδα. "Τόσον καιρό ποῦ ἦσουν;"" Ἡμουν μακριά, σέ ξένο τόπο. Μά ἀνάμεσα ἀπό τό χτές κι ἀπό τό σήμερα ἕνα πέπλο πυκνό ἔχει πέσει. "Ὅλα τά ξέχασα". Καί τώρα μιά ἀναπάντεχη εὐτυχία εἶναι μπροστά του. Ἡ γελαστή, χαρούμενη κι ἀγνή κοπέλλα. Ἡ θεά ξεχάστηκε μέ τή βαρειά ὁμορφιά.

Κ' ἡ γιορτή ἀρχίζει. Ὁ ἀγώνας τοῦ τραγουδιοῦ. Ὁ φεουδάρχης τούς εἶπε τήν ἀγάπη νά τραγουδήσουν. Τήν ἀγάπη καί τόν ἔρωτα. Κι ὁ νικητής τό δῶρο του ἀπ' τήν Ἐλισάβετ θά τό πάρει. Ὁ Βόλφραμ πρῶτος τό τραγούδι του ἀρχίζει. Ἐνας ὕμνος γιά τήν καθαρή, τήν ἄσπιλη ἀγάπη πού δέ μπορεῖ νά τή μολύνει τοῦ ἔρωτα τό πάθος. Κι ὁ Βόλφραμ ἀγαποῦσε τήν Ἐλισάβετ, μ' ἕναν ἀγνό, γεμάτο σεβασμό ἔρωτα. Καί τραγουδαί τόν ἔρωτα καί τήν ἀγάπη πού δέν τολμᾷ νά τήν ἀγγίξει, τήν ἄσπιλη ὁμορφιά νά μὴ χαλάσει. Μονάχα ἡ λατρεία. "Ναί, μέσ στή λατρεία βροῖσω τήν πηγὴ, τήν καθαρή οὐσία τῆς ἀγάπης". Ὁ Τανχόυζερ ἀκοῦει κι ἀρχίζει νά ὄνειρεύεται καί πάλι. Ἡ ἀνάμνηση ξυπνά. Ἀπό τά βᾶθη τοῦ εἶναι του τῆς Ἀφροδίτης τό τραγούδι ἀναβλύζει. Ὁ σκοπὸς δέν ἔδωκε παντοῦ πάνω στή γῆ νά τήν ὑμνήσει; "Κ' ἐγώ, Βόλφραμ, γνωρίζω τῆ θαυμασία πηγὴ τῆς ἀγάπης, τοῦ ζωντανοῦ ἔρωτα. Μά σάν νιώθω τοῦ ἔρωτα τόν πόθο, γιατί ἀπό μακριά μονάχα νά λατρεύω; Τό δροσερό κελαρυστό νερό τῆς χαρᾶς τοῦ ἔρωτα γιατί τά φλογισμένα χεῖλια μου νά μὴν τό πιοῦν; "Μουρμουρητά θυμὸ γεμάτα ἀκούστηκαν στήν αἴθουσα. "Ἄς λατρεύουμε μονάχα τ' ἄγνωστα τ' ἀστέρια. Μά δέν ὑπάρχει ἔρωτας δίχως τῆ γῆ-νὴ χαρά." Ὁ θυμὸς φοῦντωσε, πολλοὶ φωνάζουν, μά ὁ Τανχόυζερ, γεμάτος ἔξαρση καί πάθος, τόν ὕμνο τῆς Ἀφροδίτης τραγουδα. "Ἐσένα θεᾷ τοῦ ἔρωτα καί τῆς ἀγάπης ἐξυμνῶ. Ἐσὺ πηγὴ τῆς ὁμορφίαις καί τῆς χαρᾶς. Ἐκεῖνος μονάχα τόν ἔρωτα ἔξερει, πού ἔσένα μέσ στή φλογισμένη του ἀγκαλιά ἔχει σφίξει! Φωνές φρί-

κης κ' ἔξαλλου θυμοῦ ξέσπασαν καί πάλι. Ἐκεῖ λοιπὸν εἶχε πάει τὴν καιρὸ; Στὸ βουνὸ τῆς Ἀφροδίτης, στὸ βουνὸ τῆς εἰδωλολατρείας; Κατὰρα σ' αὐτόν. Ὅλες οἱ ἀρχόντισσες σηκώθηκαν καί βγήκαν ἀπ' τὴν αἴθουσα, γιατί μάλυνε τὸ βωμὸ τῆς Τέχνης, κ' οἱ ἄντρες τὰ σπαθιά τους τράβηξαν κι ὀρμήσανε ἀπάνω του τὴν προσβολὴ γιὰ νὰ ξεπλύνουν. Μὰ τότε, μὲ τῆς ἄστραπῆς τῆ γοηγοράδα, σάν ζωντανὴ ἄσπίδα, μπροστά του ἡ Ἐλισάβετ ὄρμησε. "Ἰίσω, τοὺς φώναξε, τὸν θάνατο δέν τὸν φοβᾶμαι. Τί εἶναι ὁ πόνος πού τὰ σπαθιά σας θά μοῦ δώσουνε, μπροστά στὸν πόνο τῆς δικιῆς του τῆς σπαθιάς πού βγήκε ἀπὸ τὰ χεῖλια του; Ἐγὼ πού τὸν ἀγάπησα μὲ τὴν ψυχὴ μου ὀλόκληρη καί πού αὐτός χαρούμενα τὴν καρδιά μου ξέσκισε, σὰς ἐνετεῶ, τῆ ζωὴ χαρίστε του, ἀφήστε τον νὰ μετανιώσει κ' ἡ πλίστη νὰ φωτίσει τὴν ψυχὴ του". Ὅλοι σταμάτησαν καί βάλανε στή θήκη τὰ σπαθιά τους. Κι ὁ Τανχόυζερ, μέσα στή μέθη τοῦ πάθους του, ξαφνικά κατὰλαβε. Τὸ ἔγκλημά του κατὰλαβε. Τὸν πόνο πού ἔδωσε στή μόνη καρδιά πού ἀληθινὰ τὸν ἀγαποῦσε. Νά! στή σπηλιὰ τῆς Ἀφροδίτης τὸν πόνο ἐπικαλέστηκε. Νά πού τώρα ἦρθε μέσα στήν ξαφνικὴ ἀναλαμπή, εἶδε τὸ μεγαλεῖο τῆς κόρης, παύ μπρός του, μ' ὄλο τὸν πόνο πού τῆς ἔδωσε, ἀκόμα μὲ λατρεῖα τὸν κοιτοῦσε. Ἡ ἄλλη ἦταν θεὰ τοῦ ἔρωτα, μ' αὐτὴ μονάχα ἀληθινὰ τὸν ἀγαποῦσε. Ὡ τῆς τύφης ὁ φοριχτός ὁ πόνος. Πῶς θά μπορέσει νὰ ξεπλυθεῖ; Νά φύγει, νὰ πάει μὲ τοὺς προσκυνητές στή Ρώμη, τὸ κρέμα του νὰ τοῦ συγχωρεθεῖ.

Καί τώρα, ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ, νὰ πάλι ἡ πράσινη χαρούμενη πεδιάδα. Στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, μπροστά στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιάς γονατιστὴ, προσεύχεται ἡ Ἐλισάβετ. Μπρός της περνοῦν καί πάλι οἱ προσκυνητές γυρνώντας ἀπ' τὴ Ρώμη. Ἀνήσυχη ἡ Ἐλισάβετ τοὺς κοιτᾷ. Δέν εἶν' κι αὐτός μαζί τους; Ὅλοι περάσαν. Ὅχι. Ἡ ἀγωνία τῆς σφίγγει τὴν καρδιά. Τὰ πόδια της λυγίζουνε καί χάρμω πέφτει. Πόσο μὲ θέρη παρακαλοῦσε. Δέν ἔφτανε αὐτό; Ἰῆρέπει τώρα ὀλόκληρη τῆ ζωὴ της νὰ τοῦ δώσει; Ὡ μὲ πόση χαρὰ θά τοῦ τὴν ἔδινε ἂν ἦταν νὰ τὸν σώσει. Ἡ θυσία σώζει. Ἡ ἀγάπη σώζει. Σηκώθηκε καί πάλι. Μὰ τώρα δέν ἦταν πιά ἡ κοπέλλα μὲ τὴ θεορμὴ καρδιά. Ἦταν ἡ ἄγια πού εἶχε ξεκολλήσει ἀπὸ τὸν κόσμο. Ὁ Βόλφραμ τὴν κοιτοῦσε ἀπὸ μακριά. Πῆγε κοντὰ της. Μ' αὐτὴ τὸν εὐχαρίστησε κ' ἔφυγε μόνη.

Ὁ Βόλφραμ κοιτῶντας τὸ βραδυνὸ τ' ἀστέρι τραγουδοῦ τῆ χαμένη του εὐτυχία, καί τότε ὁ Τανχόυζερ μὲ τὸ κουρελιασμένο ροῦχο τοῦ προσκυνητῆ, παρακατώντας ἀπὸ τὸν πόνο καί τὴν κούραση, ἔρχεται σιγά-σιγά. Ὁ Βόλφραμ τὸν πλησιάζει κι ὁ Τανχόυζερ τοῦ ἀνοίγει τὴ σκισμένη του καρδιά. Ὅχι, στή Ρώμη δέ βεῖνε τὴ συγχώρεση, μονάχα τὴν αἰώνια καταδίκη. Ἡ Ἐκκλησία κ' οἱ ἄνθρωποι τὸν διώξαν. Τώρα τοῦ μένει μονάχα τῆς Ἀφροδίτης τὸ βουνό. Θά σύρει ἐκεῖ τὰ κουρασμένα βήματά του. Γύρεφε συγχώρεση καί τὴ μετάνοια ἐνίωσε, μ' ἄλοῖμονο κανέναν τῆς ψυχῆς του τὴν πληγὴ δέ

θέλησε νά γιάνει." Ω έσύ θεά του έρωτα, μονάχα έσύ μου μένεις τώρα". Κι όμως μόνο ένας άγγελος κοντά του έσκυφε και τήν αγάπη του έδωσε. Ποῦ εἶναι; Ποῦ νά πήγε;" Ω 'Ελισάβετ, άσπρε μου άγγελε, τά δάκρυά σου θέλω νά στεγνώξω. Για σένα έφτασα ως έδῶ, για σένα θέλησα νά ξεπλυθῶ, για σένα τόσος πόνος. Κι όμως κανείς συγχώρεση δέν μοῦδωσε και μ' έδιωξε ὁ Πάπας. Ψέμα ἢ καλοσύνη του Θεοῦ, κ' ἢ Θεία Χάρη ψέμα. Μά πῶς τώρα μπροστά σου 'Ελισάβετ νά φανῶ, και πῶς νά δεῖς τήν ελευσινή κατάντια μου; Στῆς 'Αφροδίτης τό βουνό, άχι τόν έρωτα πιά, τή λημοσύνη μονάχα θέλω νά βρῶ".

Και νά πάλι μέσ στή βαθειά τή νύχτα οἱ φωνές τῶν σειρήνων άντηχοῦν, νά τό βουγό, νά οἱ σάτυροι μέ τίς βακχίδες κούχορευοῦν. Μά τώρα ποῦ εἶναι ἡ χαρά; Τώρα μονάχα ἡ Κόλαση τά σπλάχνα της άνοίγει και μέσ στό ροδοκόκκινο τό φῶς ἡ 'Αφροδίτη τόν καλεῖ. Τοῦ κάκου ὁ Βόλφραμ δίπλα του νά τόν γλυτώσει προσπαθεῖ. Πάει, τόν χάνει, πάει. "Σκέφου τήν 'Ελισάβετ, στάσου". Τήν 'Ελισάβετ... Τά πόδια του στεριώθηκαν μέ δύναμη στό χῶμα και σβύστηκε ἡ θεά μέσ στήν ὁμίχλη. Κι άνοστήσε μιά μακρινή φωνή: "Τόν έχασα, τόν έχασα για πάντα"...

Χαράζει ἡ αὐγή και μιά νεκρώσιμη πομπή περνάει στήν πεδιάδα. Στο φέρετρο, τῆς 'Ελισάβετ τό σῶμα ξεπλυμένο. Θεία Χαρά. Τό μαρτύριο τέλειωσε, τή Λύτρωσή της τέλος βοήμε. Μά ἡ αγάπη της μονάχο δέν τόν άφησε. Ὁ πόνος, τήν κουρασμένη του καρδιά τήν έσφιξε, τά πόδια του κοπήκανε και πάνω στ' αγαπημένο λείψανο σωριάστηκε κι αὐτός. Ἡ αγάπη της, ἡ πίστη της σ' εκείνον τόν έξέπλυνε, τήν καταδίκη του έδιωξε, τή Λύτρωση του έδωσε.

'Ο 'Ηλιος άνατέλλει κ' ἡ θεία μελωδία ὑμνεῖ τήν ὑπέροχη Χαρά, τίς δυό φυχές κού άγκαλιασμένες, στόν Οὐρανό άνεβαίνουν.

'Ο Βάγκνερ άντλοῦσε τήν έμπνευσή του άπ' τούς μεσαιωνικούς θρύλους και τούς αρχαίους μύθους. Ὁ θρύλος του Τανχόυζερ έλεγε, πῶς ὅταν πήγε στή Ρώμη για νά βρεῖ τή συχώρεση, ὁ Πάπας ὀργισμένος δέν του τήν έδωσε και σηκώνοντας τή ράβδο του του εἶπε: "Ὅπως αὐτό τό ξερό ξύλο δέ μπορεῖ νά βγάλει φύλλα, ἔτσι κ' ἡ συχώρεση δέ μπορεῖ νά σοῦ δοθεῖ". Μά σέ τρεῖς μέρες ἡ ράβδος του γέμισε μέ φύλλα και λουλούδια. Ἡ 'Εκκλησία κ' οἱ άνθρωποι δέ συχωροῦν, μά τό θαῦμα γίνεται, τό ξερό ξύλο βγάζει λουλούδια, ὁ Θεός συχωρεῖ.

'Απ' τούς αρχαίους μύθους ὁ Βάγκνερ πήρε τόν μύθο τῆς 'Αφροδίτης. Και ξέρομε άπ' τόν 'Εσωτερισμό πῶς τό βουνό συμβολίζει τή Μύηση. Ἰσως ὁ Βάγκνερ ἤθελε νά παραστήσει τά Διονυσιακά Μυστήρια, ποῦ συμβολίζουν τόν 'Ενθουσιασμό-τή θεορμή,

ζωογόνα πνοή, τοῦ Θεοῦ μέσα στόν ἄνθρωπο-πού συμβολί-
ζουν τόν Ἔρωτα πού εἶναι ἡ Δημιουργία καί ἡ Δύναμη. Ἦθελε νά
παραστήσει τήν εἰδωλολατρική ἐποχή δίπλα στη Χριστιανική. Μά
ἡ Μαρία νίκησε τήν Ἀφροδίτη. Τό Πνεῦμα νίκησε τίς γήινες ἀλ-
σθήσεις, τή γήινη χαρά. Ὁ Ταυχοῦζερ, δείχνει τόν ἄνθρωπο πού ἔ-
χει μέσα του ζωντανή τή διπλή αὐτή ἐπιθυμία, πού θέλει νά ἐ-
νώσει τήν τραγική τους ἀντίθεση, τούς δύο τόσο διαφορετικούς
κόσμους. Καί τραγουδάει τή θεά πού ἀνέβηκε ἀπ' τά βάθη τῆς θά-
λασσης, κι ἀγαπάει τήν κόρη πού σάν ἄγγελος κατέβηκε ἀπό τά
ὑψη τοῦ οὐρανοῦ. Μά ἡ ὕλη μετουσιώθηκε, τό Πνεῦμα νίκησε.

Στό "Καράβι-Φάντασμα" καί στόν "Ταυχοῦζερ" ὑπάρχει ἡ ἴδια κεν-
τρική ἰδέα. Ἡ Ἀγάπη σώζει, λυτρώνει ὄχι μονάχα ἐκεῖνον πού ἀ-
γαπᾷ, ἀλλά κ' ἐκεῖνον πού ἀγαπιέται. Γιατί ἡ Ἀγάπη εἶναι Μία, κ'
ἐνώνει τίς ψυχές πού ἀγαπιοῦνται. Κι ἀκόμα, ὅταν ὁ ἕνας λιγώτε-
ρο ἀγαπᾷ καί δέν ἔχει μέσα του τή δύναμη νά λυτρωθεῖ, τό τε
σάν ἕνα φωτοβόλο ρεῦμα, ἡ ἀγάπη τοῦ ἄλλου ξυπνᾷ τήν κοιμισμέ-
νη του θεϊκιά Σπίθα, πού ἀνάβει, φλογίζεται καί καλεῖ τά δεσμά
τῆς Εἰμαρμένης.

Ἄγλ. Ζάννου

Γ' ΠΑΡΑΒΟΛΗ

ΤΟ ΣΚΟΙΝΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

Ἦτανε μιᾷ φορᾷ κ' ἕναν καιρό δύο χῶρες. Στή μιᾷ ἔτρεχε τό
μέλι καί τό γάλα. Ἡ ἄλλη ἦταν ἄγονη καί τή σπαράζανε τσάνω-
μοί καί τήν τάρραζε ἡ ἀνησυχία. Γι' αὐτό τήν πρώτη τή λέγανε Χώ-
ρα τῆς εὐτυχίας καί τή δεύτερη Χώρα τῆς δυστυχίας. Ἀνάμεσά
τους ἔτρεχε ἕνα ποτάμι ὀρηκτικό, πλατύ, ἐπιφοβο. Καί πολλοί πνι-
γήκανε δοκιμάζοντας νά τό διαβοῦνε.

Μιά μέρα ἦρθε ἕνας ἄνθρωπος κι ἀπό ἀγάπη γιά τήν ἀνθρω-
πότητα εἶπε: "Ἀλήθεια, θά δοκιμάσω νά τεντώσω ἕνα σκοινί ἀπ'
τῆ μιᾷν ἐκροποταμιά στήν ἄλλη. Κι ἔν εἶναι νά χαθῶ σέ τοῦτημου
τήν προσπάθεια, δέν πειράζει. Σέ μελλούμενους καιρούς ἄλλοι θά
μπορέσουνε νά πιάσουνε τό σκοινί κι ἄφοβα νά διαβοῦνε τό πο-
τάμι".

Αὐτός ὁ ἄνθρωπος τό σχέδιό του τό ἐχτέλεσε. Βρῆκε σκοινί,
στερέωσε τή μιᾷν ἄκρη σ' ἕνα δέντρο καί στήν ἄλλη τήν ἄκρη ἔ-
δεσθηλιά. Ἐπειτα βούτηξε στό ρέμα κι ἀρχίνησε νά παλεύει μέ
τά κύματα.

Μές σ' ἀγριεμένα κύματα πού τόν δέρνανε καί μέσ στόν ἀ-
φρό τόν πήρανε γιά ζῶο κάτι κηρυγοί καί τοῦ ρίξαν σαῖτες καί
τόν πληγώσανε θανάσιμα.

Κάνοντας μιᾷ στερνή προσπάθεια πρίν νά βουλιᾷξει κατάφε-
ρε νά δέσει τό σκοινί γύρω ἀπ'τόν κορμό κάποιου δέντρου. Τῆ
ζωῆ του τήν ἔχασε, μά τό σκοπό του τόν πέτυχε, μ' ὅλη τήν ἰστό-
χαστη πράξη τῶν κηρυγῶν.

Ἀπό κελίη τῆ στιγμῆ ὅσοι παραβρεθῆκανε σ' ἐτοῦτο τό πε-
ριστατικό, πὼν λογαριάζανε γιά ἤρωα κελίνο τὸν ἄνθρωπο καί τὸν λατρεύ-
ανε λέγοντας: "Ἰέθανε γιά νά μᾶς σώσει. Ἰηϋ ἀξίζει νά τὸν ἀγαπάμε".

"Ὅλοι τὸν λατρεύανε, μὰ πολὺ λίγοι δοκιμάσανε νά διαβοῦνε
τό ποτάμι. Ἀέγανε μέσα τους: "Δέν ἔχουμε φόβο νά πνιγοῦμε ἔμα
κρατῶμε τό σκοινί, μὰ τό νερό εἶναι τόσο κρύο καί τό ποτάμι τόσο πλα-
τύ." Ὅσο νάναί, φόβος εἶναι νά τό διαβοῦμε".

Κ' ἔτσι περνοῦσε ὁ καιρός καί τό σκοινί ξεχάστηκε. Μένοντας
ἀχρησιμοποίητο σκεπᾶστηκε μέ μπερδεμένα φύκια καί κλαριά.

Μὰ ἡ λατρεία τοῦ ἤρωα ἔμεινε. Ὁ λαός τούστησε μνημεῖα,
ἔφαλε ὕμνους γιά νά τὸν τιμῆσει καί συνέχεια τούκανε προσευ-
χές. Γιατί θυμότανε τῆ μεγάλη ἀγάπη πού τοῦ εἶχε δείξει κελί-
νος ὁ ἄνθρωπος.

Ἦρθε δευτέρη γενιά, ἦρθε τρίτη καί τέταρτη. Σοφοί, ρήτορες,
διαβασμένοι κηρύξανε τίς ἀρετές τοῦ ἤρωα κι ἀνιστορήσανε τό
πῶς πεθαίνοντας ἔσωσε τοὺς ἀνθρώπους. Μὰ δέν ἔγινε πιά κου-
βέντα γιά τό σκοινί πού εἶχε ρίξει ἀντίπερα στό ποτάμι. Τό
ξεχάσαν ὀλότελα τό σκοινί. Οἱ συζητήσεις, τὰ κηρύγματα, οἱ δι-
δασκαλίες τῶν σοφῶν δημιουργήσανε στό τέλος μεγάλο μπερδεμα.
Οἱ δεισιδαιμονίες θεριέφανε καί λίγοι ἦτανε κελίνοι πού μπο-
ροῦσανε καί ξεχωρίζανε τὴν πλάνη ἀπ' τὴν ἀλήθεια.

Διαμάχες γεννηθῆκανε καί τσακωμοί. Δώσανε καί πῆραν οἱ
κατατρεγμοί ἐκεινῶν πού διατηροῦσαν ἀκόμα μερικά κομματάκια
ἀπ' τὴν ἀλήθεια. Ἡ θλίψη κ' ἡ ἀνησυχία βασιλεύανε στή Χώρα
τῆς δυστυχίας.

Στό τέλος ἓνας ὄμιλος ἀπό ρήτορες δήλωσε: "Γιατί αὐτοὶ οἱ
τσακωμοί; Τό μόνο πού χρειάζεται εἶναι νά τὸν λατρεύουμε κελί-
νο τὸν ἤρωα σ' ἐθεό καί νά πιστεύουμε πῶς πέθανε γιά τὴ σω-
τηρία ὀλονῶν μας. Κι ἔμα πεθάνουμε, θά μποῦμε δίχως δυσκολία
στή Χώρα τῆς εὐτυχίας." Ἄν τώρα μᾶς ἐμποδίζει τό κορμί μας νά
διαβοῦμε τό ποτάμι, ἡ φυγή μας ὕστερ' ἀπ' τό θάνατό μας θά πε-
τάξει στήν ἀντικρινή τὴν ἀκροποταμιά. "Ἦτανε τόσο μεγάλη ἡ ἀ-
γάπη τοῦ ἤρωα κ' ἡ δύναμή του, κ' ἡ ἀντρευσύνη του, πού ὅ,τι
καί νά γυρέσουμε ἐπὶ τό πνεῦμα του θά μᾶς τό δώσει, γιά νά
μᾶς ἀνταμείψει, ἂν τοῦ δείχνουμε ἀρετὴ ἀγάπη".

Σάν τ' ἄκουσε τοῦτα τὰ λόγια ὁ λαός ἔνιωσε ἀπέραντη χαρὰ
καί τοὺς γέμισε τιμές κι ἀξιῶματα λέγοντας: "Μεγάλη εἶναι ἡ
σοφία τους, γιατί μᾶς δείξανε δρόμο εὐκόλο. Εἶναι πολὺ ἀπλό
πράμα νά λατρεύουμε τὸν ἤρωά μας, καί νά τοῦ κίνουμε προσευ-
χές καί δεήσεις γιά νά πετύχουμε τὴ σωτηρία μας τῆ στιγμῆ
πού θά πεθάνουμε." Ἄς τρώμε τό λοιπόν κι ἔς πίνουμε τώρα. Ἄς
εἶμαστε χαροῦμενοι κι ἔς περνώμε τὴ ζωὴ μας ὅσο μποροῦμε κα-
λύτερα στή Χώρα τῆς δυστυχίας".

Ὡστόσο τὸ πνεῦμα τοῦ ἤρωα τὰ θωροῦσε τ' ἀδέρφια του μέ λυ-
πη ἀκούγοντας τὶς προσευχὲς καὶ τὰ παρακάλια τους τὰ θεομά .
Ψιθύριζε στ' ἄφτια τους : " Παιδιά μου, κάνετε λάθος, μὰ τὴν ἀλή-
θεια . " Ἐξῆσα γιὰ νὰ σᾶς σώσω, ὁ θάνατός μου εἶναι μονάχα ἓνα ἐ-
πεισόδιο ἀπ' τὴν προσπέθεια πνύκανα . Δέ μπορεῖ νὰ γίνει αἰτία
τῆς σωτηρίας σας .

Ἄλίμονο, τό ξεχάσατε τό σκοινί πούριξα πέρ' ἀπ' τό ποτάμι ἀ-
νάμεσα ὑπὸ τῆ Χώρα τῆς δυστυχίας κι ἀπὸ τῆ Χώρα τῆς εὐτυχίας .
Καί μόνο γι' αὐτό τό σκοπό ἦρθα .

"Κι ἀπὸ ἀγάπη γιὰ σᾶς στέκεται κοντά σας τὸ πνεῦμα μου ἔ-
τοίμο νὰ σᾶς δίνει παρηγοριά καὶ κουράγιο στὶς ἀναποδιές . Μὰ
μοῦ εἶν' ἀδύνατο νὰ σᾶς περάσω ἀντίπερα ὅσο θεομά καὶ νὰ δεηθεῖτε " .

Μὰ ὁ θόρυβος πού κένανε μέ τὶς προσευχὲς τους ἦτανε τόσο
μεγάλος πού δέν τούς ἄφηνε ν' ἀκούσουνε τί τούς ἔλεγε τὸ πνεῦ-
μα του . Κ' ἔτσι μείνανε στή Χώρα τῆς δυστυχίας .

Ὁ συγγραφέας τοῦ "Μύστη" . Ἀπὸ τὸ βιβλίο του "Τὸ ὄραμα
τοῦ Ναζωραίου" . Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου .

Πολλά ἀπὸ τὰ δόγματα μοιάζουνε μέ τζαμόφυλλα . Βλέπουμε τὴν
ἀλήθεια μέσα ἀπ' αὐτά, ἀλλά καὶ μᾶς χωρίζουν ἀπ' τὴν ἀλήθεια .

Καλίλ Γκιμπράν (Khalil Gibran) . Ἀπὸ τὸ " Ἄμμος καὶ ἀφρός " .
Ἀπόδοση Μαίρης Λῶ .

Ε Ρ Γ Α Τ Ἐ Σ

Στοῦ πλατάνου τὸν ἤσκιο, τό μεσημέρι, ἀκουμπισμένοι στό χῶ-
μα, ξεκουράζονται αὐτοὶ πού δέν ἔχουν ἱστορία -
οἱ ἐργάτες .

Μιλοῦνε κινώντας τὴ γροθιά των-σά νὰ δουλεύουν . Συνοδεύει
τὶς ἀγαθὲς των κουβέντες ἡ αἰώνια χειρονομία πού χτίζει, αὐτὴ
πού ὕψωσε καταπρόσωπα τοῦ θανάτου τὶς Πυραμίδες, τό δωρικό νὰς,
τὶς πέτρινες γοθθινὲς προσευχὲς .

Κανένας δέ θά τούς μάθει . Ξέρουνε τὴ δημιουργία χωρὶς ὑπο-
γραφή .

Μὰ ἐνῶ βυθίζονται στή λήθη τῶν ἀνθρώπων, ἡ πλάση πού ἔχει
ἀπάνω της τὰ σημάδια τῆς δύνσμης των καὶ τῆς τόλμης των τούς
θυμίζει . Δίχως τό λαστό καὶ τό σουρνέλλο τους, δίχως τὸν ἀθάνα-
το ἀχὸ τους, συλλογιέται πόσο θά ἦταν στεῖρα, βαρειά ἀπ' τὴν ἄ-
νεργην ἐνέργεια καὶ τὴν ἀκαρπην ὠμορφιά, ρωτώντας γιὰ τό σκοπό
της, χωρὶς νὰ τὸν μάθει .

Καί τό σποχασμό της τὸν βλέπω αὐτό τό ἀνοιξιᾶτικο μεσημέ-
ρι στό ρυάκι τοῦ λαμπροῦ φωτός πού, σμαραγδένιο καὶ ρόδινο μα-
ζύ, σταλάζει μέσ' ἀπ' τὰ φύλλα τοῦ πλατάνου, τρέχει ἀπάνω στάπυ-

κάμισά σας, καθώς σαλεύετε μιλώντας, γιγάντιοι δουλευτάρδες,
ώ σύντροφοί μου.

Ζαχαρίας Α. Παπαντωνίου. "Από τους "Πεζούς ρυθμούς".

ΕΙΝΑΙ * ΣΟΦΙΑ

(ΤΣΙ ΓΕΝ ΤΣΕ ΤΣΙ)

Σοφός θά 'τανε κανείς
σάν ήξερε καλά τους άλλους,
μά φωτισμένος θά 'τανε
σάν ήξερε καλά τό μέσα του.

Είναι γερός αυτός πού τους λαούς
τοῦ κόσμου έχει κατακτήσει,
μ' αυτός πού κήρης έγινε στον έαυτό του
στά σίγουρα είν' κιά γερός άκόμα.

"Όταν κανείς καί, μέ τά λίγα
φχαριστημένος είναι, πλούσιος είναι.

Στραβό κεφάλι θά καλέσεις κείνο
πού μέ τή βία τό δικό του κάνει νά περνά.

Υπομονετικός θά 'ταν κανείς σάν ήξερε
τής μοίρας του τή θέση νά κρατάει άντρίκια.

Μακροχρονος είναι κανείς σάν ζήσει τά χρονάκια του
καί δέν τά χάσει σπαταλώντας τα.

'Από τό "Ταό Τέ Τσίγκη". Ποίημα 33. Μετάφρ. Δ. Θεοδωρίδη.

*

"Όσο δέν καταλαβαίνουμε κείνο πού υπάρχει μέσα μας, τί
μᾶς ώφελεί νά ξέρουμε αυτό πού είναι έξω από μᾶς; Καί μπο-
ρούμε νά γνωρίσουμε τόν κόσμο πριν νά καταλάβουμε τόν έαυ-
τό μας; "Όποιος είναι τυφλός μέσ στό σπίτι του, θά μπορέσει
νά δεῖ ἅμα βρεθεῖ στό σπίτι τοῦ άλλου;

Γρηγόρης Σκοβορόντα, ούκρανός φιλόσοφος τοῦ ΙΗ' αἰώνα.

*

'Η Ἀλήθεια υπάρχει μέσα εἰς τόν καθένα μας. 'Εάν δέν τήν
γνωρίζουμε, αυτό συμβαίνει γιατί δέν έχουμε άκόμη βρεῖ τόν
δρόμο πρὸς τόν εσωτερο έαυτό μας. 'Η Θεοσοφία μᾶς διδάσκει
αυτόν τόν δρόμον καί προσπαθεῖ νά μᾶς οδηγήσῃ πρὸς τήν Γνώ-
σιν τοῦ Ἐαυτοῦ μας.

C. Jinarajadasa . 'Από τό Θεοσ. Δελτίο τοῦ Φεβρ. τοῦ 1940.
(σελ. 13).

Ο Ι Α Λ Η Θ Ι Ν Ε Σ Α Ε Ι Ε Σ

Μόνο ἔμα βλέπουμε τή ζωή σάν ἀπό κορφή βουνού, ξέρουμε τίς ἀληθινές ἀξίες καί τό μεγαλεῖο τ' ἀληθινό. Ὅσο παραδέρνου με στής ἀπατηλότητος τόν κέμπο, κρίναμε μόνο ἔπ' τά φαινόμενα τά ἐξωτερικά, τά φεύτικα, πού γυαλίζουνε μπροστά στά μάτια μας. Ἐπιφάνεια βλέπουμε κι ὄχι πραγματικότητα.

Ἡ ἴδια ἡ ἀνθρώπινη κρίση δέ δείχνει τάχα πώς τά φαινόμενα λατρεύουμε τά ἐξωτερικά; Πολλοί ἀπό μᾶς, ἀνίσως καί τίποτα μάγια τούς φέρνανε πίσω στά χρόνια πού ζήσε ὁ Χριστός, δέ θά λογαριάζανε τούς ἄρχοντες τούς ρωμαίους γι' ἀνθρώπους μεγάλους κι ἄξιους, γι' ἀνθρώπους σπουδαίους, πού πετύχανε στή ζωή, δέ θά λαχταρούσανε νάχουνε τήν ἐπιδοκιμασία τους, δέ θά κερμιδόντουσαν ἀπό κάθε τους λέξη; Καί δέ θά κοιτοῦσαν ἀκατάδεχτα, πολλοί ἀπό μᾶς, τόν Ἄνθρωπο τῆς Ναζαρέτ, τό φτωχό κι ἀνίσχυρο, πού ἀνῆκε σέ φυλή καταφρονεμένη κ' εἶχε τήν τόλμη νά σταθεῖ σάν ἀθηνεῖα πάνω ἀπό τούς δυνατούς τοῦ καιροῦ του;

Θά τοῦ δίναμε τάχα τόση προσοχή ὅση σέ κείνους τούς μεγάλους καί τρανοῦς πού εἶχανε ζωή καί θάνατο στήν ἐξουσία τους; Θάμαστε ἄξιοι τάχα νά δοῦμε πώς Αὐτός μονάχα ἦτανε μέγας καί σοφός καί δυνατός καί πώς μπροστά στό φῶς τοῦ αἰώνιου μεγαλείου Του ἡ ἐντυπωσιακή μεγαλοπρέπεια καί ἡ φαινομενική δύναμη καί τοῦ πιό τρανοῦ ρωμαίου δέν ἀξίζανε τίποτα;

Πραγματικά, ὅσο κι ἂν πέρασαν αἰῶνες ἀπό τότε πού ἀπλώθηκε ὁ Χριστιανισμός, ἡ κρίση μας γιά τίς διάφορες ἀξίες εἶναι ἀντιχριστιανική. Τή στηρίζουμε τήν κρίση μας σέ κριτήριο φεύτικο, στήν ἐξωτερική ἐμφάνιση. Καί μένουμε τυφλοί καί κουφοί, μπροστά στά θαύματα τῆς ἐσωτερικῆς πραγματικότητος.

Βάν ντέρ Λέου (J. J. Van der Leeuw) Ἄπό τό βιβλίο του "Ἡ κατάκτηση τῆς ἀπατηλότητος" Μετάφρ. Μαῖρ. Οἰκονόμου.

Η Ε Σ Ω Τ Ε Ρ Ι Κ Η Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ι Α Ε Ι Σ
Τ Ο Υ Σ Π Λ Α Τ Ω Ν Ι Κ Θ Υ Σ Δ Ι Δ Λ Ο Γ Ο Υ Σ

Δέν εἶναι δύσκολον νά ἀνακαλύψωμεν εἰς τά ἔργα τοῦ Πλάτωνος τήν ἐσωτερικήν διδασκαλίαν, καθώς καί τās πηγὰς ἐκ τῶν ὁρῶν ἠντλήσε τήν διδασκαλίαν αὐτήν. Ἡ θεωρία τῶν ιδεῶν-τύπων τῶν πραγμάτων ἡ ἐκτιθεμένη εἰς τόν Φ α ῖ δ ρ ο ν του εἶναι πόρισμα τῆς θεωρίας τῶν Ἱερῶν Ἀριθμῶν τοῦ Πυθαγόρα. Ὁ Τίμαιος δίδει μίαν σκοτεινήν καί συγκεχυμένην ἀφήγησιν τῆς ἐσωτερικῆς κοσμογονίας. Ὅσον ἀφορᾷ τό δόγμα τῆς φυγῆς, τῶν μεταναστεύσεων καί τῆς ἐξελιξέως της, τοῦτο ὑπονοεῖται εἰς ὀλόκληρον τό ἔργον τοῦ Πλάτωνος, φαίνεται ὅμως καθαρῶτα εἰς τόν Φ α ῖ δ ρ ο ν εἰς τό Συμπόσιον καί εἰς τόν Φ α ῖ δ ω ν α, ἰδίως δέ εἰς τόν θρύλον εὐρισκόμενον εἰς τό τέλος τοῦ δια-

λόγου τούτου. Ἐπει βλέπομεν τὴν ψυχὴν ἀκτινοβολοῦσαν ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς, μετὰ τὰς ἐξαιρέσεις μορφῆς τῆς καὶ τὴν θεϊκὴν χάριν τῆς. Ἐπίσης εἰς τὸν Φαίδροον ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς: "Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ ζῶντες γεννῶνται ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων ἐπανέρχονται εἰς τὴν γῆν". Εἶναι γνωστὴ ἐπίσης ἡ ἀλληγορικὴ σικηνὴ τὴν ὁποῖαν ὁ Πλάτων ἔθεσεν εἰς τὸ τέλος τῆς Πολιτείας του". Πνεῦμα τι λαβὸν ἐκ τῶν γονάτων τῆς Μοίρας τοὺς κλήρους καὶ τὰ παραδείγματα τῶν ἀνθρωπίνων βίων ἀνέβη ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος βήματος καὶ εἶπε: Θεταί ψυχαί! Εἰσέλθετε εἰς ἀνθρώπινα σώματα. Ἐτοιμασθῆτε διὰ νέαν σταδιοδρομίαν. Ἴδού ὄλαι αἱ τύχαι καὶ τὰ πεπωμένα τῆς ζωῆς. Ἐκλέξατε ἐλευθέρως ἡ ἐκλογὴ εἶναι ἀμετάκλητος. Ἐάν εἶναι κακὴ μὴ παραπονήσθε. Ὁ Θεὸς εἶναι ἄναίτιος". Εἰς τὴν ἀλληγορίαν αὐτὴν, ὡς καὶ εἰς τὴν φράσιν τοῦ Φαίδροου τὴν ὁποῖαν ἀνεφέραμεν πρὸ ὀλίγου, διακρίνονται καθαρώτατα τοὺς δύο θεμελιώδεις νόμους ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ὁλόκληρος ἡ θεοσοφικὴ διδασκαλία: τὸν Νόμον τῆς Μετενσαρκώσεως καὶ τὸν Νόμον τοῦ Κέρμα.

Ὁ Πυθαγόρας, τοῦ ὁποῦ τὴν διδασκαλίαν ἐμελετήσαμεν, ἐπρέσβευεν ὅτι τὸ μυστικόν τῆς συστάσεως τοῦ Κόσμου εὐρίσκεται ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν τριῶν κόσμων, τοῦ φυσικοῦ, τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ θείου, οἵτινες ἀντανανκῶνται ἀπὸ τὸν μικροκόσμον καὶ τὸν μακροκόσμον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καὶ τὴν θεϊκὴν Τριάδα. Ὁ Πυθαγόρας εἶχε διατυπώσει καὶ συγκεφαλαιώσει τὴν θεωρίαν αὐτὴν ὑπὸ τὸ σύμβολον τῆς Ἱερᾶς Τετραδίας. Ἡ διδασκαλία αὕτη τοῦ ζῶντος Λόγου, τοῦ αἰώνιου, ἀπετέλει τὸ μέγα ἀπόρητον τοῦ μεμνημένου. Ὁ Πλάτων δὲν ἠδύνατο οὔτε ἤθελε νὰ ἀποκαλύψει τὸ ἀπόρητον τοῦτο εἰς τὴν δημοσίαν διδασκαλίαν του. Ἐν πρώτοις ὁ ὄρκος τῶν Μυστηρίων τοῦ ἐπέβαλλε σιγὴν· ἄλλως τε πολὺ ὀλίγοι θά ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσουν, ὁ ἀμαθὴς λαὸς θὰ ἐβεβήλωνεν ἀπρεπῶς τὸ θεογονικόν τοῦτο μυστήριον τὸ περιλαμβάνον τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου. Διὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἡ διαφθορὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἡ παραφθορὰ τῶν πολιτικῶν παθῶν, ἐχρειάζετο κάτι ἄλλο. Μετὰ τῆς μεγάλης μυσήσεως θὰ ἐκλειετο ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἡ θύρα τοῦ ὑπερέραν, ἣτις ἄλλωστε δὲν ἀνοίγεται φτωινὴ παρὰ εἰς τοὺς μεγάλους προφήτας, τοὺς σπανιωτάτους, τοὺς ἀληθινοὺς μεμνημένους.

Ὁ Πλάτων ἀντικατέστησε τὴν θεωρίαν τῶν τριῶν κόσμων διὰ τριῶν ἐννοιῶν, αἵτινες ἐν ἐλλείψει τῆς πλήρους μυσήσεως ἔμεναν ἐπὶ δύο χιλιάδας ἔτη ὡς τρεῖς ἡδοὶ ἀνοικταὶ πρὸς τὸν ὑπέριστατον τελικὸν σκοπὸν. Αἱ τρεῖς αὗται ἐννοιαὶ ἀφορῶσιν ἐξ ἴσου τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ τὸν θεῖον κόσμον καὶ ἔχουν τὸ πλεονέκτημα νὰ τοὺς ἐνώνουν ἔστω καὶ κατὰ τρόπον ἀφηρημένον.

Ἐδῶ ἀναδεικνύεται τὸ δημιουργικὸν καὶ ἐκλαϊκιστικὸν πνεῦμα

μα τοῦ Πλάτωνος. Ἐρριφε χειμάρρους φωτός εἰς τόν κόσμον, τοποθετῶν ἐπί τῆς αὐτῆς γραμμῆς τὰς ιδέας τοῦ Ἄληθοῦς, τοῦ Ὁραίου καί τοῦ Ἀγαθοῦ. Διευκρινίζων τήν μίαν διά τῆς ἄλλης, ἀπέδειξεν ὅτι αὗται ἀποτελοῦσι τρεῖς ἀκτῖνας προερχομένας ἐκ μιᾶς καί τῆς αὐτῆς ἐστίας, αἵτινες ἐνούμεναι ἀνασυνιστοῦν αὐτήν ταύτην τήν ἐστίαν, δηλαδή τόν Θεόν.

Ἡ ψυχὴ ἐκιδιώκουσα τὸ Ἄγαθόν, δηλαδή τὸ Δίκαιον, ἀποκαθαίρεται, προπαρασκευάζεται διὰ τὴν γνῶσιν τῆν Ἀλήθειαν. Πρῶτος καί ἀπαράιτητος ὄρος τῆς προόδου τῆς ἀκολουθοῦσα καλεῖται τὴν ιδέαν τοῦ Ὁραίου φθάνει τὸ διανοητικόν Ὁραῖον, τὴν νοητὴν ἐκείνην ἀνταύγειαν, μητέρα τῶν πάντων, ἐμφυχώτριαν τῶν μορφῶν, ὑπόστασιν καί ὄργανον τοῦ Θεοῦ. Βυθιζομένη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κόσμου ἢ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ αἰσθάνεται ὅτι ἔχει πτερά. Ἐκιδιώκουσα τὴν ιδέαν τοῦ Ἄληθοῦς φθάνει τὴν Ἀγνήν Οὐσίαν καί τὰς ἀρχὰς τὰς περιεχομένας εἰς τὸ καθαρὸν Πνεῦμα, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀθανασίαν τῆς ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς οὐσίας τῆς πρὸς τὴν θεῖαν οὐσίαν φθάνει εἰς τὴν τελειότητα.

Ὁ Πλάτων χαράσσει τὰς τρεῖς ταύτας μεγάλας ὁδοὺς εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καθώρισε καί ἐδημιούργησεν ἕξωθεν τῶν περιωρισμένων συστημάτων τῶν διαφόρων θερησκειῶν τὴν κατηγορίαν πῶς Ἰ δ ε ῶ δ ο υ ς, ἣτις ἔμελλε νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους καί ἀντικαθιστᾶ ἀκόμη μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τὴν συστηματοποιημένην καί τελείαν μύσιν. Ἐχάραξε τὰς τρεῖς ἱερὰς ὁδοὺς αἵτινες ὀδηγοῦν πρὸς τόν Θεόν, καθὼς ἡ Ἱερὰ Ὁδὸς τῶν Ἀθηνῶν ὠδήγει πρὸς τὴν Ἐλευσίνα διὰ τῆς πύλης τοῦ Κεραμικοῦ. Ἡ γνῶσις τῆς Μύσεως μᾶς παρέχει τὴν δικαιολογίαν καί τόν λόγον ὑπάρξεως τοῦ Ἰδεαλισμοῦ. Ἰδεαλισμός εἶναι ἡ τολμηρὰ βεβαίωσις τῶν θεῶν ἀληθειῶν ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἣτις διερωτᾶται ἐν τῇ μονῶσει τῆς καί κρίνει τὰς οὐρανίους πραγματικότητας ἐκ τῆς ἐγδομύχου φωνῆς καί τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς ἱκανοτήτων. Μύσις εἶναι ἡ διεπίσθυσις ἐντὸς τῶν ἀληθειῶν τούτων διὰ τῆς πείρας τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ ἀμέσου ὀραματισμοῦ τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀναστάσεως. Εἰς τόν ὑψιστον βαθμόν εἶναι ἡ ἐπικοινωνία τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ θείου κόσμου. Τὸ Ἰδεῶδες εἶναι ἡθική, ποίησις, φιλοσοφία. Ἡ Μύσις εἶναι δρᾶσις, ὀραματισμός, ὑπερτάτη παρουσία τῆς ἀληθείας. Τὸ Ἰδεῶδες εἶναι τὸ ὄνειρον καί ἡ νοσταλγία διὰ τὴν θεῖαν πατρίδα ἢ Μύσις, ὁ νῶς οὗτος τῶν ἐκλεκτῶν, εἶναι ἡ καθαρὰ ἀνάμνησις τῆς θεῖας πατρίδος, αὐτὴ αὐτὴ ἡ κατοχὴ τῆς.

Ὁ μεμνημένος Πλάτων κατασκευάζων τὴν κατηγορίαν τοῦ Ἰδεῶδους ἐδημιούργησεν ἕν καταφύγιον καί ἤνοιξε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας εἰς χιλιάδας ψυχῶν αἵτινες δέν δύνανται μὲν ἀπ' αὐτῆς τῆς ζωῆς νὰ φθάσουν εἰς τὴν ἡμεσον Μύσιν, ποθοῦν ὅμως διακαῶς τὴν Ἀλήθειαν. Ὁ Πλάτων κατέστησεν οὕτω τὴν φιλοσοφίαν πρῶ-

ναον ενός μέλλοντος Ιεροῦ, προσκαλῶν ἐκεῖ ὅλους τοὺς ἰδεολόγους, Χριστιανούς ἢ Ἐθνικούς, εἰς ἀναμονὴν τῆς μεγάλης Μυσσεως. Τοῦτο μᾶς ἐξηγεῖ τὴν ἀπέραντον δημοτικότητα, τὴν ἀκτινοβόλον δύναμιν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας. Ἴδου διατί ἡ Ἄκαθμία τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἠλάτωνος διήρκεσεν ὀλοκλήρους αἰῶνας καὶ ἐσυνεχίσθη εἰς τὴν μεγάλην σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἴδου διατί οἱ πρῶτοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐτίμησαν τὸν Ἠλάτωνα καὶ ὁ Ἅγιος Λύγουστίνος ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ τὰ δύο τρίτα τῆς θεολογίας του. Δύο χιλιάδες ἔτη εἶχον παρῆλθει ἀφ' ὅτου ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους ἀφῆκε τὴν τελευταίαν πνοήν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν κόσμον ὁ Χριστιανισμὸς, αἱ εἰσβολαὶ τῶν βαρβάρων, ὁ Μεσαίων' ἡ ἀρχαιότης ὅμως ἀνεγεννᾶτο ἐκ τῆς τέφρας της. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν οἱ Μεδικοί ἠθέλησαν νὰ ἰδρῦσουν μίαν Ἀκαδημίαν καὶ ἐκάλεσαν Ἕλληνα τινα σοφὸν ἐξόριστον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ τὴν διοργανώσῃ. Ὁ Μαρσίλιος Φικίνος (τοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ σοφοῦ) τὴν ὠνόμασε Πλατωνικὴν Ἀκαδημίαν. Καὶ σήμερον ἀκόμη, ἀφοῦ τόσα φιλοσοφικὰ συστήματα συσσωρευμένα τὰ μὲν ἐπί τῶν δὲ κατέρρευσαν εἰς συντρίμματα καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐρευνήσασα τὴν ὕλην μέχρι καὶ τῶν τελευταίων της μεταμορφώσεων εὐρίσκειται καὶ πάλιν πρὸ τοῦ ἀνεξηγήτου καὶ τοῦ ἀοράτου, ὁ Ἠλάτων μᾶς ἐπανερχεται. Μάντοτε ἀπλοῦς καὶ μετριόφρων ἀλλ' ἀκτινοβολῶν ἀπὸ αἰωνίαν νεότητα μᾶς τείνει τὴν κλεῖδα τῶν Μυστηρίων, εὐαγγελιζόμενος τὴν ἀνατολήν τοῦ Μεγάλου καὶ ἀνεπέρου Φωτός, τοῦ Φωτός τῆς Ἀληθείας.

Καλ. Κουτσογιάννη. Ἀπὸ τὴν διάλεξιν "Ὁ Ἠλάτων, ἡ σχολὴ καὶ ἡ διδασκαλία του", τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ Β' τεῦχος τῶν "Ἐπισσοφικῶν ὀμιλιῶν", τὸ ὅποῖον πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ.

Ο ΚΥΚΛΟΤΕΡΗΣ ΝΟΜΟΣ

Ὁ νόμος ὁ κυκλοτερῆς δεσπόζει εἰς ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ κόσμου. Διευθύνει τὰς ἐξελίξεις τῆς φύσεως, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκαστον ἄτομον περιστρέφεται μέσα εἰς ἓνα κύκλον, ἐκάστη ζωὴ διαγράφει μίαν περιφέρειαν, ἅπανσα ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία διαίρεται εἰς κύκλους.

Αἱ ἡμέραι, αἱ ὥραι, τὰ ἔτη, οἱ αἰῶνες, κυλίσονται εἰς τὴν τροχίαν τοῦ διαστήματος καὶ τοῦ χρόνου καὶ ἀναγεννῶνται, διότι τὸ τέλος τῶν, ἔάν ὑπάρχῃ τέλος, εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν.

Οἱ ἄνεμοι, τὰ νέφη, τὰ ὕδατα, τὰ ἄνθη, τὸ φῶς ἀκολουθοῦσι τὸν αὐτὸν νόμον. Οἱ ἄνεμοι ἐπανερχονται εἰς τὴν τροχίαν τῶν συμπλεκόμενοι μὲ τὰ μυστηριώδη σπῆλαια, ὁπόθεν προέρχονται.

Ὁ ἀτμὸς ἀνέρχεται πρὸς τὰ ὕψη, σχηματίζει νεφέλας, ἀληθεῶς ὁκεανούς αἰωρουμένους ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας. Αἱ νεφέλαι, αἱ

όποῖαι πλανῶνται, θάλασσα ἀτελεύτητοί καί κινηταί, ἀναλύονται εἰς βροχάς καί γίνονται καί πάλιν ποταμοί, χεῖμαρροι, ὅποῖοι ἤδη ὑπῆρξαν. Οὕτως ὁ Ρῆνος, ὁ Ροδανός, ὁ Δούναβις, ὁ Βόλγας ἐκύλησαν ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας προτοῦ νά κυλήσουν εἰς τὰ πόδια μας.

Εἶναι λοιπόν αὐτό ὁ νόμος τῆς φύσεως καί τῆς ἀνθρωπότη - τος. Ἰβν ὄν ὑπῆρξεν ἤδη, ἀναγεννᾶται καί ἀναβαίνει, ἐξελλίσσεται ἀκολουθοῦν δρόμον ἐλικοειδῆ, τοῦ ὁποῖου αἱ τροχιαί βαίνουν ἀξονόμεναι καί διὰ τοῦτο ἡ ἱστορία λαμβάνει χαρακτηριστικά ὁλονέν περισσότερον παγκόσμιον. Τοῦτο εἶναι τό *corso ricorso*, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλεῖ ὁ Ἰταλός φιλόσοφος Vico.

Ἄφου ἔθεσα τὰς ἀρχάς αὐτάς, ἐπιθυμῶ νά ἀφιερῶσω τήν σκέψιν μου εἰς τήν μελέτην τῶν ἡλικιῶν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Νά μελετήσω τήν νεότητά, τήν ὄριμον ἡλικίαν καί τό γῆρας ὑπό τό φῶς τοῦ μεγάλου τούτου νόμου καί τόν θάνατον ὡς ἐπιστέγασμα καί ὡς ἀποθέσιν. Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων θά προκύψῃ ἡ μεγάλη ἰδεαλιστικῆ ἀρχή τῆς μετενσαρκώσεως, ἡ μόνη ἣτις ἐξηγεῖ τό μυστήριον τῆς ὑπάρξεως καί τοῦ πεπρωμένου της.

Πρέπει νά ἀναγεννᾶται τις, οὗτος εἶναι ὁ κοινός νόμος τοῦ ἀνθρωπίνου πεπρωμένου, ὅστις, ὅπως καί ἐκεῖνο, ἐξελλίσσεται εἰς ἓνα κύκλον τοῦ ὁποῖου κέντρον εἶναι ὁ Θεός...

Η ΝΕΟΤΗΣ

Ἐπὶ τό φῶς τοῦ πνευματισμοῦ θά προσπαθῶσω νά μελετήσω τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, συνδέοντας καί συγκρίνοντάς αὐτάς μέ τὰς ἐναλλασσομένας ἐποχάς πού διαδέχονται ἀλλήλας εἰς τόν χρόνον.

Ὅπως ὁ Maurice de Guérin (I), αὐτός ὁ γνώστης, αὐτός ὁ μύστης, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε νέος, ὅπως ἅλοι ἥσοι εἶναι ἀγαπητοί εἰς τοὺς Θεούς, θά ἠθέλαμεν νά μπορούσαμε καί ἡμεῖς νά ἀναβῶμεν πάλιν τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀστέρων καί νά διαπλεύσωμεν πρὸς τὰ ἄνω τό ρεῦμα τῶν ποταμῶν καί τό ρεῦμα τῆς Ζωῆς ἕως τό βάθος τῶν μυστηρίων τῆς γεννήσεώς των, νά γίνωμεν τέλος παραδεκτοί ἀπὸ τήν μεγάλην φύσιν εἰς τό ἐσώτερον βάθος τῶν θεῶν κατοικιῶν της. Ἐκεῖ θά ἠδυνάμεθα βεβαίως νά συλλάβωμεν τήν πρωταρχικήν αἰτίαν τῆς κινήσεως καί νά ἀκούσωμεν τόν πρῶτον ὕμνον τῶν ὄντων μέσα στήν πρωϊνήν των δροσερότητα.

Αὐτά τὰ διαισθητικά δῶρα εἶναι εἰς μερικὸς ἀνθρώπους μία ἀπὸ τὰς θηλοτέρας μορφαίς τῆς διαμεσότητος, διότι δύναται τις νά εἴπῃ ὅτι ἡ διαμεσότης, ἡ ὁποία εἶναι μία εἰς τήν ἀρχήν της καί πολυπλευρῆ εἰς τὰς ἐκδηλώσεις της, εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἐσώτε-

(I). Σημ. μεταφρ. Γάλλος συγγραφεὺς (1810-1839).

ρικὴ μῆσις, ἡ μυστηριώδης γλῶσσα τὴν ὁποῖαν ὁ ἀνώτερος κόσμος ἐκπέμπει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν σκέψιν ἐκείνων τοὺς ὁποῖους ἐξέλεξεν ὡς ἀντιπροσώπους του ἐδῶ κάτω.

Ὡς σκεφθῶμεν λοιπόν ὑπὸ τὸ φῶς αὐτό καὶ μέ αὐτάς τὰς διαθέσεις τὸ μυστήριον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τὰς μυστικὰς ἀρμονίας αἱ ὁποῖαι διέπουν τὰς ἀλληλοδιαδόχους φάσεις τῆς καὶ τὰς διαφόρους ἡλικίας, ἀληθεῖς ἐποχὰς τῆς ζωῆς, καὶ δίδουν κάθε μία μέ τὴν αἰρᾶν των τὰ ἄνθη των καὶ τοὺς καρπούς των.

Ἡ νεότης εἶναι ὁμοία μέ τὰ δάση, λέγει ἀκόμη ὁ Maurice de Guérin εἰς τὸν βιβλίον του "Κένταυρον" (I), μέ τὰ δάση τὰ καταπράσινα, τὰ ταρασσόμενα ἀπὸ τοὺς ἀνέμους. Ἐπιδεικνύει πρὸς ὅλας τὰς πλευράς τὰ πλούσια δῶρα τῆς ζωῆς. Πάντοτε κάποιος βαθύς φίθυρος θορυβεῖ εἰς τὸ φύλλωμά της.

Ἡ εἰκὼν εἶναι ὡραία, ὡραία πρὸ παντός διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἀλήθειάν της.

Ἐκεῖνο ποῦ χαρακτηρίζει τὴν νεότητα εἶναι ἡ ἀφθονία, τὸ ὑπερπλήρες τῆς ζωῆς, ἡ περισσεια τῶν πραγμάτων, ἡ ὁρμὴ πρὸς τὸ μέλλον. Ἡ ἀφοσίωσις, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγάπης, τῆς μεταδοτικότητος, χαρακτηρίζουν αὐτὴν τὴν περίοδον τῆς ζωῆς, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ψυχὴ, νεωστὶ προσκολληθεῖσα εἰς ἓνα σῶμα, τοῦ ὁποῖου τὰ στοιχεῖα εἶναι νέα καὶ δυναμικά, αἰσθάνεται ἱκανὴ νὰ ἀναλάβῃ ἓνα εὐρὺ στάδιον καὶ ὑπόσχεται εἰς τὸν ἑαυτὸν της, μεγάλας ἐλπίδας.

Ἡ νεότης ἔχει κεφαλαιώδη σπουδαιότητα ἐπειδὴ εἶναι ὁ πρῶτος προσανατολισμὸς πρὸς τὸν προορισμόν. Εἰς αὐτὴν ἡ λήθη τοῦ παρελθόντος εἶναι πλήρης, δέν ὑπάρχει παρελθόν δι' αὐτὴν καὶ ὅλα αἱ δυνάμεις της εἶναι ἐστραμμένα πρὸς τὸ μέλλον. Ἴδου διατὶ ὅλοι οἱ ἡθικολόγοι, ὅλοι οἱ ἐκπαιδευταὶ συνενέκντρωσαν ὅλην των τὴν πεῖραν καὶ ὅλας τὰς προσπάθειάς των εἰς αὐτὴν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἐξακρηθῇ ὁλόκληρον τὸ βιβλίον. "Ἡ ἐλπίς τῆς συγκομιδῆς ὑπάρχει μέσα εἰς τὴν σποράν", ἔλεγεν ὁ Λάϊμπνιτς (2) "ἡ ὑπόσχεσις τῶν καρπῶν περιέχεται εἰς τὸ μειδίωμα τῶν ἀνθέων".

Ὁ Χριστιανισμὸς ὁ καλογηρικὸς καὶ μεσαιωνικὸς, διεστρέβλωσεν ἐντελῶς τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔξυμνώντας τὴν σωματικὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸ σῶμα, δέν ἐκατάλαβεν ὅτι ἡ ψυχὴ διαμορφώνει τὸ σῶμα της, ὅπως ὁ Θεὸς διαπλάσσει τὴν ψυχὴν, καὶ ὅτι τὸ σῶμα πρέπει νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν καὶ τῶν δύο, ἡ ὁποία δέν δύναται καὶ δέν

(1). Σημ. Μεταφρ. Πόλημα εἰς πεζόν.

(2). Σημ. μεταφρ. Leibnitz (1646-1716), γερμανῆς φιλόσοφος ἰδεαλιστῆς καὶ αἰσιόδοξος.

πρέπει νά είναι παρά η υπογραφή της 'Ομορφιάς. 'Εφ' όσον ο αιώνας μας και ο αιώνας που θά ακολουθήση δέν θά έχουν διορθώσει αυτό τό σφάλμα, δέν θά έχουν κάμει τίποτε διά τήν πραγματικήν πρόοδον τοῦ κόσμου. 'Εξωραΐσατε τά σώματα, εάν θέλετε νά ἐξυγιάνετε τάς ψυχάς και νά λειάνετε τήν ὁδόν τοῦ προορισμοῦ. Μή λησμονεῖτε σεῖς οἱ μέλλοντες ἐκπαιδευταί ὅτι ἡ ἀσχῆμια εἶναι νοσηρόν στοιχεῖον.

Πρέπει λοιπόν νά ξαναφτιάσωμεν καθ' ὀλοκληρίαν τήν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, εάν θέλωμεν νά ἐπιταχύνωμεν τάς νίκας και τάς προόδους τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, πρέπει ὅλα γύρω ἀπό τήν νεολαίαν, ἀνθρώποι και πράγματα, τέχναι, ἐπιστήμαι, λογοτεχνία, τάντα, νά τῆς ὀμιλοῦν διὰ μεγαλεῖον, διὰ δύναμιν, διὰ δόξα διὰ ὀμορφιά.

"Ὅταν ἡ ἀρχαία νεολαία ἐπήγαινε διά νά ἀγωνισθῆ κατ' ἔτος εἰς τάς ἐνδόξους ἑορτάς τῆς Ὀλυμπίας, μόλις εἰσῆρχετο εἰς τήν περὶ ὄψιν πόλιν κατελαμβάνετο ἀπό τήν γοητεῖαν τοῦ Κάλλου. Αἱ οἰκοδομαί μέ τήν ἑλάνθαστον συμμετρίαν των, ἡ ἀγορά μέ τά ὑπέροχα ἀγάλματα τά παριστάνοντα πότε τό κάλλος τοῦ Ἡρακλέους και πότε τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡ θρησκευτική συρροή τοῦ λαοῦ, ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ναῶν, ἡ ἀρμονική ὀργανωσις τῆς ἑορτῆς, οἱ ἐκ μύθων και δάφνης στέφανοι, οἱ ὁποῖοι ἤδη ἀπέπνεον τήν ὑπερηφάνειαν τῆς νίκης, ὅλα ἐκραύγαζον εἰς τούς ἐφήβους οἱ ὁποῖοι κατέφθανον ἀπό τά πέρατα τῆς Ἀττικῆς διά νά ἀγωνισθοῦν εἰς τό Στάδιον: "Ἔ νεοί, ἐστέ ὠραῖοι, ἐστέ μεγάλοι, ἐστέ εὐτυχεῖς, ἐστέ δυνατοί." Ὁλίγον μακρότερα, εἰς τό ἱερόν τῆς Ὀλυμπίας, ὁ Ζεὺς τοῦ Φειδίου, ἀκτινοβολῶν ἐξ ἀθανάτου κάλλους, καθηγίαζε διά τῆς θείας του χειρονομίας αὐτό τό μάθημα τῶν πραγμάτων τό μεγαλοπρεπές και ἀρμονικόν.

Πρέπει νά ἀναστήσωμεν αὐτήν τήν διδασκαλίαν τῆς ἑαῖς ἀρχαιότητος εάν θέλωμεν νά ἀναδημιουργήσωμεν τήν νεότητα και τήν δύναμιν τῆς ἀνθρωπότητος.

... Ὑπάρχουν μεταξύ τῶν νέων μας μερικά ἄτομα ἐκλεκτά, μεμνημένα, προδρομικά, πού ἀνοίγουν τόν δρόμον και ἐτοιμάζουν τήν ἔξοδον και τήν πορείαν τοῦ πνεύματος πρὸς τό μέλλον. Εἶναι οἱ ἰδεαλισταί τῆς καλῆς θελήσεως, αὐτοί πού γνωρίζουν ὅτι, ὅπου πνέει τό Πνεῦμα, ἐκεῖ εἶναι ἡ ἀληθινή ἐλευθερία (1). Αὐτό θά εἶναι τό σῆμα τῆς νέας λεγεῶνος, δηλαδή τῆς ἐλευθέρας, τῆς ἀηλλαγμένης ἀπό τά ἐμπόδια τῶν φευδῶν διδασκαλιῶν, τῆς νεολαίας πού διερωτᾶται και αὐτοεξετάζεται, πού ἀκούει τάς ἀποκρούσους φωνάς τῆς (2) και ζητεῖ νά γνωρίσῃ τόν προορισμόν τῆς μελετῶντας τό μυστήριον και τόν νόμον τῆς ἐξελιξέως.

(1). Σημ. Μεταφρ. Διότι, ὅπως λέγει τό Εὐαγγέλιον, "τό πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ" (Ἰω. γ' 3).

(2). Σημ. Μεταφρ. "Ὅπως ἡ Ζάν ντ' Ἀρκ 'Ο Ντενί τῆς ἔχει ἀφιερῶσει ὀλοκληρόν βιβλίον μέ τόν τίτλον "Ἡ Ζάν ντ' Ἀρκ διαμέσος".

Θά είναι η βασιλεία του Πνεύματος, την όποιαν ποθούν αι ουχαι πού αγαπούν τά ύψη. Βεβαίως τό τέρας είναι μακράν από τη. Θά χρειασθῆ νά συντριβοῦν ἀρκετά εἶδωλα τῶν όποίων τά βάρη ἀνθίστανται εἰς τό σφυρί τοῦ κατεδαφιστοῦ. Ἐν τούτοις ὁ μῆς προσανατολίζουε πρὸς αὐτό τό κέντρον τό διαβλεπόμενον πρὸ τούς σκεπτομένους, πέραν ἀπό τούς ὀρίζοντας τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ δύναμις μᾶς ὠθεῖ, ὅπως ὁ ἄνεμος τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους ὠθεῖ τό σκάφος.

Λεόν Ντενί (Iéon Denis "Από τό βιβλίον του "Τό μέγα ἀΐνιγμα" La Grande énigme " Μετάφρ. Ἐλένης Κ. Γεωργαντά.

Υ Π Α Ρ Χ Ε Ι Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Α Ν Α Μ Ε Σ Α Σ Τ Ι Σ
Θ Ρ Η Σ Κ Ε Ι Ε Σ , Α Ν Α Μ Ε Σ Α Σ Τ Ι Σ Θ Ρ Η -
Σ Κ Ε Ι Ε Σ Κ Α Ι Σ Τ Η Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ι Α ;

Συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο Δελτίο

Μελετώντας κανέναν, τόσο τίς διάφορες θρησκείες ἔθνικές καί παγκόσμιες, ἱστορικές ἢ "ἐξ ἀποκαλύψεως", ὅσο καί τῆ φιλοσοφία, θεωρητική καί ἐμπειρική, κατά τοῦ Κάντ τῆ διαίρεση, βρίσκει ἀναντίρρητα πολλά σημεῖα, πού ἂν δέ μοιάζουν μεταξύ τους, συγγενεῦσιν ὁπωσδήποτε. Καί τά σημεῖα τούτα δέν εἶναι δευτερευούσας σημασίας, ἀλλ' οὐσίας, περιεχόμενου. Καί φυσικῶς ὄχι μόνο στά παραπάνου δεκαπέντε θέματα-κεφάλαια (1). "ἄλλωστε εἶναι φαίνεται παραπολλές οἱ γέφυρες πού σμίγουνε θρησκείες μέ θρησκείες, θρησκείες μέ φιλοσοφία "λαούς μέ λαούς-ἔθνη μέ ἔθνη", κατά τῆ φράση τοῦ Σικελιανοῦ (2).

Τὴν ἀνεύρεση ὅμως καί τῆ μελέτη τῶν κοινῶν τούτων σημεῖων καί τῶν ἀντίθετων κάνουνε σήμερα οἱ πανεπιστημιακές ἔδρες τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν θρησκειῶν, τῶν θρησκειῶν καί τῆς φιλοσοφίας. Κ' ἔχουνε καταλήξει σέ ἀρκετά συμπεράσματα πού παρουσιάζουνε καί ἐληθοφάνεια καί συνέπεια. Φθάνουνε μάλιστα πιά κοινά σημεῖα, σέ ὅ, τι ἐνδιαφέρει τό ἔσωτερικό περιεχόμενο τῶν θρησκειῶν, νάναί πολλά, παραπολλά, καί τά ἀνόμοια νά περιερίζονται σέ ἔξωτερικά κυρίως γνωρίσματα.

Τούτη ἡ συγγένεια, ἡ ὁμοιότητα ἢ καί κοινότητα τῶν θρησκειῶν, ἀλλά καί τῶν θρησκειῶν καί τῆς φιλοσοφίας, γίνονται παραίτητες, γιά τό λόγο ὅτι ὅλες ἀποβλέπουνε στήν ἴδια ἐπίβωξη, νά φτάσουνε μέχρι τῶν ἐσχάτων σκοπῶν τῆς ζωῆς καί νά κάνουνε τόν ἄνθρωπο, ἢ θρησκεία πρῶτα καί ἡ φιλοσοφία, ἢ ἐπιπέτη ὕστερα καί ἡ τέχνη, νά πλησιάσει, ὅσο τό δυνατόν πιότερο, τὴν οὐσία τῆς ἀλήθειας, γιὰτί κατά τόν Αὐγουστίνου ἡ θρησκεία "προσάγει καί συνίστηναι πρὸς Θεόν" καί κατά τῶν ἄνδρου τῶν ἡ φιλοσοφία τῆς θρησκείας ἐρευνᾷ ἀρχή, οὐσία, περιεχόμενο, ἐξία καί σχέσεις, θρησκείας μέ τὴν ὅλη πνευματικῆ ζωῆ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐτσι εἶναι εὐκόλο νά καταλάβουμε γιὰτί ὅλες οἱ θρησκείες καί ἡ φιλοσοφία μιλᾶνε γι' ἀγάπη, γι' ἀδελφότητα, γι' ἑ-

(1). Βλ. προηγούμενο Δελτίο (Χειμῶνας 1961-1962).

(2) Βλ. "Διθύραμβο τοῦ Ρόδου" (Α. Σικελιανοῦ "Θυμέλη τόμ. Α' σελ. 15, 24, 26, 35 βλ. καί Δελτ. 4 (Φθινόπορο 1959) σελ. 14-16 καί Δελτ. 5 (Χειμῶνας 1959-60) σελ. 6

λευθερία, για έποικυγή κάθε κακήσ προάξης γενικά και για έπιδίωξη κάθε καλού, κάθε εύγενικού, κάθε ώραιού.

Εύλογα και δικαιολογημένα όλα τουτα δίνουνε τό δικαίωμα σε κείνον που σιέφτεται έλευθερα, άνεπηρέαατα, άφανάτιστα, άντικει - μινικά, να βλέπει συγγένεια μεταξύ τών θρησκείων, τών θρησκείων και τής φιλοσοφίας. Η παρουσία τους άλλωστε από άμνημόνευτα χρόνια σε όλες τίσ στιγμές και τίσ ώρες τής τόσο ίστορημένης πορείας του άνθρώπου μπορεί να προβληθεί σαν άπόδειξη πώς μιά και ένιαία έκδηλώνεται πάντα και παίρνει τόσα και τόσα όνόματα "Πάμ - φωτος, Μονάς, Θεός, Άλήθεια και δεκάδες άλλα.

Ο φιλόσοφος, ό κάθε φιλόσοφος, έξω και πέρα από δέσμευση χώ - ρου και χρόνου, βυθίζεται και ύψώνεται άναζητώντας, βλέποντας "έν - ώπιος ένωπιών" ακόμα, κείνο που να καθολικό, άπόλυτο, άληθινό. Πάν - τα ζητάει να είσδύσει "υπό τά φαινόμενα και τά συμβεβηκότα", να βρει τήν έσχατη σημασία και ουσία, τον ανώτατο λόγο αυτών, κατά τον Τζών Κέϊροντ. Και ή χώρα ή πλησιέστερη προς τή φιλοσοφία, με τήν όποια έχει κοινά άντικείμενα, είναι ή χώρα τής θρησκείας".

Παρεκτός όμως τής θρησκείας και τής φιλοσοφίας υπάρχουνε και οι δύο άλλοι βασικοί παράγοντες και συνεργοί τής δημιουργίας του πολιτισμού, τής άγωγής και τής εξέλιξης του άνθρώπου. Η έ - πιστήμη και ή τέχνη. Και αν ή θρησκεία με τή φιλοσοφία κατεβά - ζουνε τό Ιλλήρες, καθώς όνομάτισε ό Άναξαγόρας τό Θεό, στον άνθω - πο, ή έπιστήμη και ή τέχνη άνεβάζουνε τον άνθρωπο στο Ιλλήρες. Τά άνω όμοια με τά κάτω και τά κάτω όμοια με τά άνω", κατά τον Θώθ. Οι σκάλες του Ιακώβ, κατά τον Ιουδαϊσμό, με τήν άρχή τους στη γή και τήν κορυφή τους στα ύψη τής θείκης δόξας, όπου ή άρχή είναι και τέρας, τό τέρας και άρχή. "Θρησκεία, φιλοσοφία, έπιστήμη, τέχνη "συνάπτονται και επικαλύπτονται" κατά μιά τελευταία φράση τής Βα - σιλισσας Φρειδερίκης "Αν και ή τέχνη δέν κηρύττει τήν ήθική, ό Ζιναραγιαντάσα είπε, ή τέχνη και ή θρησκεία, είναι, άχωριστες... Κάθε μεγάλη θρησκεία, φιλοσοφία, έπιστήμη, τέχνη είναι ή ένα έγ - κώμιο που μπορεί να προσφερθεί ως δόξα από τά έδω εις τά πέραν και επάνω.

"Αν κάτι άπ' όλα αυτά προβάλλει σαν φως άλήθειας, τότε δέν μπο - ρεί να άμφισβητηθεί πώς είναι κοινή ή επιδίωξη όλων τών θρησκείων.

Άλλά και μήπως δέν υπάρχει, μέσα στο ξεχωρο μήνυμα κάθε θρη - σκείας προς τό λαό ή τήν ομάδα των λαών που απευθύνεται, τό κοι - νό πάντοτε μήνυμα; Τό μήνυμα του Θεού, του άθάνατου, του αιώνιου, του πανταχού παρόντος; Τό μήνυμα προς τον άνθρωπο, τον κάθε αν - θρωπο, πέρα από διακρίσεις οποιασδήποτε μορφής και εξέλιξης;

Η άμφισβήτηση έτούτου σημαίνει παραδοχή ότι υπάρχουνε θρη - σκείες που δέν αναφέρονται στις σχέσεις του άνθρώπου προς τό Θεό. Υπάρχει όμως καμμιά τέτοια θρησκεία;

Μήπως πάλι δέν είναι πραγματικότητα πώς ποτέ κανένα μέτρο καταπίεσης δέν καρποφόρησε ή πώς κάθε δίωξη, είτε θρησκείας εί - τε φιλοσοφίας είτε έπιστήμης είτε τέχνης, έκαμε τό δικωκόμενο πι - στο της μύστη, ύπνρέτη ή έργάτη, έναν Παστερνάκ, ή ένα μάρτυρα του Γεχωβθά στις μέρες μας, ένα χριστιανό ή ένα Μπρούνο τής χθές; "Η

μήπως μιά και μόνη θρησκεία ή μιά και μόνη φιλοσοφική σκέψη έχει την αποικειστικότητα να βοηθάει τόν άνθρωπο στην πορεία του την εξέλιχτική;

Κάτι τέτοιο θα έσήμαινε στ' αλήθεια σκλαβιά φοβερή, πρωτοφανή άνελευθερα και καταδίκη. Και θα μας έδινε τό δικαιώμα να πούμε για τόν Άδημιούργητο, πού Τόν άντενίζουμε είτε σάν "Ον υπερωσμικό έπό τή θέση τοϋ θειστή και τοϋ ντειστή, είτε σάν "Ον ένδοκωσμικό, έπό τή θέση τοϋ πανθειστή και τοϋ πανενθειστή, ήτι είναι—ές μας έπιτραπει ή άνευλαβής έκφραση ή βλαστήμια—τό λαμπίκο, ή άρχιστάλα, ή πεμπτουσία τοϋ έγωϊσμοϋ και τής διάκρισης, ή συνισταμένη τής άδικίας και τής έγκληματικότητας. Και τότε οί βραχμάνοι, οί ραββίνοι, οί παπάδες, οί χόκηδες ή θάκαναν χρυσές δουλειές και θα διεκδικούσε ο καθένας τήν αποικειστικότητα τής θρησκείας στη θρησκεία του, γεγονός πού γίνεται ίσως μέ μερικους, ή θάμεναν όλοι άνεργοι, έκτός από μιά κατηγορία πού θα κράταγε στά χέρια της τήν αποικειστικότητα τής θρησκείας, τήν κόλαση, άκόμα και τόν παράδεισο.

Επιγραμματική είναι έτούτη ή άπάντηση κάποιου βασιληά τοϋ Σιάμ, στό Λουδοβίκο τό ΙΔ' όταν κάποτε τοϋ είχε στείλει ο Λουδοβίκος Ιεραπόστολους και ένα γράμμα και τόν καλοήσε να πιστέψει στό Χριστιανισμό, σά μόνη τάχα θρησκεία επίσημη τό Θεό. "Μένω κατάπληκτος πού ο καλός μου φίλος ο βασιληάς τής Γαλλίας, ένδιαφέρεται τόσο πολύ για μιά υπόθεση πού δέν εξαετάρται παρά μόνο από τό Θεό. Πραγματικά ο Παντοδύναμος Κύριος τοϋ κόσμου δίνοντας στους ανθρώπους σώματα και φυχές τοϋ ίδιου τύπου δέ θα τούς έδινε και τούς ίδιους νόμους, τίς ίδιες πεποιθήσεις και τίς ίδιες μαρφές θρησκευτικής ευλάβειας; άν είχε θελήσει όλα τά έθνη τής γής να έχουνε τήν ίδια πίστη; (Συνεχίζεται).

Λαμπης Λούκος

Α Ν Α Μ Ν Η Σ Τ Ι Κ Η Ε Κ Θ Ε Σ Η Κ. Η Α Γ Κ Α Λ Ο Υ

Στίς 15 Φεβρουαρίαν έγιναν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών (Μητροπόλεως 38) τά έγκαίνια τής έκθεσης ζωγραφικής τοϋ άεξέχαστου άδελφοϋ μας Κώστα Πάγκαλου, πού στάθηκε Διευθυντής Καλών Τεχνών στο Ύπουργείο Παιδείας και ο ίδρυτής και πρόεδρος τής Στέγης.

Η έκθεση, πού τήν οργάνωσε έπιτροπή από καλλιτέχνες, παρουσίασε όσα έργα κατορθώθηκε να συγκεντρωθοϋν. Πολύ περισσότερα βρίσκονται στη Γαλλία, όπου ο καλλιτέχνης έζησε πολλά χρόνια.

Τά πιο πολλά από τά έργα πού παρουσίασε ή έκθεση είναι τοπία από τό Παρίσι, τή Νορμανδία και τήν Άθήνα. Τοπία άπαλόχρωμα κι άπαλόγραμμα, γεμάτα φρεσκάδα και ευγένεια.

Στά έγκαίνια ή μεγάλη αίθουσα τής Στέγης γέμισε κόσμο και μάλιστα καλλιτεχνικό και τών γραμμάτων. Για τή διαλεχτή προσωπικότητα τοϋ Κώστα Πάγκαλου, για τή σημαντική συμβολή του

στis εικαστικές τέχνες και για τον πολύπλευρο ρόλο του στην πνευματική κίνηση του τόπου μας μίλησαν ο Γ.Κουρνούτος, προσωρινός διευθυντής Γραμμάτων και Καλών Τεχνών στο Υπουργείο Παιδείας, ο ζωγράφος Σπ. Βασιλείου, ο λογοτέχνης Α.Κουκούλας, πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, και ο Μ.Καλλιγιάς, διευθυντής της Εθνικής Πινακοθήκης. Τον κατάλογο των έργων προλογίζει με ενδιαφέρον άρθρο ο Γιάννης Μηλιάδης, διευθυντής του Μουσείου της Ακρόπολης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ " ΘΥΡΣΟΣ "

ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Θ. ΕΝΩΣ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Τό θαυμάσιο βιβλίο της "Αν.Μπέζαντ." "Η Αρχαία Σοφία" μεταφρασμένο σε γλαφυρή και ζωντανή δημοτική από τον κ.δ. Τίμο Βρατσάνο. Τιμή δρχ. 60.

Αποσπάσματα δημοσιεύονται στο τωρινό μας δελτίο σελ. 7- 8 και 19-22. Βλ. και 12ο δελτίο (Φθινόπωρο 1961) σελ. 9.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ " ΘΥΡΣΟΣ "

"Αν. Μπέζαντ	"Οι βασικοί νόμοι της Θεοσοφίας" μεταφρ. Τίμ. Βρατσάνου	δρχ. 25
Αιμέ Μπλέκ	"Στούς πονεμένους" μεταφρ. Μαρ. Οικονόμου	" 20
Μέϊμπελ Κόλλινς	"Φωνή από μακριά" μεταφρ. Μαρ. Οικονόμου	" 10
Τίμου Βρατσάνου	"Ο έπτασύνθετος άνθρωπος"	" 10
Καλ. Κουτσογιάννη	"Θεοσοφικά όμιλία" τεύχ. Α'	" 25

Σε λίγο θα κυκλοφορήσει και τό "Θεοσοφικά Όμιλία" τεύχ. Β'

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Χαο. Τριεύλη 26

Είναι πνευματικό σωματείο ανεγνωρισμένο με απόφαση του Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἀρ. 18684/1959 καὶ καταχωρημένο στο βιβλίο ανεγνωρισμένων σωματείων στὶς 2.1.60 με ἀξίοντα ἀριθμὸ 3054.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ

Ἄρθρον 4ον-Τὸ ἐν γένει πνεῦμα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Θ. Ἐν. κανονίζει ἡ ἀκόλουθος διακήρυξις :

«Ἡ Θ. Ἐν. εἶναι ἀπροσωπικὴ εἰς τὰς θεοσοφικὰς ἀρχὰς χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ καμίαν θεοσοφικὴν ὀργάνωσιν.

Ἀκολουθεῖ τὰς θεοσοφικὰς διδασκαλίας τὰς διατυπωθείσας ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς θεοσοφικῆς κινήσεως εἰς τὸν κόσμον, μεγάλης Διδασκαλίας τῶν θεοσοφικῶν ἀρχῶν Ἑλενης Πιτροβνας Μπλαβίτσου καὶ τῶν διαιδῶν αὐτῆς συγγνωμῶν θεοσόφων, ἐκπαιδευτῶν παγκοσμίῳ φήμῃ, δὲν ἀσχολεῖται ὅμως οὔτε με τὰς ἀτομικὰς διχογνωμίας οὔτε με τὰς μετὰ τὸ διῶδον διεστάσεις.

Ἡ ἐργασία τῶν ὁμοίων ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει εἶναι τόσον ὑψηλοὶ καὶ τόσον ἐργῶδεις ὥστε οὔτε χρόνος διαθέσιμος οὔτε καὶ πόθος ὑπάρχει διὰ νὰ ἀσχοληθῇ αὐτὴ με οἰασθήποτε διχογνωμίας ἢ θεοσοφικὰς ἀιρέσεις.

Ἡ ἐργασία καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Θ. Ἐν. ἀπαρβλέπουσιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς θεοσοφίας, προπάντων δὲ ἀποβλέπει αὐτὴ εἰς τὸ νὰ τίθενται εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν αἱ θεοσοφικαὶ διδασκαλίαι, ὥστε νὰ καταστῇ κατορθωτὴ ἡ συντητικὴ μετὰ τὸ ΕΛΛΥΤΟ, ἢ ὅποια μόνον δύνανται νὰ δώσῃ τὴν βαθυτάτην πεποιθησὶν ἐπὶ τὴν παγκόσμιον ἀδελφότητα.

Ἡ Θ. Ἐν. διακηρύσσει ὅτι ἀσάλευτον θεμέλιον τῆς ἐνότητος ἄλλων τῶν θεοσόφων, ἀνεξαρτήτως τῶν διαιωνῶν καὶ ἰδιαιτέρως ἐν γένει καταστάσεως ἐκείνου, εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ σκοποῦ, τῶν τάσεων καὶ τῶν διδασκαλιῶν καὶ ὅτι ἡ βάση αὐτὴ τοὺς συνδέει μεταξὺ τῶν ἀδιασπαστως.

Ἡ Θ. Ἐν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι ἀπερῶσει τὴν ζωὴν των εἰς τὴν πραγματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν παραδέχεται διακρίσεις πίστεως, φυλῆς, φύλου, τάξεως, χρώματος, ἠλικίας ἢ συμμετοχῆς εἰς οἰανδήποτε ὀργάνωσιν.

Ἡ Θ. Ἐν. δέχεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὅλους τοὺς συμφωνοῦντας μετὰ τοὺς ὅρους τῆς παρούσης διακηρύξεως καὶ ἐπιθυμοῦντας ἐπιχειρῶντως διὰ τῆς μελέτης καὶ παιδείας ἄλλου μέσου καταστάσιν ἰκανότεροι νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ διδάσκουν τοὺς ἄλλους.

Ἡ Θ. Ἐν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς καμίαν λατρείαν καὶ εἰς καμίαν αἴρεσιν, καὶ ὅμοις ἀνήκουν εἰς ἑαυτὴν καὶ εἰς πάντα :

Ἄρθρον 5ον-Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι μέλη τῆς Θ. Ἐν. ὑπογράφουσιν τὴν ἀκολουθοῦν δῆλωσιν :

Συμφωνῶν μετὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Θ. Ἐν. ὅπως διατυπώνονται οἱ τοὶ εἰς τὴν διακήρυξιν αὐτῆς, ἐπιθυμῶ νὰ γίνω μέλος τῆς Στοᾶς. . . . (ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς στοᾶς) μετὰ τὴν προσηγορίαν ὅτι ἡ ἐγγραφή μου δὲν συνεπάγεται δι' ἐμὲ ἄλλη ἕτη. χωρῶν ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ὀρίζω κατωτέρω.

Γιὰ τὴν ἀσπίδα τῆς ἐγγραφῆς ἀπερῶνθηθῃ : Χαο. Τριεύλη 26, Ἰατρικὴ, καὶ Ἰατρικὴ καὶ Παιδαγωγικὴ, ἀρ. 7307-9 α. μ.

R. Wagner.	Tanhäuser.	14/30	ΤΕΥΧΟΣ ΣΕΙΣΙΔΑ
"	Lohengrin -	15/27	
"	"	16/34	
"	Parsival	17/20	
"	"	18/29	
"	"	19/37	
"	"	20/39	
"	"	21/39	
"	"	22/42	

~~L. v. Beethoven. IX symf. 23/38~~
 L. v. Beethoven. IX symf. 24/38

